

როგორ მოვემზადოთ ერთიანი
ეროვნული გამოცდებისათვის

ქართული ენა და ლიტერატურა

სავალდებულო გამოცდა

2014

გამოცდების ეროვნული ცენტრის ქართული ენისა და ლიტერატურის ჯგუფი

საგამოცდო კრებული წარმოადგენს „შეფასებისა და გამოცდების ეროვნული ცენტრის“ საკუთრებას და დაცულია საქართველოს კანონით – „საავტორო და მომიჯნავე უფლებების შესახებ“. „შეფასებისა და გამოცდების ეროვნული ცენტრის“ ნებართვის გარეშე დაუშვებელია ტექსტში რაიმე ცვლილების შეტანა, რეპროდუქცია, თარგმნა და სხვა საშუალებებით (როგორც ბეჭდვითი, ასევე ელექტრონული ფორმით) გავრცელება, აგრეთვე იკრძალება საგამოცდო კრებულების გამოყენება კომერციული მიზნებისათვის.

შესავალი

ქართული ენისა და ლიტერატურის საგამოცდო ტესტში 2014 წელსაც მხოლოდ 3 დავალება იქნება:

I. ტექსტის რედაქტირება (მაქსიმალური ქულა 20);

II. არგუმენტირებული ესე (20 ქ.) და

III. წაკითხულის გააზრება და მხატვრული ტექსტის ანალიზი (15 + 25 ქ.).

წინა წლების მსგავსად ტესტის ამ უკანასკნელ ნაწილში მოცემული იქნება 2 ტექსტი: ერთი – პოეტური და მეორე – პროზაული. ამჯერადაც აბიტურიენტი თავად აირჩევს ამ ორი ტექსტიდან ერთ-ერთს და მხოლოდ ამ ტექსტის მიხედვით შედგენილ დავალებებს შეასრულებს.

ამრიგად, 2014 წლის ქართული ენისა და ლიტერატურის ტესტი შარშანდელის ანალოგიური იქნება და მისი მაქსიმალური ქულა კვლავ 80 დარჩება.

**საგამოცდო პროგრამა ქართულ ენასა და ლიტერატურაში
(სავალდებულო გამოცდა)**

I. ქართული ენა

1. ლექსიკოლოგია	<p>სიტყვა, მისი პირდაპირი და გადატანითი მნიშვნელობა; სიტყვის მნიშვნელობის ცვლა: გაფართოება და დავიწროება; სინონიმები, ომონიმები, ანტონიმები, პარონიმები, დიალექტიზმები, არქაიზმები, ნეოლოგიზმები, ნასესხები სიტყვები, ბარბარიზმები; სიტყვათა მყარი შეხამებანი; წარმოქმნილი და ძირეული სიტყვები; მარტივი და რთული სიტყვები; სიტყვათა შემოკლებით შეერთება; შემოკლებული დაწერა.</p>
2. სტილისტიკა	<p>სტილის რაობა; ფუნქციური სტილისტიკა; ლექსიკური სტილისტიკა; სიტყვათა შერჩევა მნიშვნელობის მიხედვით; პარონიმები, ეგზემიზმები, თავაზიანობის გამომხატველი სიტყვები; სტილისტური ხარვეზები: ტაგლოლოგია, კალკი, ატროფია (სიტყვის გამოყენება არაზუსტი მნიშვნელობით).</p>
3. მორფოლოგია	<p>მეტყველების ნაწილები: არსებითი სახელი, ჯგუფები შინაარსის მიხედვით, საზოგადო და საკუთარ სახელთა ბრუნება; ზედსართავი სახელი, ზედსართავი სახელის ხარისხის ფორმები, ზედსართავ სახელთა ბრუნება დამოუკიდებლად და არსებით სახელთან ერთად; არსებითი სახელი მსაზღვრელად; რიცხვითი სახელი, რიცხვითი სახელების ჯგუფები, რიცხვითი სახელების ბრუნება; ნაცვალსახელი, ნაცვალსახელთა ჯგუფები, ნაცვალსახელთა ბრუნება; ზმნა, ზმნის პირი და რიცხვი, ზმნისწინი, დრო, ასპექტი, კილო, გარდამავლობა, მწკრივები და სერიები, გვარი, ქცევა, კონტაქტი; სახელზმნა; ზმნიზედა; თანდებული; კავშირი; ნაწილაკი; შორისდებული.</p>
4. სინტაქსი	<p>წინადადება; სინტაქსური წყვილები, სინტაქსური ურთიერთობის სახეები; წინადადების სახეები შინაარსის მიხედვით; წინადადების წევრები; ქვემდებარისა და შემასმენლის ურთიერთობა რიცხვის მიხედვით; წინადადების სახეები აგებულების მიხედვით; მარტივი წინადადების სახეები; შერწყმული წინადადება, ერთგვარ წევრთა შეერთება; განკერძოებული სიტყვები და გამოთქმები; რთული წინადადება, რთული თანწყობილი წინადადება, რთული ქვეწყობილი წინადადება, რთული ქვეწყობილი წინადადების გადაკეთება მარტივად და მარტივი წინადადებებისა – რთულ ქვეწყობილად; პირდაპირი და ირიბი ნათქვამი.</p>
5. პუნქტუაცია	<p>სასვენი ნიშნები; სასვენ ნიშანთა ხმარების წესები.</p>

II. ქართული ლიტერატურა

<p>1. მხატვრული ტექსტის ანალიზისათვის აუცილებელი ლიტერატურათმცოდნეობითი ტერმინები</p>	<p>დრამა, ეპოსი, ლირიკა; პოეზია, პროზა; ანდაზა, აფორიზმი, ბიოგრაფია, ელეგია, თქმულება, იგაგ-არაკი, კომედია, ლეგენდა, ლექსი, მემუარი, მითი, მოთხრობა, მუხამბაზი, ნოველა, პოემა, პუბლიცისტიკა, რომანი, სონეტი, ტრაგედია, ტრიოლეტი, შაირი; აბზაცი, ეპიგრაფი, ეპილოგი, თემა, იდეა, კომპოზიცია, პროლოგი, რითმა, რიტმი, სიუჟეტი, სტროფი, ტაეპი, ფაბულა, ფინალი; დიალოგი, მონოლოგი, პერიფრაზი, ციტატა; ლირიკული გმირი, პეიზაჟი, პერსონაჟი, პორტრეტი; ალეგორია, ალიტერაცია, ალუზია, გაპიროვნება, გროტესკი, ეპითეტი, ირონია, იუმორი, მეტაფორა, მოტივი, სარკაზმი, სატირა, ტროპი, შედარება, ხატოვანი თქმა, ჰიპერბოლა; მხატვრული ენა, მხატვრული სახე.</p>
<p>2. ლიტერატურული პროცესის ძირითადი ეტაპები</p>	<p>სასულიერო მწერლობა, კლასიკური ხანის მწერლობა, აღორძინების ხანის მწერლობა, რომანტიზმი, რეალიზმი, მოდერნიზმი, პოსტმოდერნიზმი.</p>
<p>3. იაკობ ხუცესი</p>	<p>„შუშანიკის წამება“ (სასკოლო შემოკლებული ვარიანტი).</p>
<p>4. იოვანე საბანისძე</p>	<p>„აბო თბილელის წამება“ (სასკოლო შემოკლებული ვარიანტი).</p>
<p>5. გიორგი მერჩულე</p>	<p>„გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრება“ (სასკოლო შემოკლებული ვარიანტი).</p>
<p>6. შოთა რუსთველი</p>	<p>„ვეფხისტყაოსანი“ („ვეფხისტყაოსნის“ სასკოლო გამოცემა ნ. ნათაძისა); „დასაწყისიდან“ „ტარიელის თათბირამდე“, „დასასრული“.</p>
<p>7. სულხან-საბა ორბელიანი</p>	<p>„სიბრძნე-სიცრუისა“, იგაგ-არაკები: „მეფე ხორასნისა“, „ძუნწი და ვაჭარი“, „უგუნური მცურავი“, „სამნი ბრმანი“, „მეფუნდუკე და დიდვაჭარი“.</p>
<p>8. დავით გურამიშვილი</p>	<p>„დავითიანი“: „სწავლა მოსწავლეთა“, „ქართველ უფალთა მეგვარტომობის იგაგ“, „მოთქმა ხმითა თავბოლო ერთი“, „ქართველთა და კახთაგან თავიანთ უფალთად შეორგულება“, „საწყაულის მოწყვა ღვთისაგან“, „დავით გურამისშვილის ლეკთაგან დატყობება“, „ოდეს დატყობულმან ურჯულს ქვეყანას საყვარლის სახე და სურათი ვეღარა ნახა, ამისი მოთქმა დავითისაგან“, „ტყვეობითგან გაპარვა დავითისა“, „შველა ღვთისაგან დავითისა. ტყვეობიდან გამოსვლა სარუსეთში“, „დავით გურამისშვილისაგან საწუთოს სოფლის სამღურავი“.</p>
<p>9. ალექსანდრე ჭავჭავაძე</p>	<p>ლექსი „გოგჩა“.</p>
<p>10. გრიგოლ ორბელიანი</p>	<p>ლექსები: „თამარ მეფის სახე ბეთანიის ეკლესიაში“, „სადამო გამოსაღმებისა“, „პასუხი შვილთა“.</p>
<p>11. ნიკოლოზ ბარათაშვილი</p>	<p>ლექსები: „არ უკიჟინო, სატრფოლო...“, „მერანი“, „ცისა ფერს“, „ფიქრნი მტკვრის პირას“, „შემოდამება მთაწმინდაზე“, „ხმა იდუმალი“, „სული ბოროტო“, „ვპოვე ტაძარი“, პოემა „ბედი ქართლისა“.</p>
<p>12. ილია ჭავჭავაძე</p>	<p>ლექსები: „ბედნიერი ერი“, „პასუხის პასუხი“, „ჩემო კალამო“, პოემები: „განდეგილი“, „აჩრდილი“ – VII თავი; მოთხრობები: „კაცია-ადამიანი?!“, „მგზავრის წერილები“, „ოთარაანთ ქვრივი“, სტატია „რა გითხრათ, რით გაგახაროთ?“</p>

13. აკაკი წერეთელი	ლექსები: „აღმართ-აღმართ“, „განთიადი“, „სულიკო“, „ქებათა ქება (სხვებმა სვან ღვინო...)“; პოემები: „თორნიკე ერისთავი“, „გამზრდელი“.
14. ალექსანდრე ყაზბეგი	მოთხრობა „ხევისბერი გოჩა“.
15. ვაჟა-ფშაველა	ლექსები: „ჩემი ვედრება“, „რამ შემქმნა ადამიანად“, „კაი ყმა“, „იას უთხარით ტურფასა“; პოემები: „აღუდა ქეთელაური“, „ბახტრიონი“, „სტუმარ-მასპინძელი“; მოთხრობა „ამოდის, ნათდება“; პუბლიცისტური წერილი „კოსმოპოლიტიზმი და პატრიოტიზმი“.
16. დავით კლდიაშვილი	მოთხრობა „სამანიშვილის დედინაცვალი“.
17. ნიკო ლორთქიფანიძე	მოთხრობა „შელოცვა რადიოთი“.
18. კონსტანტინე გამსახურდია	რომანი „დიდოსტატის მარჯვენა“.
19. მიხეილ ჯავახიშვილი	რომანი „ჯაყოს ხიზნები“.
20. პოლიკარპე კაკაბაძე	პიესა „ყვარყვარე თუთაბერი“ (I და IV მოქმედებები).
21. გალაკტიონ ტაბიძე	ლექსები: „ქებათა ქება ნიკორწმინდას“, „თოვლი“, „მე და ღამე“, „მთაწმინდის მთვარე“, „სილაყვარდე ანუ ვარდი სილაში“, „შერიგება“, „მშობლიური ეფემერა“.
22. ტიცვიან ტაბიძე	ლექსები: „ლექსი მეწყერი“, „ანანურთან“.
23. პაოლო იაშვილი	ლექსი „პოეზია“.
24. გიორგი ლეონიძე	ლექსები: „ნინოწმინდის ღამე“, „ყივჩაღის პაემანი“.
25. გურამ რჩეულიშვილი	მოთხრობა „ალავერდობა“.
26. ანა კალანდაძე	ლექსი „მკვდართა მზე ვარ“.
27. ჯემალ ქარჩხაძე	მოთხრობა „იგი“.
28. გურამ დოჩანაშვილი	მოთხრობა „კაცი, რომელსაც ლიტერატურა ძლიერ უყვარდა“.

მისაღები გამოცდების მოთხოვნები

აბიტურიენტს მოეთხოვება:

- ენის გამომსახველობით საშუალებათა (როგორც ლექსიკურის, ისე გრამატიკულის) ადეკვატური გამოყენება;
- ენობრივი კონსტრუქციების სწორად აგება და თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის ნორმების დაცვა;
- სხვადასხვა დანიშნულების ტექსტების შედგენა;
- მხატვრულ ტექსტთა ლექსიკის გაგება;
- ლიტერატურული მასალის საფუძველზე პრობლემის დასმა, გააზრება და ანალიზი;
- ნაწარმოების თემისა და იდეის, მოტივების, ცალკეული დიალოგების, მხატვრული სახეების, სიტუაციის, კოლიზიის არსისა და პერსონაჟთა ქცევის მოტივაციის ადეკვატური გააზრება;
- არგუმენტების ლოგიკურად, დამაჯერებლად ჩამოყალიბება და შესაბამისი მაგალითებით გამყარება;
- ლიტერატურული ნაწარმოების (ან მისი ნაწილის) ანალიზი, კომენტარი;
- ლიტერატურულ ნაწარმოებთა შორის მსგავსებებისა და განსხვავებების მიგნება და შედარებითი ანალიზი;
- მწერლის ენის, სტილის ძირითადი თავისებურებებისა და გამომსახველობითი საშუალებების სწორად აღქმა და გააზრება;
- ლიტერატურული ტექსტისადმი ინდივიდუალური დამოკიდებულების გამოვლენა.

ქართული ენისა და ლიტერატურის საგამოცდო ტესტით შემოწმდება:

- ტექსტის რედაქტირების უნარი;
- არგუმენტირების უნარი;
- საგამოცდო პროგრამით გათვალისწინებული მასალის გამოყენების უნარი;
- კითხვაში (დავალებაში) მინიშნებული ინფორმაციის ტექსტში მოცემულ ინფორმაციასთან გაიგივების (იდენტიფიცირების) უნარი;
- ინფორმაციის გააზრების, ანალიზის, განზოგადებისა და დასკვნის გამოტანის უნარი;
- დამოუკიდებელი, კრიტიკული აზროვნების უნარი;
- წერითი მეტყველების უნარი თანამედროვე სალიტერატურო ენის ნორმების დაცვით.

გთავაზობთ 2014 წლის ქართული ენისა და ლიტერატურის გამოცდაზე გამოყენებული ტესტების ოთხივე ვარიანტს შეფასების სქემებითურთ:

ტესტი ქართულ ენასა და ლიტერატურაში

2013

ინსტრუქცია

თქვენ წინაშეა საგამოცდო ტესტის ბუკლეტი და ამ ტესტის პასუხების ფურცელი.

**გაითვალისწინეთ, გასწორდება მხოლოდ პასუხების ფურცელი!
პასუხების ფურცლის გაკეცვა დაუშვებელია!
ტესტის ბუკლეტი შეგიძლიათ გამოიყენოთ მხოლოდ შავი საშუაოსათვის!
ტესტის მაქსიმალური ქულაა - 80.**

ქართული ენისა და ლიტერატურის ტესტი სამი ნაწილისაგან შედგება: I. ტექსტის რედაქტირება; II. არგუმენტირებული ესე; III. წაკითხულის გააზრება და მხატვრული ტექსტის ანალიზი.

ტესტის III ნაწილში მოცემული ზოგიერთი დავალების (№№3-17) შესასრულებლად საჭიროა პასუხების ფურცელში შესაბამისი უჯრედები მონიშნოთ **X-ით**. თუ პასუხების ფურცელში უჯრედი შეცდომით მონიშნეთ, მაშინ მთლიანად გააშავეთ იგი და მონიშნეთ სხვა უჯრედი.

დანარჩენ დავალებებს უნდა უპასუხოთ სიტყვიერად. პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომა შეგიძლიათ გადახაზოთ და გვერდით (ან ზემოთ) დაწეროთ სხვა პასუხი.

ტესტის ყოველი ნაწილის შესასრულებლად აუცილებელი ინსტრუქციები მოცემულია ბუკლეტში და თან ახლავს შესაბამის დავალებებს.

ყურადღებით გაეცანიტ ამ ინსტრუქციებს და არ დაგავიწყდეთ პასუხების გადატანა პასუხების ფურცელში!

გაითვალისწინეთ, რომ ტესტის III ნაწილი - წაკითხულის გააზრება და მხატვრული ტექსტის ანალიზი - ორი დავალებისაგან შედგება.

უნდა აირჩიოთ **ერთ-ერთი მათგანი** (№1 ან №2) და უნდა შეასრულოთ ამ დავალებაში მოცემული: **ა) წაკითხულის გააზრება და ბ) მხატვრული ტექსტის ანალიზიც.**

შეგიძლიათ წაკითხულის გააზრების ყველა პასუხი ჯერ ტესტის ბუკლეტში მონიშნოთ და შემდეგ გადაიტანოთ პასუხების ფურცლის სათანადო ადგილას.

ყველა დავალების ბოლოს ტესტის ბუკლეტში საგანგებოდ გამოყოფილია ადგილი შავი ვარიანტის დასაწერად.

გახსოვდეთ: აუცილებელია ყველა პასუხის გადატანა პასუხების ფურცელში!

გაითვალისწინეთ, არ გასწორდება ის დავალება, რომლის პასუხიც პასუხების ფურცელში საგანგებოდ ამ დავალებისათვის გამოყოფილ ადგილას არ იქნება გადატანილი!

არსად მიუთითოთ თქვენი სახელი და გვარი და არც პიროვნების იდენტიფიცირების სხვა საშუალება, წინააღმდეგ შემთხვევაში **ნაშრომი არ გასწორდება!**

ტესტის შესასრულებლად გეძლევათ 4 საათი.

გისურვებთ წარმატებას!

III. წაკითხულის გააზრება და წერითი დავალება (40 ქულა)

აირჩიეთ ქვემოთ მოცემული ორი დავალებიდან ერთ-ერთი და მხოლოდ ის შეასრულეთ!

დავალება № 1

ყურადღებით წაკითხეთ ალექსანდრე ჭავჭავაძის ლექსი „გოგნა“ (შემოკლებული ვარიანტი):

- I. გოგნა, ტბა ვრცელი, ხმოვანებით ზღვისა მბაძავი,
ოდესმე ზვირთთა აღქაფებით დელაეს მრისხანედ;
ზოგჯერ, ვით ბროლი გულუბრყვილო, წმინდა, უძრავი,
თვის შორის ხატავს ცისა ლაჟვარდს და მათა მწვანეთ.
- II. მაგრამ ნაქცევნი, მისთა კიდეთ ძაძით მმოსველნი,
საგლოვო ნიშნი შენობათა კვლავ ეროვანთა,
სად ჰყვავებულან დიდებულად ქალაქნი ვრცელნი
და სად დღეს ვხედავთ ოდენ ბუთა და ნატამალთა.
- III. ჭმუნვათა თვისთა მნახველთაცა აზიარებენ...
უდაბურება, მწუმარება, არარაობა.
თვალსა და გულსა კაცისასა სევდით ავსებენ,
და უნებლიეთ წარმოდგება ოხვრით ეს გრძნობა:
- IV. აჰა, პალატთა დიდებულთა ნგრეული ნაშთი.
აჰა, ქალაქთა ჩინებულთა ხვედრი უცილო,
აჰა, ჩვენისა მომავლისაც ნამდვილი ხატი;
მხოლოდ აწმყოზე რას დაბმულხარ, ხედვავ ბრძობილო!..
- V. დღეს ეს ნაქცევი, სახიერად მაჩრდილობელი,
ხედავს თვის ქვეშე დამხოქველად ოდენ პირუტყვთა,
ზოგჯერ ნადირთა, ზოგჯერ მხეცთა, და ხან წარმველელი
მუნ შეაფარებს საქონელთა, შორით ზიდულთა!..
- VI. ერთგზის ესეცა ქვანი შავნი, დღეს დახავსილნი,
ურთიერთთანა კავშირობით აღმადლებულან;
მკუთვნელნი მათნი, ბედნიერნი და კმაყოფილნი,
ოდესმე მათში განცხრომილან და განშეგებულან.
- VII. აქაცა მჯდარა ძალი მაღალს ტახტსა ამაყად,
წყალობათა და რისხვის ფრქვევით მმართველი ერთა;
აქაც უღრღნიათ შურსა, მტრობას გულები ხარბად;
ტრფიალნი აქაც შემსჭვალვიან კვლავ ერთმანერთთა.
- VIII. რავედენ ბანოვანთ შევენებანი, ახლად მშლილობნი
ჭავლის სიწმინდეს მიუზიდავს ნაპირს ამ ტბისას;
ვარდნი, ზამბახნი და მიხაკნი და გიშრის მწყობრნი
რავედენგზის ტურფად გარდულია სარკესა წყლისას.
- IX. რავედენგზის მთვარეს, თავმომწონეს, მათთან შთახედვით
უგრძენია თვისი ჩაგრულ-ყოფა და მოღრუბლვილა!
მაგრამ რა?! დროსა მსვრელის ცელით, ყოველთა წარმწყმედით,
ციურთა მჯობი მშვენებლობაც სხვათებრ მოსთვლილა!

ა) წაკითხულის გააზრება (15 ქულა)

დავადლების შესასრულებლად ყურადღებით გაეცანით ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყეთ, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი და შემოხაზეთ. მონიშნული პასუხი გადაიტანეთ პასუხების ფურცელში ამგვარად: პასუხის შესაბამის უჯრედში გააკეთეთ აღნიშვნა – X.

- (1) 3. როგორ გამოიყურება გოგჩა მაშინ, როდესაც წყნარია?
- ა) ის ამწვანებულ მთებსა და ლურჯ ზეცაზე მშვენებულია.
  - ბ) ის ამწვანებულ მთებსა და ლურჯ ზეცას ირეკლავს.
  - გ) ის ვრცელია და „ხმოვანებით ზღვისა მბაძავი“.
  - დ) ის „ოდესმე ზვირთთა აღქაფებით დეკლავს მრისხანედ“.
- (1) 4. რა მხატვრული საშუალებაა გამოყენებული I სტროფის III სტრიქონში?
- ა) ალეგორია.
  - ბ) გროტესკი.
  - გ) შედარება.
  - დ) ჰიპერბოლა.
- (1) 5. II სტროფის მიხედვით, რა „მოსავს“ გოგჩის ნაპირებს ძაძვებით?
- ა) აყვავებული, ვრცელი ქალაქები.
  - ბ) დიდებულ ნაგებობათა ნანგრევები.
  - გ) მგლოვიარე, დიდებული ქალაქები.
  - დ) შავად შემოსილი ნაგებობები.
- (1) 6. III სტროფის მიხედვით, რა აერთიანებთ გოგჩის ტბის შემოგარენსა და მის მნახველებს?
- ა) თავმოწონება.
  - ბ) იდუმალება.
  - გ) მშვენებება.
  - დ) მწუხარება.
- (1) 7. IV სტროფის მიხედვით, როგორია ყველა დიდებული ქალაქის ხედერი?
- ა) მათ არასოდეს დაივიწყებენ.
  - ბ) მათ განადგურება ელის.
  - გ) მათ განახლება ელის.
  - დ) მათ ვედარავინ მიაგნებს.
- (1) 8. IV სტროფის მიხედვით, რას უწინასწარმეტყველებს ავტორი თანამედროვეებს?
- ა) გოგჩის ნაპირებზე გაშენებული ქალაქების მსგავს მომავალს.
  - ბ) უსახლკაროთა მსგავს ცხოვრებას დიდებული პალატების ნანგრევებში.
  - გ) უძლეველ მეფეთა მსგავს ცხოვრებას დიდებულ პალატებში.
  - დ) ჩინებული ქალაქების მსგავს ბედნიერ და მშვიდ მომავალს.
- (1) 9. რას გულისხმობს ავტორი სიტყვებში: „მხოლოდ აწმყოზე რას დაბმულხარ, ხედვავ ბრმო-ბილო!“
- ა) ის ადამიანი, რომელიც მხოლოდ აწმყოთი ცხოვრობს, უგუნურია.
  - ბ) ის ადამიანი, რომელიც მხოლოდ მომავლით ცხოვრობს, უგუნურია.
  - გ) ის ადამიანი, რომელიც მხოლოდ ოცნებობს, უგუნურია.
  - დ) ის ადამიანი, რომელიც წარსულზე ფიქრობს, უგუნურია.
- (1) 10. V სტროფის მიხედვით, ვინ აფარებს თავს ხანდახან ტბის ნაპირებზე არსებულ ნანგრევებს?
- ა) ბანოვანი.
  - ბ) ვაჭარი.
  - გ) მომლოცველი.
  - დ) უსახლკარო.

- (1) 11. VI სტროფის მიხედვით, როგორ ახასიათებს ავტორი ამ ნანგრევების ძველ მფლობელებს?
- როგორც განცხრომით ცხოვრებაზე მეოცნებეებს.
  - როგორც კმაყოფილებასა და განცხრომაში მცხოვრებთ.
  - როგორც „ურთიერთთანა კავშირობით“ ამაღლებულებს.
  - როგორც ღირსებს – ოდესმე მიაღწიონ ბედნიერებას.
- (1) 12. ვის გულისხმობს ავტორი სიტყვაში „ძალი“?
- ბანოვანს.
  - ერს.
  - მეფეს.
  - მოქალაქეს.
- (1) 13. VII სტროფის მიხედვით, როგორ ახასიათებს ავტორი ადრინდელ მეფეებს?
- როგორც გულუხვ და მრისხანე მმართველებს.
  - როგორც მტრიან და უგულო მმართველებს.
  - როგორც შურიან და ხარბ მმართველებს.
  - როგორც ძლიერ და ამაყ მმართველებს.
- (1) 14. რა გრძნობის შესახებ საუბრობს ავტორი VII სტროფში?
- მეგობრობის.
  - სასოწარკვეთილების.
  - სიყვარულის.
  - შიშის.
- (1) 15. როგორ ახასიათებს ავტორი დროს ლექსის IX სტროფში?
- როგორც მარადიულობის გამომხატველს.
  - როგორც მომავლის იმედს.
  - როგორც წარსულის მატთანეს.
  - როგორც ყოველივეს მომსპობს.
- (1) 16. რის შესახებ არ საუბრობს ალექსანდრე ჭავჭავაძე ამ ლექსში?
- ბანოვანთა სილამაზის.
  - დროის უღმობლობის.
  - მეფეთა ძლიერების.
  - სამშობლოს სიყვარულის.
- (1) 17. რომელი სტრიქონები გამოხატავს ყველაზე უკეთ ამ ნაწარმოების უმთავრეს აზრს?
- „გოგჩა, ტბა ვრცელი, ხმოვანებით ზღვისა მბაძავი, ოდესმე ზვირთთა აღქაფებით ღელავს მრისხანედ“.
  - „აჰა, ჩვენისა მომავლისაც ნამდვილი ხატი; მხოლოდ აწმყოზე რას დაბმულხარ, ხედვავ ბრმობილო!“
  - „აქაც უდრღნიათ შურსა, მტრობას გულები ხარბად; ტრფიალნი აქაც შემსჭვალვიან კვლავ ერთმანერთთა“.
  - „რავდენგზის მთვარეს, თავმომწონეს, მათთან შთახედვით უგრძნია თვისი ჩაგრულ-ყოფა და მოღრუბლვილა!“

წერილი დავალების ინსტრუქცია:

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ ნაშრომი დავალებას არ უპასუხებს, მოცემული ტექსტის პერიფრაზია, არ არის შესრულებული არც ერთი მითითება ან მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურადაა გაგებულნი, ანდა ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელებულია, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

ორივე წერით დავალებას თან ახლავს სამ-სამი მითითება. ამ მითითებებს უნდა უპასუხოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს და არ იყოს კითხვებზე ცალკე ცალკე გაცემული პასუხების მექანიკური ჯამი ან მოცემული ტექსტის პერიფრაზი (თუნდაც მთელი თხზულების შინაარსის გადმოცემა). გაითვალისწინეთ, რომ დავალების მითითება შესრულებულად არ ჩაითვლება, თუ მასზე მხოლოდ ერთი-ორი წინადადებით იქნება პასუხი გაცემული.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ, დეტალურად და დასაბუთებულად. ნაშრომი შეფასდება იმის მიხედვით, თუ რამდენად ჩანს მასში არგუმენტირებისა და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი და არა იმის მიხედვით, ემთხვევა თუ არა თქვენი პოზიცია საყოველთაოდ აღიარებულ თვალსაზრისს. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

შავი სამუშაოსათვის რეგულში დატოვებულია ადგილი, რომელიც შეგიძლიათ გამოიყენოთ. გაითვალისწინეთ, **შავად შესრულებული ნამუშევარი არ გასწორდება.**

პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომა გადახაზეთ და ნუ დაჯღაბნით.

გაანალიზეთ მოცემული ტექსტი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ, რა არის მოცემული ტექსტის მთავარი სათქმელი.
- იმსჯელეთ, რა მხატვრული საშუალებებითაა იგი რეალიზებული.
- ჩამოაყალიბეთ თქვენი პიროვნული დამოკიდებულება ლექსის მთავარი სათქმელის მიმართ. **თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!**

დავალება № 2

ყურადღებით წაიკითხეთ ნაწყვეტი გურამ ოდიშარიას წიგნიდან „სოხუმში დაბრუნება“:

– ო, ეს სოხუმელები სულ არ არიან გასაშვები იქით, გადადიან და მერე იმათ ყველაფერს ეუბნებიან... მერე იმათ ყველაფერი იციან – სად დგას ჩვენი ტანკები და ქვემეხები... ჩვენი ჯარები, მერე ისინი თვითმფრინავებიდან ბომბავენ ჩვენებს, – ამბობს „იკარუსში“ მძღოლის გვერდითა სავარძელში ჩვენგან ზურგმუქცევით მჯდომი ქალი და საქარე მინიდან აბაშის სადგურში მოფუსფუსე ხალხს აკვირდება.

მძღოლი გარეთ არის გასული, მგზავრთა უმრავლესობაც იქვეა – ზოგი სიგარეტს ეწევა, ზოგიც შორიახლო დახეტიალობს. უკვე საათზე მეტია, რაც ავტობუსი სადგომში დგას.

1993 წლის 8 ოქტომბერია, დილის 11 საათი. ავტობუსში ნაუღელტეხილარი სოხუმელები – სიქაგამოცლილი ქალები და ბავშვები, ახლად შეღერილი ბიჭები არიან, კიდევ – რამდენიმე კაცი, და კიდევ მე – ავტობუსის უკანა სავარძელზე ბიბლიურ მეუდაბნოესავით ნახევრადწამოწოლილი და ნახევრადმოვლემარე, ნახევრად ავტობუსში და ნახევრად კიდევ, ღმერთმა უწყის, სად მყოფი.

ჩვენი ერთობის პრესტიჟული წარმომადგენლები (ძირითადად კაცები) აბაშის სამხედრო შტაბში იმყოფებიან და იქ სამშვიდობო მოლაპარაკებებს წარმართავენ. საქმე ის არის, რომ სოხუმელ დევნილებს ზოგს თბილისში, ზოგს ქუთაისში და ზოგსაც სხვა ქალაქსა თუ სოფელში, მოყვრებასა და მოკეთებთან, სოხუმიდან ადრე თავდადწეულ და გახიზნულ ოჯახებთან გვინდა ჩავადწიოთ როგორმე, მაგრამ არის ერთი პატარა „მაგრამ“ – ჩვენს სურვილსა და რეალურ ვითარებას ერთმანეთისაგან ერთი მდინარე მიჯნავს – ცხენისწყალი, რომლის გაღმა (სამტრედიისაკენ) სამთავრობო ჯარისკაცები არიან გამაგრებულები, გამოღმა კი (აბაშისკენ) – ქობალიას მებრძოლები. მდინარის გასწვრივ სროლებია, ასე ვთქვათ, პოზიციური ბრძოლები მიმდინარე-

ობს. ჩვენ კი, სიკვდილს გადარჩენილი სულსწრაფი მიაბიტები, დილაუთენია ცხენისწყლის ხიდს „იკარუსით“ ჯიქურ მივეჭერთ და უეცრად ისეთ ვაიუშველებელში მოვხვდით, რომ ლამის აფხაზეთის ომი სანატრებელი გაგვიხდა, ლამის უსახელოდ დავასრულეთ ჩვენი ბედკრული ეპოპეა – ჭურვები ხან მარცხნივ სკდებოდა, ხან მარჯვნივ...

დილის 11 საათია. აბაშა რაციით უკავშირდება სამტრედიას, სამტრედია უპასუხებს აბაშას. აბაშა გადასცემს: სოხუმელებს გადასვლა უნდათ, გაატარებთ? სამტრედია: გავატარებთ. ოღონდ თქვენ შეწყვიტეთ სროლა. აბაშა: ჩვენ შევწყვეტთ, თუ თქვენ შეწყვეტთ. სამტრედია: ჩვენ შევწყვეტთ. თქვენ? აბაშა: ჩვენც. თქვენ? სამტრედია: ჩვენც. თქვენ? აბაშა: თქვენ, ჩვენც? ფუი, – ჩვენც, თქვენც?..

გიდის სავარძელში მოკალათებულ ქალს მხოლოდ მაშინდა ვამჩნევ, როცა სოხუმელებს ახსენებს. იგი კვლავ საქარე მინის ეკრანს შეჰყურებს... ქალი სუსტია, მკაცრი იერის, ასე ორმოციოდე წლის, ნერვიულად ჭმუჭნის ცხვირსახოცს... თავს ავტობუსის მეუფედ გრძნობს, წინამძღოლად, ლიდერად (რა თქმა უნდა, ერთპიროვნულად). თავისი შემართული სხეულით ხაზგასმით და წამდაუწუმ გვიმეორებს და გვახსენებს, რომ იგი არც მეტი, არც ნაკლები, დიდი ქალბატონის – ეკატერინე ჭავჭავაძე-დადიანის მემკვიდრეა, თუ ჩვენ ჭკუით არ მოვიქცევით... მერე ყველაფერი ჩვენს თავს უნდა დავაბრალოთ.

მგზავრებმა კარგად იციან, ვის გულისხმობს ქალი „მათში“ და ვის „ჩვენში“. ჩვენი ქალებისთვის ყველაფერი ეს არახალია, ძველიცაა უკვე – უღელტეხილის შემდეგ გულში ჩაიკრეს დევნილები ზუგდიდელებმა და სენაკელებმა, აბაშელებმა და ხობელებმა – ბაღათურიებმა და ანჩაბაძეებმა, სამუშიებმა და შედანიებმა, ნაროუშვილებმა და ჩაგანავეებმა... დიდებმა და პატარებმა, ყველამ, მთელმა სამეგრელომ, მაგრამ აი, ზუგდიდიდან წამოსვლისას, დაიძრა თუ არა დევნილებით სავსე მატარებელი, ბაქანზე მდგარმა რამდენიმე უღმობელსახიანმა, რომელიდაც თავყრილობიდან მომავალმა, ვიდაცის მიერ გახელებულმა ქალმა სულ მუშტები უქნია და ქოქოლა აყარა სოხუმელ ქალებს:

– აიბარგეთ აქედან, თქვე შევარდნაძისტებო! გამყიდველებო! ზუგდიდის წმინდა მიწას არ უნდა დაადგათ ფეხი! მიეცით, კიდევ მიეცით შევარდნაძეს ხმა, ახია თქვენზე, რაც მოგივიდათ!..

რამდენიმე დღის შემდეგ ამასაც გავიგებთ (უკვე სხვაგან):

– სოხუმელებო! ზვიადისტებო! თქვე მოღალატეებო! აქეთ რას გამოიბოდით, აგელოთ იარაღი და გეომათ აფხაზეთთან! ალაღია, რაც მოგივიდათ!..

კიდევ რამდენიმე დღის შემდეგ დარდიანი და მშვიერი, სასოწარკვეთამდე მისული თბილისი მივალერსება სოხუმის მკვიდრთ, მაგრამ აქაც აღმოჩნდება ხალხი, რომელიც იტყვის:

– ეს ლტოლვილები სულ ზვიადისტები არიან რა! პადრიაღ! ერთი მაგათი!..

ჩემი სიტყვა ქალის მონოლოგის საპასუხოდ სულ რამდენიმე წამის მერე გაისმა... პირდაპირ შევარდნაძისტობა (ან სულაც პირიქით – ზვიადისტობა) რომ დაებრალებინა ჩვენთვის, ხმას როგორ ამოვიღებდი, მაგრამ აგენტობა? დამეთანხმებით, დამამცირებელია ფრიად, ესე იგი, ჩვენ, „სტუკაჩები“, აქედან იქით ამბის გადამტანები ვართ, თანაც ვითომ გაჭირვებულ და ბედშავ ხალხად მოგვაქვს თავი, არადა, საიდუმლო რუკები და სქემები, გაშიფრული უსტარები გვაქვს ტანსაცმელში ჩაკერებული, და აი, ჩამოგვგლიჯა ნიღაბი დიდმა ქალბატონმა და ამით კიდევ ერთი დამატება შეიტანა სოხუმელთა საბრალდებო დასკვნაში წარმოდგენილ დანაშაულობათა გრძელ ნუსხაში.

– მაშ, უბრძანეთ, ქალბატონო, გადმოიყვანონ ეს სოხუმელები ავტობუსიდან და დახვრიტონ!..

– დახვრიტონ!.. – კიდევ ერთ სიტყვას ვამატებ მსოფლიო ორატორიის ისტორიაში ყველაზე მოკლე გამოსვლას და ამით თვითშეწირვის რაინდული ელფერით ვმოსავ მას. ჩემი ხმა ძალუმად გაისმა სალონ-სენატში, მგონი, გარეთაც გაჟონა.

ერთი კი შეტოვდა „ეკატერინე“, მაგრამ უმაღვე გახევდა, ჩემსკენ არ შემობრუნებულა. გაისუსა ავტობუსი. „ეკატერინე“ ხომ ის ქალი არ არის, ვინმეს სიტყვა შეარჩინოს, მაგრამ...

ის ავტობუსის თავშია, მე – ბოლოში. ჩვენს შორის მთელი „იკარუსი“ მანძილია. ველოდები, – აი, ახლა შემოტრიალდება და გლადიატორებივით სამკვდრო-სასიცოცხლოდ ვეტაკებით ერთმანეთს. ან ის, ან მე, მაგრამ არა, არ ებმება ბრძოლაში, დუმს. ქალბატონები კი თავიანთი სავარძელ-ლოჯებიდან სუნთქვაშეკრული დაგვცქერაიან. მათ ჩვენი სისხლის ხილვა სწყურიათ, დიდო ქალბატონო, და სად დაიღვრება ეს სისხლი – არენის ქვიშაზე თუ ავტობუსის გათეფლილ რეზინის საფენებზე, მათთვის სულერთია. მათ ჩვენი მისაღმების გაგონება სწადიათ... გადის რამდენიმე წუთი და ვგრძნობ, უდავოა ჩემი გამარჯვება – ავტობუსის მბრძანებლის სკიპტრა ხელთ მიჰყრია უკვე და შემოქმედს მადლობას შევდადადებ. სოხუმელი ქალბატონები მადლიერებით სავსე თვალებით რიგრიგობით გადმომხედავენ სავარძელთა მაღალი საზურგეე-

ბიდან, მათი მზერა მეუბნება, რომ ჩემი ვაჟკაცური გამოსვლისათვის უმაღლესი ქულები დავიმსახურე 10, 10, 10...

მაგრამ ვინ გაცალა ტრიუმფატორობა, ძვირფასო მკითხველო, – ავტობუსის კარი ფართოდ გაიღო და ჩვენი დიპლომატიური მისია შემოცვივდა. გადაწყდა – გაღმევი ქართველები და გამოღმევი ქართველები შეთანხმდნენ, რომ ზუსტად პირველ საათზე შეწყვიტონ სროლა და ხიდზე სოსუმევი ქართველები გაატარონ! გიხაროდეთ, მამულიშვილნო, ღმერთი ჩვენთანაა!..

ა) წაკითხულის გააზრება (15 ქულა)

დავალებების შესასრულებლად ყურადღებით გაეცანიტ ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყეთ, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი და შემოხაზეთ. მონიშნული პასუხი გადაიტანეთ პასუხების ფურცელში ამგვარად: პასუხის შესაბამის უჯრედში გააკეთეთ აღნიშვნა – **X**.

(1) 3. რა ვითარებაა ამ ტექსტში აღწერილი?

- ა) აფხაზეთიდან დევნილები ცდილობენ ბრძოლით გააგრძელონ გზა.
- ბ) აფხაზეთიდან დევნილები სამოქალაქო ომის ეპიცენტრში მოხვდნენ.
- გ) აფხაზეთიდან დევნილები ცდილობენ დატოვონ საქართველო.
- დ) აფხაზეთიდან დევნილები სამოქალაქო ომში ჩაერთვნენ.

(1) 4. რა განწყობილებას გამოხატავს „მძღოლის გვერდითა სავარძელში... მჯდომი ქალის“ სიტყვები?

- ა) იმედგაცრუებას.
- ბ) განცვიფრებას.
- გ) შეუწყნარებლობას.
- დ) შემწყნარებლობას.

(1) 5. რომელ ფრაზაში მიმართავს ავტორი ტროპულ მეტყველებას?

- ა) „სავარძელში მოკალათებულ ქალს მხოლოდ მაშინღა ვამჩნევ, როცა სოსუმელებს ახსენებს“.
- ბ) „დარდიანი და მშიერი, სასოწარკვეთამდე მისული თბილისი მიეაღწერს სოსუმის მკვიდრთ“.
- გ) „ქალი სუსტია, მკაცრი იერის, ასე ორმოციოდე წლის, ნერვიულად ჭმუჭნის ცხვირსახოცს“.
- დ) „თუ ჩვენ ჭკუით არ მოვიქცევით... მერე ყველაფერი ჩვენს თავს უნდა დავაბრალოთ“.

(1) 6. როგორ მოხდა, რომ დევნილებს ღამის აფხაზეთის ომი გაუხდათ სანატრელი?

- ა) ზუგდიდან წამოსვლისას რამდენიმე ქალმა დევნილები დაწყევლა.
- ბ) ცხენისწყლის ხიდის გადასვლა საერთოდ შეუძლებელი აღმოჩნდა.
- გ) სიკვდილის საფრთხის გამო უკან გაბრუნება მოუხდათ.
- დ) მოულოდნელად აღმოჩნდნენ სიკვდილის საფრთხის წინაშე.

(1) 7. რა მხატვრულ საშუალებას იყენებს ავტორი, როდესაც სამტრედია-აბაშის მოლაპარაკების შესახებ გვიამბობს?

- ა) ალეგორიას.
- ბ) ირონიას.
- გ) მეტაფორას.
- დ) ჰიპერბოლას.

(1) 8. რის გამოხატვა სურს ავტორს სიტყვებით: „ავტობუსის უკანა სავარძელზე ბიბლიურ მეუდაბნოესავით ნახევრადწამოწოლილი და ნახევრადმოთვლემარე, ნახევრად ავტობუსში და ნახევრად კიდევ, ღმერთმა უწყის, სად მყოფი“?

- ა) საკუთარი უძღურებისადმი ირონიული დამოკიდებულების.
- ბ) საკუთარი შემართებისადმი ირონიული დამოკიდებულების.
- გ) საკუთარი უგუნურებისადმი ირონიული დამოკიდებულების.
- დ) საკუთარი გულგრილობისადმი ირონიული დამოკიდებულების.

- (1) 9. რამ განაპირობა, რომ სოხუმიდან დევნილთათვის უცნობი ქალის ბრალდება „არახალი“ იყო?
- მათ უკვე ბევრჯერ დააბრალეს სამშობლოს ინტერესების საწინააღმდეგო მოქმედება.
  - მათ უკვე ბევრჯერ დააბრალეს კანონიერად არჩეული ხელისუფლების დამხობა.
  - მათ უკვე ბევრჯერ უსაყვედურეს თანამემამულეთა მიმართ გულგრილობის გამო.
  - მათ უკვე ბევრჯერ უსაყვედურეს რუსეთის ჯარის მხარდაჭერის გამო.
- (1) 10. რომელი ფრაზა გამოხატავს „გიდის სავარძელში მოკალათებული ქალის“ ამპარტავნობას?
- „ერთი კი შეტოკდა... მაგრამ უმაღლე გახვედა“.
  - „გვახსენებს, რომ... ეკატერინე ჭავჭავაძე-დადიანის მემკვიდრეა“.
  - „ქალი სუსტია, მკაცრი იერის, ასე ორმოციოდე წლის“.
  - „მერე ყველაფერი ჩვენს თავს უნდა დავაბრალოთ“.
- (1) 11. „ვილაცის მიერ გახელებული“ ქალების რომელი სიტყვები შეიძლება იწვევდეს მკითხველის ირონიას?
- „იბარგეთ აქედან, თქვე შევარდნაძისტებო! გამყიდველებო!“
  - „ზუგდიდის წმინდა მიწას არ უნდა დაადგათ ფეხი!“
  - „მიეცით, კიდევი მიეცით შევარდნაძეს ხმა“.
  - „ახია თქვენზე, რაც მოგივიდათ!“
- (1) 12. რა აზრს გამოხატავს მთხრობელი ერთ-ერთი პერსონაჟის სიტყვებით: „ეს ლტოლვილები სულ ზვიადისტები არიან...“?
- ამ სიტყვების მთქმელი გამოხატავს გულგრილობას შექმნილი ვითარების გამო.
  - ამ სიტყვების მთქმელს გულწრფელად აწუხებს სოხუმელი დევნილების გაჭირვება.
  - ამ სიტყვების მთქმელი არაფრით განსხვავდება „ვილაცის მიერ გახელებული“ ქალებისაგან.
  - ამ სიტყვების მთქმელს კარგად აქვს გააზრებული შექმნილი ვითარების ტრაგიზმი.
- (1) 13. საკუთარი თავის მიმართ მთხრობლის რა დამოკიდებულება ვლინდება სიტყვებში: „თვით-შეწირვის რაინდული ელფერით ვმოსავ“?
- ირონიული.
  - აღფრთოვანებული.
  - შემწყნარებლური.
  - უსამართლო.
- (1) 14. ქალის რა თვისება ჩანს მთხრობლისეულ შეფასებაში: „ის ქალი არ არის, ვინმეს სიტყვა შეარჩინოს“?
- ცრუ და უპირო ადამიანია.
  - თვალთმაქცი და ეჭვიანი ადამიანია.
  - უკმეხი და ანჩხლი ადამიანია.
  - გაუნათლებელი და უგუნური ადამიანია.
- (1) 15. რას გულისმობს მთხრობელი სიტყვებში: „მათ ჩვენი მისაღმების გაგონება სწადიათ“?
- ავტობუსში მყოფ ადამიანებს „დიპლომატიური მისიის“ წარმატება სურთ.
  - ავტობუსში მყოფ ადამიანებს მოპაექრეთა დაზავების ხილვა სურთ.
  - ავტობუსში მყოფ ადამიანებს მოქიშპეთა თავიდან მოშორება სურთ.
  - ავტობუსში მყოფ ადამიანებს მწვავე დაპირისპირების ხილვა სურთ.
- (1) 16. რატომ ემაღლიერებიან მთხრობელს სოხუმელი ქალბატონები?
- მთხრობელი სოხუმელ ქალბატონებს გზის გაგრძელებაში დაეხმარა.
  - მთხრობელმა სოხუმელი ქალბატონები ხიფათისაგან იხსნა.
  - მთხრობელი სოხუმელ ქალბატონებს შურისძიებაში დაეხმარა.
  - მთხრობელმა სოხუმელი ქალბატონების ღირსება დაიცვა.
- (1) 17. რის შესახებ არ არის საუბარი ამ ტექსტში?
- საზოგადოების გახლეჩის.
  - სამშობლოს სიყვარულის.
  - სამოქალაქო დაპირისპირების.
  - დევნილთა გასაჭირის.

ტესტი ქართულ ენასა და ლიტერატურაში

2013

ინსტრუქცია

თქვენ წინაშეა საგამოცდო ტესტის ბუკლეტი და ამ ტესტის პასუხების ფურცელი.

**გაითვალისწინეთ, გასწორდება მხოლოდ პასუხების ფურცელი!
პასუხების ფურცლის გაკეცვა დაუშვებელია!
ტესტის ბუკლეტი შეგიძლიათ გამოიყენოთ მხოლოდ შავი საშუაოსათვის!
ტესტის მაქსიმალური ქულაა - 80.**

ქართული ენისა და ლიტერატურის ტესტი სამი ნაწილისაგან შედგება: I. ტექსტის რედაქტირება; II. არგუმენტირებული ესე; III. წაკითხულის გააზრება და მხატვრული ტექსტის ანალიზი.

ტესტის III ნაწილში მოცემული ზოგიერთი დავალების (№№3-17) შესასრულებლად საჭიროა პასუხების ფურცელში შესაბამისი უჭრედები მონიშნოთ **X-ით**. თუ პასუხების ფურცელში უჭრედი შეცდომით მონიშნეთ, მაშინ მთლიანად გააშავეთ იგი და მონიშნეთ სხვა უჭრედი.

დანარჩენ დავალებებს უნდა უპასუხოთ სიტყვიერად. პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომა შეგიძლიათ გადახაზოთ და გვერდით (ან ზემოთ) დაწეროთ სხვა პასუხი.

ტესტის ყოველი ნაწილის შესასრულებლად აუცილებელი ინსტრუქციები მოცემულია ბუკლეტში და თან ახლავს შესაბამის დავალებებს.

ყურადღებით გაეცანიტ ამ ინსტრუქციებს და არ დაგავიწყდეთ პასუხების გადატანა პასუხების ფურცელში!

გაითვალისწინეთ, რომ ტესტის III ნაწილი - წაკითხულის გააზრება და მხატვრული ტექსტის ანალიზი - ორი დავალებისაგან შედგება.

უნდა აირჩიოთ **ერთ-ერთი მათგანი** (№1 ან №2) და უნდა შეასრულოთ ამ დავალებაში მოცემული: **ა) წაკითხულის გააზრებაც და ბ) მხატვრული ტექსტის ანალიზიც.**

შეგიძლიათ წაკითხულის გააზრების ყველა პასუხი ჯერ ტესტის ბუკლეტში მონიშნოთ და შემდეგ გადაიტანოთ პასუხების ფურცლის სათანადო ადგილას.

ყველა დავალების ბოლოს ტესტის ბუკლეტში საგანგებოდ გამოყოფილია ადგილი შავი ვარიანტის დასაწერად.

გახსოვდეთ: აუცილებელია ყველა პასუხის გადატანა პასუხების ფურცელში!

გაითვალისწინეთ, არ გასწორდება ის დავალება, რომლის პასუხიც პასუხების ფურცელში საგანგებოდ ამ დავალებისათვის გამოყოფილ ადგილას არ იქნება გადატანილი!

არსად მიუთითოთ თქვენი სახელი და გვარი და არც პიროვნების იდენტიფიცირების სხვა საშუალება, წინააღმდეგ შემთხვევაში **ნაშრომი არ გასწორდება!**

ტესტის შესასრულებლად გეძლევათ 4 საათი.

გისურვებთ წარმატებას!

III. წაკითხულის გააზრება და წერიტი დავალება (40 ქულა)

აირჩიეთ ქვემოთ მოცემული ორი დავალებიდან ერთ-ერთი და მხოლოდ ის შეასრულეთ!

დავალება № 1

ყურადღებით წაკითხეთ ნიკოლოზ ბარათაშვილის ლექსი „ვპოვე ტაძარი“:

- I. ვპოვე ტაძარი შესაფარი, უდაბნოდ მდგარი;
მუნ ენთო მარად უქრობელი წმიდა ლამპარი.
ანგელოსთაგან იკროდა მუნ დავითის ქნარი
და განისმოდა ციურ დასთა გალობის ზარი!
- II. მწირი სოფლისა, დამაშვრალი მისითა ღელვით,
მუნ ვეძიებდი განსვენებას წრფელითა ზრახვით;
გულსა, მოკლულსა კაცთ სიავით და ბედის ბრუნვით,
ლამპარი წმიდა განმიტფობდა ციურის სხივით!
- III. მუნ გუნდრუკის წილ შევსწირავდი წმიდას სიყვარულს,
რომლის საკურთხად დავსდებდი მე ჩემს გულსა და სულს
ამა სიამით, ნეტარებით ესრეთ აღვსებულს
მეგონა, ვჰხედავ სასუფეველს აქ დაშენებულს!
- IV. მაგრამ საწუთრო განა ვისმეს დიდხანს ახარებს?
განჰქრა ტაძარი და უდაბნო ჩემდა მდუმარებს;
მას აქეთ ჩემს გულს ნეტარება არ ასადარებს,
მის ნაცვლად სევდა და წყვდიადი დაისადგურებს!
- V. მოისპო მსწრაფლად მისი ნაშთი და მისი კვალი!
განა თუ დრომან დაჰკრა თვისი მას ავი თვალი! –
არა, მოსძაგდა მას სოფელი ცრუ და მუხთალი!
დამშთა მე მხოლოდ მის ლამპრისგან ცეცხლი დამქრალი!
- VI. ვერდა აღმიგო სიყვარულმა კვალად ტაძარი!
ვერსად აღვანთე დაშთომილი მისი ლამპარი!
ესრეთ დამისშო უკუდმართმა ნუგეშის კარი
და დავალ ობლად ისევ მწირი მიუსაფარი!

ა) წაკითხულის გააზრება (15 ქულა)

დავალების შესასრულებლად ყურადღებით გაეცანით ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყეთ, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი და შემოხაზეთ. მონიშნული პასუხი გადაიტანეთ პასუხების ფურცელში ამგვარად: პასუხის შესაბამის უჯრედში გააკეთეთ აღნიშვნა – X.

(1) 3. როგორი სამყაროა აღწერილი ლექსის I სტროფში?

- ა) არარეალური.
- ბ) გროტესკული.
- გ) რეალური.
- დ) ტრაგიკული.

(1) 4. რა იგულისხმება II სტროფის I სტრიქონში?

- ა) ლირიკულ გმირს საწუთროს ღელვა ვერაფერს აკლებს.
- ბ) ლირიკული გმირი გაახარა საწუთროს ღელვამ.
- გ) ლირიკული გმირი დაღალა საწუთროს შფოთვამ.
- დ) ლირიკული გმირი სულიერ სიმშვიდეს ეძებს.

- (1) 5. **II სტროფის მიხედვით, რა მიზნით მივიდა ლირიკული გმირი ტაძარში?**
- კაცთა სიავის დასამარცხებლად.
  - სულიერი სიმშვიდის მოსაპოვებლად.
  - ციური სხივის სახილველად.
  - ხეტიალის შემდეგ დასასვენებლად.
- (1) 6. **II სტროფის მიხედვით, კონკრეტულად რის გამოა გულმოკლული ლირიკული გმირი?**
- ადამიანთა ბოროტებისა და ბედის ცვალებადობის გამო.
  - კაცთა სიავისა და ბედისადმი დაუმორჩილებლობის გამო.
  - მუდმივი ძიებისა და ბედის ბრუნვის გამო.
  - წრფელი ზრახვებისა და ტრაგიკული ბედის გამო.
- (1) 7. **რა განცდა ეუფლება ლირიკულ გმირს წმინდა სიყვარულის უფლისათვის შეწირვის შემდეგ? (უპასუხეთ III სტროფის მიხედვით).**
- სრული სიმარტოვის.
  - უსაზღვრო ბედნიერების.
  - ღრმა მწუხარების.
  - ხორციელი სიამოვნების.
- (1) 8. **III სტროფის მიხედვით, როგორ აღიქვამდა ლირიკული გმირი უდაბნოში მდგარ ტაძარს?**
- როგორც აბსურდულ სამყაროს.
  - როგორც გროტესკულ სამყაროს.
  - როგორც მიუღებელ სამყაროს.
  - როგორც ღვთაებრივ სამყაროს.
- (1) 9. **ლექსში ვკითხულობთ: „მეგონა, ვჰხედავ...“. რა ეგონა ლირიკულ გმირს?**
- მას ეგონა, რომ დედამიწაზე ღვთაებრივი სამყაროს ნაწილი იპოვა.
  - მას ეგონა, რომ სასუფეველი დედამიწაზე არ შეიძლება არსებობდეს.
  - მას ეგონა, რომ წარმოსახვა რეალობაზე ბევრად უფრო ღირებულია.
  - მას ეგონა, რომ ხედავს ტაძარს, რომლის მოძებნაც შეუძლებელია.
- (1) 10. **წუთისოფლის რა თვისებას უსვამს ხაზს ავტორი ლექსის IV სტროფში?**
- მომხიბვლელ მრავალფეროვნებას.
  - მოსაწყენ ერთფეროვნებას.
  - ტრაგიკულ ცვალებადობას.
  - წარმტაც მარადიულობას.
- (1) 11. **რა მხატვრული საშუალებაა გამოყენებული სიტყვებში: „უდაბნო ჩემდა მღუმარებს“?**
- გაპიროვნება.
  - ეპითეტი.
  - შედარება.
  - ჰიპერბოლა.
- (1) 12. **V სტროფის მიხედვით, რის გამო არ შეიძლებოდა გამქრალიყო ტაძარი?**
- ბოროტი სულის.
  - ღრის მსვლელობის.
  - ლამპრის ჩაქრობის.
  - წუთისოფლის მუხთლობის.
- (1) 13. **VI სტროფის მიხედვით, რას არ ძალუძს ოცნების ტაძრის ხელახლა აგება?**
- ლამპარს.
  - რწმენას.
  - საწუთროს.
  - სიყვარულს.
- (1) 14. **რას გულისხმობს ავტორი სტრიქონში: „და დავალ ობლად ისევ მწირი მიუსაფარი!“?**
- ლირიკული გმირი თავს დამარცხებულად გრძნობს.
  - ლირიკული გმირი თავს დამცირებულად გრძნობს.
  - ლირიკული გმირი თავს მარტოსულად გრძნობს.
  - ლირიკული გმირი თავს მოტყუებულად გრძნობს.

- (1) 15. ობლობისა და მიუსაფრობის გარდა, ლირიკული გმირის კიდევ რა სულიერი მდგომარეობის შესახებ საუბრობს ავტორი VI სტროფში?
- ა) აღშფოთების.
  - ბ) გულგრილობის.
  - გ) უიმედობის.
  - დ) შიშის.
- (1) 16. რის შესახებ არ საუბრობს ნიკოლოზ ბარათაშვილი ამ ლექსში?
- ა) სამშობლოს სიყვარულის.
  - ბ) საწუთროს ცვალებადობის.
  - გ) წმინდა სიყვარულის.
  - დ) წუთისოფლის უღმობლობის.
- (1) 17. რა არის ამ ნაწარმოების უმთავრესი აზრი?
- ა) ადამიანი ვერ აღწევს მიწიერ დიდებას.
  - ბ) ადამიანი ვერ აღწევს, რასაც ესწრაფვის.
  - გ) ადამიანი ვერ კმაყოფილდება მიღწეული წარმატებით.
  - დ) ადამიანი ვერ მოიპოვებს სახალხო აღიარებას.

ბ) წერითი დავალება (25 ქულა)

წერითი დავალების ინსტრუქცია:

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ ნაშრომი დავალებას არ უპასუხებს, მოცემული ტექსტის პერიფრაზია, არ არის შესრულებული არც ერთი მითითება ან მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არააღიგებურადაა გაგებულნი, ანდა ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელებულია, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

ორივე წერით დავალებას თან ახლავს სამ-სამი მითითება. ამ მითითებებს უნდა უპასუხოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს და არ იყოს კითხვებზე ცალცალკე გაცემული პასუხების მექანიკური ჯამი ან მოცემული ტექსტის პერიფრაზი (თუნდაც მთელი თხზულების შინაარსის გადმოცემა). გაითვალისწინეთ, რომ დავალების მითითება შესრულებულად არ ჩაითვლება, თუ მასზე მხოლოდ ერთი-ორი წინადადებით იქნება პასუხი გაცემული.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ, დეტალურად და დასაბუთებულად. ნაშრომი შეფასდება იმის მიხედვით, თუ რამდენად ჩანს მასში არგუმენტირებისა და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი და არა იმის მიხედვით, ემთხვევა თუ არა თქვენი პოზიცია საყოველთაოდ აღიარებულ თვალსაზრისს. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

შავი სამუშაოსათვის რვეულში დატოვებულია ადგილი, რომელიც შეგიძლიათ გამოიყენოთ. გაითვალისწინეთ, **შავად შესრულებული ნამუშევარი არ გასწორდება.**

პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომა გადახაზეთ და ნუ დაჯღაბნით.

გაანალიზეთ მოცემული ტექსტი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ, რა არის მოცემული ტექსტის მთავარი სათქმელი.
- იმსჯელეთ, რა მხატვრული საშუალებებითაა იგი რეალიზებული.
- ჩამოაყალიბეთ თქვენი პიროვნული დამოკიდებულება ლექსის მთავარი სათქმელის მიმართ. **თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!**

დავალება № 2

მოთხრობაში „ანტონიო და დავითი“ ჯემალ ქარჩხაძე გადმოგვცემს ევროპელი მისიონერის, ანტონიოსა და ქართველი ყაჩაღის, დავითის, შეხვედრის ამბავს:

დავითმა თქვა:

– ანტონიომ გაიცინა. მერე მშვიდად განაგრძო: „გეშინია. და თუ ყელს გამომჭრი, ამასაც შიშის გამო ჩაიდენ. კაცი კაცს მხოლოდ იმიტომ ჭრის ყელს, რომ ეშინია. კაცს იარაღი მხოლოდ იმიტომ დააქვს თან, რომ ეშინია. კაცი სიავეს მხოლოდ იმიტომ სჩადის, რომ ეშინია. ბოროტებას ბოროტი კაციც ისევე თვლის უსამართლობად, როგორც კეთილი, და არც ჩაიდენდა, შიშს რომ ლაჩრად არ ექცია. ლაჩარი და ბოროტი ერთი და იგივეა. შიში ყველა ადამიანს დაბადებითვე თან დაჰყვება, მაგრამ ზოგს ჰყოფნის გამბედაობა, თვალი გაუსწოროს თავის შიშს, ზოგს არა. ვისაც არ ჰყოფნის, ის ლაჩარი და უსამართლო ხდება. თანდაყოლილი შიში სიკვდილის შიშია და ვინც შიშს ბატონად გაიხდის, მას ყველაზე მოსაფრთხილებელი ამქვეყნად თავისი სიცოცხლე ჰგონია. შენ რომ იცოდე, შენი სიცოცხლე იმაზე მეტი არა ღირს, ვიდრე სხვისი, განა მაშინაც მოკლავდი კაცს! ჩვენ ყველანი მშიშრებად კი ვიბადებით, მაგრამ ყველანი ლაჩრები არა ვართ. შენ ლაჩარი გამოდექი და შიშის დაძლევას შიშის დამალვა ამჯობინე, რადგან შიშის დამალვა უფრო ადვილია, ვიდრე შიშის დაძლევა, მოკვლა უფრო ადვილია, ვიდრე გადარჩენა, გაძარცვა უფრო ადვილია, ვიდრე დახმარება, წაქცევა უფრო ადვილია, ვიდრე წამოყენება, სიძულვილი უფრო ადვილია, ვიდრე სიყვარული. შენ შენს თანდაყოლილ შიშს ვერ გაუძელი, ლაჩრად იქეცი და იოლი გზა აირჩიე. შენ ყველაფრის გეშინია, რაც შენს გარეთაა, ამიტომ ცდილობ, რაც შენს გარეთაა, ყველაფერი მოსპო, მაგრამ ეს შეუძლებელია. თავს არ უტყდები, თორემ თავადაც იცი, რომ ეს შეუძლებელია. მთელი ქვეყანა რომ მონად გაიხადო, როგორც შენი სულმდაბალი სიძე გაიხადე მონად, შენს შიშს მაინც არაფერი ეშველება: ნადირს ხომ ვერ გაიხდი მონად, სტიქიონს ხომ ვერ დაჩაგრავ და დაიმორჩილებ, ზვავს ხომ ვერ შეაკაგებ, წარდუნას ხომ ვერ დაემალები, გულკანს ხომ ვერ გაექცევი? ეს კი იცი, მაგრამ გგონია, რომ, თუ შენს საცოდავ შიშს ზემოდან სხვათა სიცოცხლე დააყარე, სხვათა ტანჯვაში, სხვათა ცრემლებში, სხვათა შეურაცხყოფაში, სხვათა უბედურებაში გაახვიე, რაკი ვეღარ დაინახავ, თავსაც მოიტყუებ, ვითომ აღარც არსებობს. მაგრამ შენი მცდელობა მხოლოდ შენს უსუსურობას ადასტურებს. შენ ხომ არაფერი ისეთი არ ჩაგიდენია, რასაც შეგიძლია სიმამაცე უწოდო! შენ ხომ მუდამ იმას ჩაგრავედი, იმას ძარცვავედი და იმას კლავდი, ვისი დაჩაგვრაც, ვისი გაძარცვაცა და ვისი მოკვლაც ადვილი იყო! შენ ხომ ყოველთვის უხიფათო გზას ეძებდი! ეს ციხეც ხომ იმიტომ აირჩიე სადგომად, რომ შენი სიძე ადვილი დასამორჩილებელი გამოდგა! შენზე უფრო ძლიერს რომ გადაეყარო, ხომ მაშინვე სამალავს დაუწყებ ძებნას! შენი შიში ცოცხალია და არ იქნება ერთ მშვენიერ დღეს მთელი ძალით არ ამოხეთქოს, სისხლსა და ხორცში არ გაგიჟდეს და მთელი შენი საცოდავი არსება თხემით ტერფამდის, თმის ძირებამდის შიშად არ აქციოს! მე უიარაღოდ მოვედი აქ, მკვლელებისა და ყაჩაღების ბუნავში, სადაც უეჭველი სიკვდილი მელოდა, შენ კი ახალუხის ქვეშ დამბაჩა გქონდა დამალული, როცა ეკლესიაში შემოხვედი, თუმცა იცოდი, დაბეჩაგებული ხალხი უბატონოდ ხმის გაცემას ვერ გაგიბედავდა. შენ ცდილობ, ყველა მონად გაიხადო, თავად კი საკუთარი შიშის მონა ხარ და მუდამ იმას აკეთებ, რასაც შიში გიბრძანებს. მაღე შენი მბრძანებელი ჯურღმულიდან ამოვა, თავზე დაგადგება და თვალს თვალში გაგიყრის. მაშინ ნახავ, რა ყოფილა ის შიში, სხვებისთვის რომ ასე გულუხვად იმეტებდი! ადრე თუ გვიან წინ შეგეყრება და ისეთ ადგილას გიყვლებს, გასაქცევი არსაით გექნება. ჯალათი რომ სახრხოებელაზე აგიყვანს და მოქანავე ყულფს დაინახავ, რომელიც წამის შემდეგ კისერზე უნდა შემოგეჭდოს, მაშინ მიხვდები, რომ შიშის მეტი არაფერი ყოფილხარ... შუადამისას ტყეში რომ მარტოდმარტოს მგლების ხროვა ირგვლივ შემოგეხვევა და ნელ-ნელა დაიწყებს სასიკვდილო წრის შეკვრას, მაშინ მიხვდები, რომ შიშის მეტი არაფერი ყოფილხარ. დილით რომ გაიღვიძებ და დაინახავ, თავზე მკვლელი გადგას, რომლის დამბაჩის ლულა შუბლში გაქვს მობჯენილი, მაშინ დაინახავ, რომ შიშის მეტი არაფერი ყოფილხარ. ღვინით სავსე ჯამის დაცლისას რომ გულ-მუცელი ჩაგეთუთქება და იგრძნობ, თურმე რომელიღაც შენსავ ამხანაგს საწამლავი შემოუპარებია, მაშინ მიხვდები, რომ შიშის მეტი არაფერი ყოფილხარ. ყველზე დიდი შიში მერე გელის, მას შემდეგ, რაც სიკვდილის შიში მოგკლავს. ყველაზე დიდი შიში მაშინ გელის, როცა შენი ცოლები მატლებით დაგეხვევა და შენი სული შვების სამყოფელში შვებას ვერ ჰპოვებს. აი, ამის სათქმელად მოვედი. ახლა შეგიძლია დაუბახო შენს ძაღლებს ან შენს ამხანაგებს, რომლებიც შენს ძაღლებზე უკეთესები არ არიან.“ ანტონიო გაჩუმდა. მეც ჩუმად ვიყავი და საკუთარ სხეულს ვაყურადებდი. იქ სიბრაზის ტალღა, რომელსაც კარგად ვიცნობდი, რადგან ჩემს მოქმედებას მუდამ ის წარმართავდა, რამდენჯერმე აიზიდა, მაგრამ ვერც ერთხელ დასაყრდენი ვერ იპოვა და ამიტომ, რამდენჯერაც აიზიდა, იმდენჯერვე უკან დაეშვა...

ანტონიომ თქვა:

– დავითი დიდხანს, ძალიან დიდხანს თვალმოუშორებლად მიყურებდა და სახის გამომეტყველება სწრაფად და ხშირ-ხშირად ეცვლებოდა, თითქოს თავის თავში ისეთ ძალას ეძებდა, რომელიც ეჭვებს გაუფანტავდა და მტკიცე გადაწყვეტილებამდე მიიყვანდა. ბოლოს, ეტყობა, რაღაც განზრახვაზე შეჩერდა. წამით თავისებურმა ცბიერმა და დამცინავმა ღიმილმა გადაურბინა სახეზე და ყოყმანმაც გაუარა. მსუბუქად შეტრიალდა, სარკმელს მიადგა და ზანგს დაუძახა. მერე ისევ მობრუნდა და კვლავ მე მომაჩერდა. ცოტა ხნის შემდეგ კარი გაიღო და ზღურბლზე ზანგი გამოჩნდა. დავითმა თითოთ მიიხსმო. როცა ზანგი მის ბრძანებაზე ახლო მივიდა, ხელი ჩემკენ გამოიშვირა და რაღაც უთხრა. რა უთხრა, ვერ გავიგე... მხოლოდ ხმის კილოთი და გამომეტყველებით თუ მივხვდებოდი, რაზე ელაპარაკებოდა. ხმის კილო მწყრალი ჰქონდა, სახე მკაცრი, შუბლი შეჭმუსხნილი. თვალეში რისხვა ედგა. ზანგმა პასუხად თავი დაუქნია... მერე ხელით კარი მანიშნა და თვითონაც უკან გამომყვა. ეს ძალიან მძიმე წუთები იყო... ძაღლები ჭიშკრისკენ მიმავალი ბილიკის ზემოთ ჩაცუცქულიყვნენ. რომ გავუსწორდით, ყურები დაცქვიტეს და თავები წამოსწიეს. მე, ჩემდაუნებურად, შევედექი, ზანგმა, რომელმაც ჩემი შეჩერება, ჩანს თავისებურად გაიგო, ძაღლებს რაღაც უთხრა. ძაღლებმა ყურები ისევ დაუშვეს. ზანგმა წინ გადამისწრო და ჭიშკრისკენ წავიდა. მეც უკან გავყევი, თუმცა წამითაც არ დამიჯერებია, რომ აქედან ცოცხლად გაშვებას მიპირებდნენ. როცა ზანგმა ჭიშკარი გააღო და მის სახეზე რაღაც ღიმილის მსგავსი გაჩნდა, ჯერ კიდევ ვერაგობას მოველოდი. მხოლოდ მაშინ, ცხენზე რომ შევჯექი, ციხის გაღაგანს გამოვცდი და ზანგმა, რომლისკენაც ვცდილობდი არ მიმეხედა, ჩემს ზურგსუკან ხმაურით დახურა ჭიშკარი, მივხვდი, რომ სიკვდილის შიში თურმე ჯერ კიდევ ვერ დამეძლია.

ა) წაკითხულის გააზრება (15 ქულა)

დავალების შესასრულებლად ყურადღებით გაეცანით ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყეთ, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი და შემოხაზეთ. მონიშნული პასუხი გადაიტანეთ პასუხების ფურცელში ამგვარად: პასუხის შესაბამის უჯრედში გააკეთეთ აღნიშვნა – **X**.

(1) 3. ჯემალ ქარჩხაძის ტექსტის ეს მონაკვეთი წარმოადგენს:

- ა) ორი პიროვნების დიალოგის ნაწყვეტს.
- ბ) ორი პიროვნების მეგობრობის ისტორიას.
- გ) ორი პიროვნების შებრძოლების ამბავს.
- დ) ორი პიროვნების თავგადასავლის თხრობას.

(1) 4. ანტონიოს აზრით, რის გამო სჩადის ადამიანი ბოროტებას?

- ა) სიძულვილის.
- ბ) შურის.
- გ) შიშის.
- დ) სირცხვილის.

(1) 5. ვისაც „ჰყოფნის გამბედაობა, თვალი გაუსწოროს თავის შიშს“,

- ა) მას არ შეუძლია გაუძლოს მოსალოდნელ განსაცდელს.
- ბ) ის ღაჩარი და უსამართლო არასოდეს გახდება.
- გ) მას ყველაზე მოსაფრთხილებელი თავისი ცხოვრება ჰგონია.
- დ) ის შესაძლოა სასტიკი და უსამართლო გახდეს.

(1) 6. ანტონიოს აზრით, რა ამჯობინა დავითმა შიშის დაძლევას?

- ა) შიშის დამალვა.
- ბ) სხვისადმი მორჩილება.
- გ) ცხოვრებისაგან განდგომა.
- დ) უსამართლობასთან ბრძოლა.

(1) 7. რაზე მიგვანიშნებს ანტონიო სიტყვებით: „სიძულვილი უფრო ადვილია, ვიდრე სიყვარული“?

- ა) სიკეთე ქვეყანას უფრო გამოადგება, ვიდრე – ბოროტება.
- ბ) სიკეთის კეთება უფრო ძნელია, ვიდრე – ბოროტებისა.
- გ) სიკეთეს ხალხი უფრო დააფასებს, ვიდრე – ბოროტებას.
- დ) სიკეთის კეთება უფრო სასიამოვნოა, ვიდრე – ბოროტებისა.

- (1) 8. ანტონიოს აზრით, რა განაპირობა დავითის ყაჩაღად ქცევა?
- დავითმა ვერ გაბედა საზოგადოებასთან დაპირისპირება და იოლი გზა აირჩია.
  - დავითმა ვერ ირწმუნა ღმერთი და ბოროტების გზას დაადგა.
  - დავითმა ვერ გაუძლო თანდაყოლილ შიშს და უმძიმეს გზას დაადგა.
  - დავითმა ვერ გაუძლო თანდაყოლილ შიშს და იოლი გზა აირჩია.
- (1) 9. რას ელოდა ანტონიო, როდესაც ყაჩაღთა ბუნაგში უიარაღოდ მიდიოდა?
- გარდაუვალ სიკვდილს.
  - გულთად მასპინძლობას.
  - დავითის მონანიებას.
  - ყურადღებით მოსმენას.
- (1) 10. რომელი არგუმენტით ასაბუთებს ანტონიო, რომ დავითი მშიშარაა?
- „წინ შეგეყრება და ისეთ ადგილას გიყელეებს, გასაქცევი არსაით გექნება“.
  - „იცოდი, დაბეჩავებული ხალხი უბატონოდ ხმის გაცემას ვერ გაგიბედავდა“.
  - „ახალუხის ქვეშ დამბანა გქონდა დამალული, როცა ეკლესიაში შემოსევი“.
  - „ციხეც იმიტომ აირჩიე სადგომად, რომ შენი სიძე ადვილი დასამორჩილებელი გამოდგა“.
- (1) 11. ანტონიოს აზრით, სად მოეღის ყველაზე დიდი შიში დავითს?
- საიქიოში.
  - საკერობილეში.
  - სახრჩობელაზე.
  - ტყეში.
- (1) 12. რომელ ფრაზაში იყენებს ავტორი მეტაფორას?
- „შენზე უფრო ძლიერს რომ გადაეყარო, ხომ მაშინვე სამალავს დაუწყებ ძებნას!“
  - „სიბრაზის ტალღა, რომელსაც კარგად ვიცნობდი... რამდენჯერმე აიზიდა“.
  - „ახლა შეგიძლია დაუძახო... შენს ამხანაგებს, რომლებიც ძაღლებზე უკეთესები არ არიან“.
  - „მიყურებდა და სახის გამომეტყველება სწრაფად და ხშირ-ხშირად ეცვლებოდა“.
- (1) 13. რას გულისხმობს ანტონიო, როდესაც ამბობს: „ეს ძალიან მძიმე წუთები იყო“?
- დავითმა ვერაფერი გაიგო.
  - დავითი ჩანაფიქრს მიუხვდა.
  - ყაჩაღი ახლობლებს დაუხოცავდა.
  - ცოცხალს არ დატოვებდნენ.
- (1) 14. როდის მიხვდა ანტონიო, რომ სიკვდილს გადაურჩა?
- როდესაც გაიაზრა, რომ სიკვდილის შიში დაძლია.
  - როდესაც დაინახა, რომ დავითი კმაყოფილი იყო.
  - როდესაც ცხენზე ამხედრებული ყაჩაღთა ციხეს გასცდა.
  - როდესაც ცხენზე ამხედრებული საკუთარ სახლს მიუახლოვდა.
- (1) 15. ანტონიოს რა თვისებები ჩანს ამ ტექსტში?
- მოხერხებულობა და მიმტვევებლობა.
  - სიკეთე და თავმდაბლობა.
  - მჭევრმეტყველება და გამბედაობა.
  - სიბრძნე და იუმორი.
- (1) 16. საკუთარი თავის მიმართ ანტონიოს რა დამოკიდებულება ჩანს ფრაზაში: „სიკვდილის შიში თურმე ჯერ კიდევ ვერ დამეძლია“?
- კრიტიკული.
  - კმაყოფილი.
  - ირონიული.
  - მიმტვევებლური.
- (1) 17. რის შესახებ არ არის საუბარი ამ ტექსტში?
- მიუტევებელი ცოდვის.
  - სამშობლოს სიყვარულის.
  - სიკვდილის შიშის.
  - ჩადენილი დანაშაულის.

ტესტი ქართულ ენასა და ლიტერატურაში

2013

ინსტრუქცია

თქვენ წინაშეა საგამოცდო ტესტის ბუკლეტი და ამ ტესტის პასუხების ფურცელი.

**გაითვალისწინეთ, გასწორდება მხოლოდ პასუხების ფურცელი!
პასუხების ფურცლის გაკეცვა დაუშვებელია!
ტესტის ბუკლეტი შეგიძლიათ გამოიყენოთ მხოლოდ შავი საშუაოსათვის!
ტესტის მაქსიმალური ქულაა - 80.**

ქართული ენისა და ლიტერატურის ტესტი სამი ნაწილისაგან შედგება: I. ტექსტის რედაქტირება; II. არგუმენტირებული ესე; III. წაკითხულის გააზრება და მხატვრული ტექსტის ანალიზი.

ტესტის III ნაწილში მოცემული ზოგიერთი დავალების (№№3-17) შესასრულებლად საჭიროა პასუხების ფურცელში შესაბამისი უჭრედები მონიშნოთ **X-ით**. თუ პასუხების ფურცელში უჭრედი შეცდომით მონიშნეთ, მაშინ მთლიანად გააშავეთ იგი და მონიშნეთ სხვა უჭრედი.

დანარჩენ დავალებებს უნდა უპასუხოთ სიტყვიერად. პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომა შეგიძლიათ გადახაზოთ და გვერდით (ან ზემოთ) დაწეროთ სხვა პასუხი.

ტესტის ყოველი ნაწილის შესასრულებლად აუცილებელი ინსტრუქციები მოცემულია ბუკლეტში და თან ახლავს შესაბამის დავალებებს.

ყურადღებით გაეცანიტ ამ ინსტრუქციებს და არ დაგავიწყდეთ პასუხების გადატანა პასუხების ფურცელში!

გაითვალისწინეთ, რომ ტესტის III ნაწილი - წაკითხულის გააზრება და მხატვრული ტექსტის ანალიზი - ორი დავალებისაგან შედგება.

უნდა აირჩიოთ **ერთ-ერთი მათგანი** (№1 ან №2) და უნდა შეასრულოთ ამ დავალებაში მოცემული: **ა) წაკითხულის გააზრებაც და ბ) მხატვრული ტექსტის ანალიზიც.**

შეგიძლიათ წაკითხულის გააზრების ყველა პასუხი ჯერ ტესტის ბუკლეტში მონიშნოთ და შემდეგ გადაიტანოთ პასუხების ფურცლის სათანადო ადგილას.

ყველა დავალების ბოლოს ტესტის ბუკლეტში საგანგებოდ გამოყოფილია ადგილი შავი ვარიანტის დასაწერად.

გახსოვდეთ: აუცილებელია ყველა პასუხის გადატანა პასუხების ფურცელში!
გაითვალისწინეთ, არ გასწორდება ის დავალება, რომლის პასუხიც პასუხების ფურცელში საგანგებოდ ამ დავალებისათვის გამოყოფილ ადგილას არ იქნება გადატანილი!

არსად მიუთითოთ თქვენი სახელი და გვარი და არც პიროვნების იდენტიფიცირების სხვა საშუალება, წინააღმდეგ შემთხვევაში **ნაშრომი არ გასწორდება!**

ტესტის შესასრულებლად გეძლევათ 4 საათი.

გისურვებთ წარმატებას!

III. წაკითხულის გააზრება და წერითი დავალება (40 ქულა)

აირჩიეთ ქვემოთ მოცემული ორი დავალებიდან ერთ-ერთი და მხოლოდ ის შეასრულეთ!

დავალება № 1

ყურადღებით წაკითხეთ ნიკოლოზ ბარათაშვილის ლექსი „ფიქრნი მტკვრის პირზედ“:

- I. წარვედ წყალის პირს სევდიანი ფიქრთ გასართველად,
აქ ვეძიებდი ნაცნობს ადგილს განსასვენებლად;
აქ ლბილს მდელოზედ სანუგეშოდ ვინამე ცრემლით,
აქაც ყოველი არემარე იყო მოწყენით;
ნელად მოღელავს მოღუდუნე მტკვარი ანკარა
და მის ზვირთებში კრთის ლაჟვარდი ცისა კამარა.
- II. იდაყვ-დაყრდნობილ ყურს უგდებ მე მისსა ჩხრიალსა
და თვალნი რბიან შორად, შორად, ცის დასავალსა!
ვინ იცის, მტკვარო, რას ბუტბუტებ, ვისთვის რას იტყვი?
მრავალ დროების მოწამე ხარ, მაგრამ ხარ უტყვი!..
- III. არ ვიცი, ამ დროს ჩემს წინაშე ჩვენი ცხოვრება
რად იყო ფუჭი და მხოლოდა ამაოება?..
მაინც რა არის ჩვენი ყოფა – წუთისოფელი,
თუ არა ოდენ საწყაული აღუვსებელი?
ვინ არის იგი, ვისთვის გული ერთხელ აღევსოს,
და რაც მიეღოს ერთხელ ნატვრით, ისი ეკმაროს?
- IV. თვითონ მეფენიც უძლეველნი, რომელთ უმაღლეს
არც ვინდა არის, და წინაშე არც ვინ აღუდგეს,
რომელთ ხელთ ეპყრასთ უმაღლესი სოფლის დიდება,
შფოთვენ და დრტვინვენ და იტყვიან: „როდის იქნება,
ის სამეფოცა ჩვენი იყოს?“ და აღიძვრიან
იმაგ მიწისთვის, რაც დღეს თუ ხვალ თვითვე არიან!..
- V. თუნდ კეთილ მეფე როდის არის მოსვენებული?
მისი სიცოცხლე: ზრუნვა, შრომა და ცდა ქებული;
მისი ფიქრია, თუ ვით უკეთ მან უპატრონოს
თავისს მამულსა, თვისთა შვილთა, რომ შემდგომსა დროს
არ მისცეს წყევით თვის სახელი შთამომავლობას!..
მაგრამ თუ ერთხელ უნდა სოფელს ბოლო მოეღოს,
მაშინ ვიღამ სთქვას მათი საქმე, ვინ სადღა იყოს?..
- VI. მაგრამ რადგანაც კაცნი გვქვიან – შვილნი სოფლისა,
უნდა კიდევ მივდიოთ მას, გვესმას მშობლისა.
არც კაცი ვარგა, რომ ცოცხალი მკედარსა ემსგავსოს,
იყოს სოფელში და სოფლისთვის არა იზრუნვოს!

ა) წაკითხულის გააზრება (15 ქულა)

დავალების შესასრულებლად ყურადღებით გაეცანით ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყეთ, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი და შემოხაზეთ. მონიშნული პასუხი გადაიტანეთ პასუხების ფურცელში ამგვარად: პასუხის შესაბამის უჯრედში გააკეთეთ აღნიშვნა – X.

- (1) 3. რა მიზნით გაემართა ლირიკული გმირი მდინარის ნაპირისაკენ?
- ა) ბუნების სილამაზის შესაგრძნობლად.
  - ბ) „ლბილს მდელოზედ“ დასასვენებლად.
  - გ) ნაცნობი ადგილების მოსანახულებლად.
  - დ) სულიერი სიმშვიდის მოსაპოვებლად.

- (1) 4. **I სტროფის რომელი სტრიქონი გამოხატავს აზრს, რომ ბუნება ლირიკული გმირის გუნება-განწყობილების თანახმადია?**
- I სტრიქონი.
  - II სტრიქონი.
  - III სტრიქონი.
  - IV სტრიქონი.
- (1) 5. **II სტროფის მიხედვით, საით გაურბის მზერა ლირიკულ გმირს?**
- ვარსკვლავებისაკენ.
  - ზეცისაკენ.
  - მტკვრისაკენ.
  - ჰორიზონტისაკენ.
- (1) 6. **რომელ სტრიქონშია გამოყენებული გაპიროვნება?**
- „აქ ვეძიებდი ნაცნობს ადგილს განსასვენებლად“.
  - „აქ ლბილს მდელღოზედ სანუგეშოდ ვინამე ცრემლით“.
  - „ვინ იცის, მტკვარო, რას ბუტბუტებ, ვისთვის რას იტყვი?“
  - „თუნდ კეთილ მეფე როდის არის მოსვენებული?“
- (1) 7. **რა არის II სტროფის მთავარი სათქმელი?**
- მტკვარი ბევრის მნახველია, თუმცა ადამიანს მისი არ ესმის.
  - მტკვარი „ცის დასავალის“ შემდეგაც აგრძელებს თავის გზას.
  - მტკვრის ბუტბუტი სასიამოვნო მოსასმენია და მისი გაგება იოლია.
  - მტკვრის ზვირთებში კრთის მისი ამწვანებული ნაპირები და „ცისა კამარა“.
- (1) 8. **ავტორის აზრით, როგორია ადამიანთა არსებობა? (უპასუხეთ III სტროფის მიხედვით).**
- ოცნებასა და ნატვრას მოკლებული.
  - საწუთროსთან ბრძოლით აღსავსე.
  - ღირებული და გონიერებით აღსავსე.
  - ყოველგვარ აზრს მოკლებული.
- (1) 9. **რომელი ფრაზა აზუსტებს ავტორის აზრს: „არ ვიცი, ამ დროს ჩემს წინაშე ჩვენი ცხოვრება რად იყო ფუჭი და მხოლოდა ამოება?..“**
- „ვინ იცის, მტკვარო, რას ბუტბუტებ, ვისთვის რას იტყვი?“
  - „მაინც რა არის ჩვენი ყოფა – წუთისოფელი, თუ არა ოდენ საწყაული აღუვსებელი?“
  - „როდის იქნება, ის სამეფოცა ჩვენი იყოს?“
  - „თუნდ კეთილ მეფე როდის არის მოსვენებული?“
- (1) 10. **რას მიემართება სიტყვები: „საწყაული აღუვსებელი“?**
- იმედს.
  - მომავალს.
  - ტანჯვას.
  - ცხოვრებას.
- (1) 11. **რატომ იწყებს ავტორი IV სტროფში მეფეების შესახებ საუბარს? (უპასუხეთ III სტროფში გამოთქმული მოსაზრებების გათვალისწინებით).**
- მეფეები ყველაზე ნაკლებად არიან შეპყრობილნი კეთილი სურვილებით.
  - მეფეები ყველაზე უფრო არიან შეპყრობილნი ბოროტი სურვილებით.
  - მეფეებს ყველაზე დიდი ძალაუფლება უპყრიათ ხელთ.
  - მეფეებს ყველაზე მეტი სურვილი დარჩათ აუსრულებელი.
- (1) 12. **რის გამო „შფოთვენ და დრტინვენ“ მეფეები?**
- მარადიული სიცოცხლის მოპოვების გამო.
  - ცხოვრების სისასტიკის გაცნობიერების გამო.
  - ძალაუფლების გაფართოების სურვილის გამო.
  - წუთისოფლის გარდაუვალი წარმავლობის გამო.
- (1) 13. **V სტროფის მიხედვით, რატომ კარგავს აზრს „კეთილი მეფის“ მოღვაწეობა?**
- მეფეებს მაინც წყევლით მოიგონებენ.
  - მეფეებს შთამომავლობა არ დააფასებს.

- გ) სამყარო ისედაც დასადუბავადაა განწირული.
- დ) სამყაროში ადამიანი ვერაფერს შეცვლის.

(1) 14. VI სტროფის მიხედვით, *კინ* არის ადამიანი?

- ა) ბუნების მოამბე.
- ბ) სამშობლოს ერთგული.
- გ) ღვთის მორჩილი.
- დ) წუთისოფლის შვილი.

(1) 15. რას გულისხმობს ავტორი სიტყვებში: „უნდა კიდევცა მივდიოთ მას, გვესმას მშობლისა“?

- ა) ადამიანმა მეფეთა კანონებით უნდა იცხოვროს.
- ბ) ადამიანმა სასუფევლის კანონებით უნდა იცხოვროს.
- გ) ადამიანმა წინაპართა კანონებით უნდა იცხოვროს.
- დ) ადამიანმა წუთისოფლის კანონებით უნდა იცხოვროს.

(1) 16. რის შესახებ არ საუბრობს ნიკოლოზ ბარათაშვილი ამ ლექსში?

- ა) ადამიანის დანიშნულების.
- ბ) მეფეთა ღვაწლის.
- გ) სამშობლოს სიყვარულის.
- დ) ცხოვრების ამოცების.

(1) 17. რა არის ამ ნაწარმოების უმთავრესი აზრი?

- ა) წუთისოფლის ამოება ადამიანს აიძულებს, „რომ ცოცხალი მკვდარსა ემსგავსოს“.
- ბ) წუთისოფლის ამოება ადამიანს მუყაით და აქტიურ ცხოვრებას აიძულებს.
- გ) წუთისოფლის ამოების გამო ადამიანმა ამქვეყნიურობაზე აღარ უნდა იზრუნოს.
- დ) წუთისოფლის ამოების მიუხედავად, ადამიანმა უნდა იზრუნოს ამქვეყნიურ ცხოვრებაზე.

ბ) წერითი დავალება (25 ქულა)

წერითი დავალების ინსტრუქცია:

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ ნაშრომი დავალებას არ უპასუხებს, მოცემული ტექსტის პერიფრაზია, არ არის შესრულებული არც ერთი მითითება ან მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურადაა გაგებულნი, ანდა ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელებია, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

ორივე წერით დავალებას თან ახლავს სამ-სამი მითითება. ამ მითითებებს უნდა უპასუხოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს და არ იყოს კითხვებზე ცალ-ცალკე გაცემული პასუხების მექანიკური ჯამი ან მოცემული ტექსტის პერიფრაზი (თუნდაც მთელი თხზულების შინაარსის გადმოცემა). გაითვალისწინეთ, რომ დავალების მითითება შესრულებულად არ ჩაითვლება, თუ მასზე მხოლოდ ერთი-ორი წინადადებით იქნება პასუხი გაცემული.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ, დეტალურად და დასაბუთებულად. ნაშრომი შეფასდება იმის მიხედვით, თუ რამდენად ჩანს მასში არგუმენტირებისა და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი და არა იმის მიხედვით, ემთხვევა თუ არა თქვენი პოზიცია საყოველთაოდ აღიარებულ თვალსაზრისს. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

შავი სამუშაოსათვის რეგულში დატოვებულია ადგილი, რომელიც შეგიძლიათ გამოიყენოთ. გაითვალისწინეთ, **შავად შესრულებული ნამუშევარი არ გასწორდება.**

პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომა გადახაზეთ და ნუ დაჯღაბნით.

გაანალიზეთ მოცემული ტექსტი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ, რა არის მოცემული ტექსტის მთავარი სათქმელი.
- იმსჯელეთ, რა მხატვრული საშუალებებითაა იგი რეალიზებული.
- ჩამოაყალიბეთ თქვენი პიროვნული დამოკიდებულება ლექსის მთავარი სათქმელის მიმართ.
თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!

დავალება № 2

რომანში „სამოსელი პირველი“ გურამ დოჩანაშვილი მოგვითხრობს:

და როგორც იქნა, ნაშუაღამევს, ნამდვილი თოვლიც მოვიდა, ქვაფენილთა სითბოს მომრევი, რბილად ბრტყევილებდა ფარნის შუქზე... აჰ, როგორ თოვლა ღამაზ-ქალაქში, მსუბუქად იდო სახურავებზე, თეთრად აჩენდა აქა-იქ ხეებს, პეშვზე ლოყა ედოთ ღამაზ-ქალაქელებს, ეძინათ...

უცნაურ შვებას გრძნობდნენ ბუნდოვანი, თეთრი სიზმრებიდან თავდაღწეული ღამაზ-ქალაქელები: თვალს ახელდნენ და მაშინვე ფანჯრისკენ გაუბრბოდათ მზერა – უცხო სინათლე იდგა ოთახში, ფეხშიშველნი მიდიოდნენ ფანჯარასთან პერანგისამარა ქალები და თოვლის დანახვაზე თითქოს უმკვრივდებოდათ გამჭვირვალე პერანგებიდან გამომზირალი მადლიანი ნაკეთები – თოვლი მოსულა! უცებ, ერთბაშად იღვიძებდნენ და ღამაზ-ქალაქში ათასგან თეთრად ფეთქდებოდა გაოცებულ თვალებში თოვლი, მაგრად შეფუთვნილი, თოთო ბავშვებიც მიჰყავდათ დედებს ფანჯარასთან და ისინიც თვალდატყეცილნი შესცქეროდნენ უცნობ სითეთრეს და გაოცებისაგან პატარა თითებს აღარ ღოღნიდნენ – ზოგი ახლავდა ხედავდა პირველ თოვლს, ზოგიც, ვინ იცის, მერამდენედ და ყველას უხაროდა... აჩქარებულნი საუზმობდნენ და ქუჩაში გარბოდნენ, ბევრს ლუკმაც არ ჩასვლია პირში, ისე გამოვიდა ღამაზ-ქალაქში, ვიღაცას მოხვდა ვინსენტეს ხელით ნასროლი გუნდა, მამიდა არიადნამაც კი ვადაზე ადრე გაიღვიძა – გაკვირვებულმა, ვადაზე ადრე დააფახულა სქლად შეღებილი წამწამები და ნეტარებით თქვა: „აჰ, ბრ...“ ისევე, კვლავ თოვდა! დღის სინათლეზე ხალისიანად ეშვებოდნენ დიდი, დახვრეტილი, მსუბუქი ფიფქები და ისეთი ლაღი, ისე თამამი გუნდაობა გაიმართა! დარბაისელ სენიორ ჯულიოსაც ზედ კინკრიხოში მოხვდა გუნდა და წოწოლა ქუდი გადაუვარდა. მაგრამ ჯულიოს არა სწყენია, ცილიო მოხდენილად სტყორცნიდა პაწია გუნდებს მხოლოდ ღამაზებს, ანტონიოსთვის ერთი იყო ყველა და ჯუხეპემაც, გახარებულმა, მთელი პეშვი თოვლი იტყუა პირში. ციგებით მოსრილებდნენ ლოყებაწითლებული ბავშვები, და საეჭვო დაღმართთან მდგარმა მამიდა არიადნამ ნაზად ითხოვა: „გეთაყვათ, დუილიო, მომაშველეთ რაა, მკლავი...“ მაგრამ დუილიო თავად წაიქცა, თოვაში გაწკრივდა კონჩენტინას ლაღი სიცილი, „გამიკეთეთ, რა, გუნდა, ხელები გამეყინა,“ ისვეწებოდა ვიღაც ქალი და ალექსანდრო გახარებული შესცქეროდა ბედნიერ, სახევაბრწყინებულ ღამაზ-ქალაქელებს...

გორაკებისკენ გაემართნენ, მაღალ ფიჭვებზე სქლად იდო თოვლი, დიდიან-პატარიანად, ციგებით ეშვებოდნენ, და ისე ბედნიერად, ისე ძალუმად გაისმოდა აყირავებულთა სიცილი... დინო მოქროდა თვალმოჭუტული, ერთიანად აწურული, ყველაფრისადმი მზადმყოფი, გზადაგზა მოხერხებულად იცდენდა გუნდებს, თოკგამობმული ციგებით დაასეირნებდნენ ჯერ ფეხაუღმეულ ბავშვებს, მომცრო ხეებს აჯანჯლარებდნენ და თოვლს აყრიდნენ ერთმანეთს თავზე, იმ თეთრი ბედნიერებით პირთამდე ბედნიერნი, და მხოლოდ სასეირნოდ გამოყვანილი უგო, თხუთმეტი წლის გიჟი, სიძულვილით შესცქეროდა ყველას და ხმადაბლა ბუტბუტებდა: „წითელი სისხლი... წითელი, თოვლზე...“ მაგრამ მისი ხმა არც გაუგიათ, ჟრიაშობდნენ... და დომენიკოს დანახვაზე უგო მაშინვე აიძურწა და ფეხაკრეფით გაიპარა შინ, დომენიკო კი მოდიოდა, გაბრუებული იმ წმინდა ჰაერით, მის სოფელში რომ იცოდა და, ლურჯ მოსასხამში გახვეული, თხელი, მაღალი, უცხო ქალაქში პირველ თოვლზე მიაბიჯებდა. „შეხეთ, შეხედეთ, რა ღამაზად ეშვებიან ფიფქები, – იძახდა დუილიო, – განა საცოდაობა არ არის, სიღამაზის მუხეუმში რომ არ იმყოფებიან ისინი? – და დააყოლა, – წყაროდან ჭიქას ნუ წამოიღებ!“ „ამან რომ არ ჩაგვამწაროს...“ – აიმრიზა ალექსანდრო, ნორჩი ჯანჯაკომო კი, აწითლებული, სადღაც მდელვარედ იყურებოდა და იქითკენვე იყურებოდა ცილიო, მსუნავი, აკრეფილი. ტერეზა მოდიოდა.

ის მოდიოდა ლაღი, თამამი, და რაღაც სიცვლქე აშკარად ჩაეხვია გულში – მწვანე თვალები ისე უბზინავდა. დათოვლილ გორაკზე აღიოდა ტერეზა, ოღნავ წინგადახრილი, ცალი ხელით დონინჯი შემოეყარა, მეორეს კი ღამაზად არწევდა ყოველი მოხდენილი ნაბიჯისთანავე. გრძელი ქურჭი ეცვა, დიდი, მამისეული ტლანქი ჩექმები და მაინც ისე მოხდენილად, ისეთი რწვევით ამოდიოდა... სქელი თავსაფარი მაგრად გაენასკვა ყელზე, ტუჩებმოკუმული, დიმილს ძლივსძლივობით იკავებდა და პაწია ფოსო ჯიუტად აჩნდა მხოლოდ ცალ, სუსხით ნაზად შეფერილ ლოყაზე, თხელი, ფაქიზი ნესტოები სიცივეში თითქოს უთრთოდა.

ტერეზა ამოდიოდა გორაკზე, ტერეზა, თავით-ფეხამდე ქალი, ლაღი, თავნება და ქალურობით მაინც ტანსაცმლიანად გაუღენთილი, უცნაური, ახირებული მოძრაობები თითქოს აშიშვ-

ლებდნენ გაოგნებული მამაკაცების თვალში და უუ, როგორ სძულდათ სუკველაფერი, რაც კი ტერეზას იმ სუსხიან დილით ეცვა. ქალი ამოდოდა თოვლში, ახალგაზრდა, ბედნიერი ქვრივი, და არაფრისა დარდი არა ჰქონდა, მოაბიჯებდა. ის გორაკი რომ ამოიარა, შედგა, უნებურად წრე შემოარტყეს, ტერეზამ კი თავსაფარი შეიხსნა, ქურქი მოიღვლა, ჩექმიანი ფეხი ღონივრად დაჰკრა თოვლზე და ხელი შემართა. გაოცებულნი უმზერდნენ, ტერეზამ კი ფეხები აათამაშა თოვლზე, შეჩერდა და... თეძოზე დაირტყა ხელი. მერე შებრუნდა, მხარი ლოყამდე აზიდა, ხელები განზე გაშალა, ფეხის წვერებზე აიწია და, უეცრად მკერდზე ხელებმისუტებული, ადგილზე გაქვავდა. და სანამ გაოცებული ლამაზ-ქალაქელები დაჭყეტილ თვალებს დაახამხამებდნენ, ტერეზა ოდნავ, მსუბუქად შეხტა და ყველანი ერთად მიხვდნენ – ცეკვავდა ქალი. ტერეზა ცეკვავდა პირველ თოვლზე, მხოლოდ მისთვის გასაგები ბედნიერებით ბედნიერი, ტერეზა ცეკვავდა რომელიღაც უცნობ, სახელდახელოდ გამოგონილ ცეკვას, გრძელი თმა უფრიალებდა, უცახცახებდა მხრები, ერთიანად ცახცახებდა და გამწარებული იდიმბოდა ცეკვისას თვალდახუჭული ქალი და ირგვლივ – თოვდა... დიდი ჩექმებით ტეკნიდა თოვლს აცეკვებული ქალი – ტერეზა და ის არნახული ხელების ქნევა სხვას თუ სასაცილოს გახდიდა, ტერეზას უცნაური, ყოვლის მომრევი სისასტიკით ამშვენებდა, ქალი ცეკვავდა მათ თვალწინ, წრეში, გამაღიზიანებელი, ჩასაქოლი და მაინც თითს ვინ დააკარებდა – ყველას უყვარდა, და სძულდათ კიდევ – ცეკვისას ისე უცნაურად ამადლებული და მიუწვდომელი, ის კი შეჩერდა, ოდნავ უკან გადაიხარა, მოქანცულმა, მარცხენა ხელი თითქოს ძლივს ასწია, გრძელი, მოქნილი, წვეტიანი თითები ღომენიკოსკენ გაიშვირა და იმისთვის ზედაც არ შეუხედავს, სიჩუმეში ხალხს იმ თავისი ლამაზი, დაბალი ხმით ასე უთხრა:

ეს ბიჭი მომწონს...

ა) წაკითხულის გააზრება (15 ქულა)

დავალების შესასრულებლად ყურადღებით გაეცანით ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყეთ, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი და შემოხაზეთ. მონიშნული პასუხი გადაიტანეთ პასუხების ფურცელში ამგვარად: პასუხის შესაბამის უჯრედში გააკეთეთ აღნიშვნა – **X**.

- (1) 3. რა განწყობა დაეუფლათ „ლამაზ-ქალაქელებს“ თოვლის დანახვისას?
  - ა) გაოგნება და სინანული.
  - ბ) გაოგნება და შეშფოთება.
  - გ) გაოცება და სიძულვილი.
  - დ) გაოცება და სიხარული.
- (1) 4. რომელ ფრაზაშია გამოყენებული მეტაფორა?
  - ა) „გაოცებისაგან პატარა თითებს აღარ ლოღნიდნენ“.
  - ბ) „ფეხშიშველნი მიდიოდნენ ფანჯარასთან პერანგისამარა ქალები“.
  - გ) „ისინიც თვალდაჭყეტილნი შესცქეროდნენ უცნობ სითეთრეს“.
  - დ) „თეთრად ფეთქებოდა გაოცებულ თვალებში თოვლი“.
- (1) 5. როგორი წარმოდგენა შეიძლება შეექმნას მკითხველს მამიდა არიადნას შესახებ?
  - ა) ეჭვიანია.
  - ბ) ლაღია.
  - გ) მოწყენილია.
  - დ) კეკლუცია.
- (1) 6. რა ქმნის კონტრასტს საყოველთაო მხიარულების ფონზე?
  - ა) ალექსანდროს რეაქცია ქალაქელების საქციელზე.
  - ბ) კონჩენტინას უსაფუძვლო მხიარულება.
  - გ) თხუთმეტი წლის გიჟის სიტყვები.
  - დ) მოსასხამში გახვეული ღომენიკოს გამოჩენა.
- (1) 7. რაზე მიგვანიშნებს ავტორი დუილიოს სიტყვებით?
  - ა) ეს პერსონაჟი ყურადღების მიქცევას მაღალფარდოვნობით ცდილობს.
  - ბ) ეს პერსონაჟი ყურადღების მიქცევას სიმამაცით ცდილობს.
  - გ) ეს პერსონაჟი ყურადღების მიქცევას მოხერხებულობით ცდილობს.
  - დ) ეს პერსონაჟი ყურადღების მიქცევას თავაზიანობით ცდილობს.

- (1) 8. ალექსანდროს რა დამოკიდებულება მედავნიდება დუილიოს შესახებ ნათქვამ სიტყვებში?
- ალექსანდროს მეგობრად მიაჩნია დუილიო.
  - ალექსანდროს უყვარს დუილიო.
  - ალექსანდროს მტრად მიაჩნია დუილიო.
  - ალექსანდროს აღიზიანებს დუილიო.
- (1) 9. რა განაპირობებს მოქალაქეთა განწყობილების შეცვლას?
- საყოველთაო მხიარულება.
  - ტერეზას გამოჩენა.
  - დომენიკოს გამოჩენა.
  - შეუჩერებელი თოვა.
- (1) 10. რომელი სიტყვები აფიქრებინებს მკითხველს, რომ რაღაც უჩვეულო უნდა მოხდეს?
- „ეცვა დიდი, მამისეული ტლანქი ჩექმები“.
  - „ფაქიზი ნესტოები სიცივეში თითქოს უთრთოდა“.
  - „ცალი ხელით დონინჯი შემოეყარა“.
  - „რაღაც სიცვლქე აშკარად ჩაეხვია გულში“.
- (1) 11. რომელი ფრაზა მიანიშნებს მკითხველს, რომ ტერეზა ძალიან ლამაზი ქალია?
- „სქელი თავსაფარი მაგრად გამოენასკვა ყელზე“.
  - „ტუჩებმოკუმული, ღიმილს ძლივსძლივობით იკავებდა“.
  - „სძულდათ სუყველაფერი, რაც კი ტერეზას იმ სუსხიან დილით ეცვა“.
  - „ქალი ამოდიოდა თოვლში, ახალგაზრდა, ბედნიერი ქვრივი“.
- (1) 12. რატომ უნდა იყოს ტერეზა დარწმუნებული, რომ ასეთი უცნაური საქციელის გამო არავინ დასცინებს?
- კარგად იცის, რომ „ლამაზ-ქალაქელებს“ იუმორის გრძობა არა აქვთ.
  - კარგად იცის, რომ ყველა ერიდება და ვერაფერს გაუბედავენ.
  - კარგად იცის, რომ ძალიან ლამაზია და ყველას მოსწონს.
  - კარგად იცის, რომ მოქალაქეები ქალის დაცინვას არ იკადრებენ.
- (1) 13. ტროპული მეტყველების რომელი სახეობაა გამოყენებული სიტყვებში: „ღაჩვრეტილი ფიფქები“?
- ჰიპერბოლა.
  - გაპიროვნება.
  - ეპითეტი.
  - შედარება.
- (1) 14. რატომ იყვნენ „ლამაზ-ქალაქელები“ გაოცებულნი და თვალეზაჭყეტილნი?
- ისინი მოჯადოებულნი იყვნენ ტერეზას ცეკვით.
  - ისინი მოხიბლულნი იყვნენ ტერეზას სილამაზით.
  - მათ ვერ დაიჯერეს, რომ ტერეზას დომენიკო მოსწონდა.
  - ისინი ვერ მიხვდნენ, რას აკეთებდა ტერეზა.
- (1) 15. რა იწვევს გრძობათა ამგვარ გაორებას: „ყველას უყვარდა, და სძულდათ კიდევ“?
- ტერეზა ცდილობს დომენიკოს მოაწონოს თავი, რაც სხვებს აბრაზებს.
  - ტერეზა თავს აწონებს და შეგნებულად აღიზიანებს „ლამაზ-ქალაქის“ მამაკაცებს.
  - ტერეზა თავს აწონებს დომენიკოს, რომ შემდეგ ერთგულ ყმად გაიხადოს.
  - ტერეზა საოცრად იზიდავს მამაკაცებს, მაგრამ ქალი მიუწვდომელია მათთვის.
- (1) 16. ტერეზას რა თვისება ჩანს ამ ტექსტში?
- თავმდაბლობა.
  - თავდადება.
  - თავდაჯერებულობა.
  - თავდაჭერილობა.
- (1) 17. რის შესახებ არ არის საუბარი ამ ტექსტში?
- დომენიკოს მიმართ ტერეზას დამოკიდებულების შესახებ.
  - პირველი თოვლით გამოწვეული სიხარულის შესახებ.
  - დუილიოს მიმართ ალექსანდროს დამოკიდებულების შესახებ.
  - სამშობლოს სიყვარულით გამოწვეული ბედნიერების შესახებ.

IV

ტესტი ქართულ ენასა და ლიტერატურაში

2013

ინსტრუქცია

თქვენ წინაშეა საგამოცდო ტესტის ბუკლეტი და ამ ტესტის პასუხების ფურცელი.

**გაითვალისწინეთ, გასწორდება მხოლოდ პასუხების ფურცელი!
პასუხების ფურცლის გაკეცვა დაუშვებელია!
ტესტის ბუკლეტი შეგიძლიათ გამოიყენოთ მხოლოდ შავი საშუაოსათვის!
ტესტის მაქსიმალური ქულაა - 80.**

ქართული ენისა და ლიტერატურის ტესტი სამი ნაწილისაგან შედგება: I. ტექსტის რედაქტირება; II. არგუმენტირებული ესე; III. წაკითხულის გააზრება და მხატვრული ტექსტის ანალიზი.

ტესტის III ნაწილში მოცემული ზოგიერთი დავალების (№№3-17) შესასრულებლად საჭიროა პასუხების ფურცელში შესაბამისი უჭრედები მონიშნოთ **X-ით**. თუ პასუხების ფურცელში უჭრედი შეცდომით მონიშნეთ, მაშინ მთლიანად გააშავეთ იგი და მონიშნეთ სხვა უჭრედი.

დანარჩენ დავალებებს უნდა უპასუხოთ სიტყვიერად. პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომა შეგიძლიათ გადახაზოთ და გვერდით (ან ზემოთ) დაწეროთ სხვა პასუხი.

ტესტის ყოველი ნაწილის შესასრულებლად აუცილებელი ინსტრუქციები მოცემულია ბუკლეტში და თან ახლავს შესაბამის დავალებებს.

ყურადღებით გაეცანიტ ამ ინსტრუქციებს და არ დაგავიწყდეთ პასუხების გადატანა პასუხების ფურცელში!

გაითვალისწინეთ, რომ ტესტის III ნაწილი - წაკითხულის გააზრება და მხატვრული ტექსტის ანალიზი - ორი დავალებისაგან შედგება.

უნდა აირჩიოთ **ერთ-ერთი მათგანი** (№1 ან №2) და უნდა შეასრულოთ ამ დავალებაში მოცემული: **ა) წაკითხულის გააზრებაც და ბ) მხატვრული ტექსტის ანალიზიც.**

შეგიძლიათ წაკითხულის გააზრების ყველა პასუხი ჯერ ტესტის ბუკლეტში მონიშნოთ და შემდეგ გადაიტანოთ პასუხების ფურცლის სათანადო ადგილას.

ყველა დავალების ბოლოს ტესტის ბუკლეტში საგანგებოდ გამოყოფილია ადგილი შავი ვარიანტის დასაწერად.

გახსოვდეთ: აუცილებელია ყველა პასუხის გადატანა პასუხების ფურცელში!

გაითვალისწინეთ, არ გასწორდება ის დავალება, რომლის პასუხიც პასუხების ფურცელში საგანგებოდ ამ დავალებისათვის გამოყოფილ ადგილას არ იქნება გადატანილი!

არსად მიუთითოთ თქვენი სახელი და გვარი და არც პიროვნების იდენტიფიცირების სხვა საშუალება, წინააღმდეგ შემთხვევაში **ნაშრომი არ გასწორდება!**

ტესტის შესასრულებლად გეძლევათ 4 საათი.

გისურვებთ წარმატებას!

III. წაკითხულის გააზრება და წერითი დავალება (40 ქულა)

აირჩიეთ ქვემოთ მოცემული ორი დავალებიდან ერთ-ერთი და მხოლოდ ის შეასრულეთ!

დავალება № 1

ყურადღებით წაკითხეთ გრიგოლ ორბელიანის ლექსი „საღამო გამოსაღმებისა“:

- I. მზე ჩაესვენა: მის შუქი გამოსაღმის ჟამს კავკასსა,
თავსა ეხვევა აღერსით, ვით ქალი მამას მოხუცსა!
ბუმბერაზ მთანი მდუმარედ ცათამდის აყუდებულნი,
ჰსხედან, ვით დევნი, სპეტაკის ყინულ-გვირგვინით შემეკულნი!
- II. მათ კლდოვან გვერდთა შავადა ღრუბელნი ზედ დაჰსწოლიან
და მრისხანებით ქვეყანას წარდვნითა ემუქრებიან.
გაზაფხულისა ველითა ტყე, შემოსილი სიმწვანით,
მთებისა კალთებს შეამკობს სატკობო სუნნელთა მოფენით.
წყალნი, მთით დაქანებულნი, აღმასებრ უფსკრულს ჰსცვივიან,
თერგი ჰრბის, თერგი ღრიალებს, კლდენი ბანს ეუბნებიან!
- III. შეწუხებული ვუმზერ გზას და მასზე ეტლსა მიმსრობლსა,
მიმტაცსა ყოვლის კეთილის, რაცა გვაქვს ამა სოფელსა,
რაცა გვიშვენებს სიცოცხლეს ზეციურისა სხივითა
და აღგვამაღლებს ამ სოფლით სულისა აღმაფრენითა!
- IV. მიდიხარ, სატრფოვ, მშვიდობით! მარად დღე ჩემი კურთხევა
ცად მიმართ შენთვის მექნება, ვიდრემდის სული მეღევა.
არღა აამონ აწ თვალთა გული შენისა ხილვითა,
წარვიდეს ჩემი სიცოცხლე უშენოდ შრომით, ზრუნვითა.
- V. ეტლი ჰრბის, სატრფო მშორდების... თანა ჰსდევს ჩემი მას სული,
ვმზერ... შორს ძლივსდა ჰსჩანს... აღარ ჰსჩანს... რაღასა ვუმზერ შმაგქმნილი?
სიშორის ნისღმა მიჰფარა თვალთაგან ეტლი მიმსრობლი,
და გულით ოხრვა სიმწარის აღმოუტევე უნებლი...
- VI. მშვიდობით! ვინცა დამატკბე სიცოცხლის ნეტარებითა,
აწ ვისთვის გული მიკვნესის, სული ჰწუხს განშორებითა.
ვის ხილვა არღა შემმოსავს სიხარულისა ნათლითა,
არ განმასვენებს მწუხარეს აღერსის ხმითა ტკბილითა!
- VII. მაგრამ ამ სოფელს შენს გარდა ვინა მყავს მანუგემებლად,
რომ შენც განმშორდი, დამტოვე, მწუხარებისა მე მსხვერპლად?
წახველ, წარმტაცე ყოველი საამებელი სულისა,
და ვინ განმიღოს აწ კარი ბედისა დაკარგულისა?
- VIII. ან მე უგუნურს, რად მრწამდა ბედისა დაუსრულება?
აწ დავჰშთი, მარტოდ... მშვიდობით! შენს გულს ნუ ჰშორდეს მშვიდობა!
არს მწუხარება სულისა, არ აქვს ნუგეში რომელსა,
ჰსჯობს ენა ჰსდუმდეს, ხმა შესწყდეს, მოთქმით რა ერგოს გულწყლულსა?
- IX. შეღამდა... მარტო ვზი ჭმუნვით; ჩემი ჩივილი ვის ესმის?
დაყრუვდა არე... მხოლოდა ხმა ისმის ზოგჯერ გუშაგის.
მხოლოდ ჰსჩანს, მთანი მდუმარედ აყუდებულან ცათამდის,
და ყაზიბეგსა საამოდ ზედა ვარსკვლავი დაჰნათის!
წყალნი, მთით დაქანებულნი, უფსკრულსა იკარგებიან,
თერგი ჰრბის, თერგი ღრიალებს, კლდენი ბანს ეუბნებიან!

ა) წაკითხვის გააზრება (15 ქულა)

დავალების შესასრულებლად ყურადღებით გაეცანით ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყეთ, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი და შემოხაზეთ. მონიშნული პასუხი გადაიტანეთ პასუხების ფურცელში ამგვარად: პასუხის შესაბამის უჯრედში გააკეთეთ აღნიშვნა – X.

- (1) 3. რა შეიძლება იყოს მოხუცი მამისა და მთების შედარების საფუძველი?
- ა) მოხუცი მამა და კავკასიონის მთები ერთნაირად ძვირფასია ავტორისათვის.
  - ბ) მოხუცი მამა ისევე გაათეთრა სიბერემ, როგორც მთები – თოვლმა.
  - გ) მოხუცი მამა ისევე ხანდაზმულია, როგორც ბებერი მთები.
  - დ) მოხუცი მამაცა და კავკასიონის მთებიც დრომ გაათეთრა.
- (1) 4. როგორ აღწერს ავტორი კავკასიონის კლდეებს ლექსის II სტროფში?
- ა) კლდეები, მრისხანე თერგის შესეფებით დასველებული, აღმასებივით ბრწყინავს.
  - ბ) კლდეები მრისხანენი არიან და ქვეყანას წარღვნით ეშუქრებიან.
  - გ) კლდეებმა მრისხანება დაივიწყეს და მწვანედ აუბიბინდათ კალთები.
  - დ) კლდეებს მრისხანე და შავი ღრუბლები შემოხვევია გარს.
- (1) 5. II სტროფის რომელ სტრიქონშია გამოყენებული შედარება?
- ა) III სტრიქონში.
  - ბ) IV სტრიქონში.
  - გ) V სტრიქონში.
  - დ) VI სტრიქონში.
- (1) 6. III სტროფის მიხედვით, რას წარმოადგენს ლირიკული გმირისათვის სიყვარული?
- ა) ამქვეყნიური სიკეთით დამატკობებელ განცდას.
  - ბ) სამშობლოს მონატრების მტკივნეულ გრძობას.
  - გ) წუთისოფლის ამოებაზე ამადლების საშუალებას.
  - დ) წუხილისა და ტანჯვის მუდმივ მიზეზს.
- (1) 7. III სტროფის მიხედვით, რა შეიძლება აკავშირებდეს ადამიანს ზეციურ ჰარმონიასთან?
- ა) აღმაფრენა.
  - ბ) რწმენა.
  - გ) სიკეთე.
  - დ) სიყვარული.
- (1) 8. რის სიმბოლოს წარმოადგენს „მიმსრბოლი ეტლი“?
- ა) მეგობრის გამგზავრების.
  - ბ) მეგობრის დაღუპვის.
  - გ) სიყვარულის დაბრუნების.
  - დ) სიყვარულის დაკარგვის.
- (1) 9. რას ჰპირდება ლირიკული გმირი მიჯნურს IV სტროფში?
- ა) აღარასოდეს დაივიწყებს მის მშვენიერ თვალებს.
  - ბ) მთელი სიცოცხლე მასზე იზრუნებს.
  - გ) მისი სიცოცხლე შრომაში ჩაივლის.
  - დ) სიცოცხლის ბოლომდე მისთვის ილოცებს.
- (1) 10. რა მიზნის მიღწევა სურს ავტორს სტრიქონით: „ვმზერ... შორს ძლივსდა ჰსჩანს... აღარ ჰსჩანს... რაღასა ვუმზერ შმაგქმნილი?“
- ა) შექმნას მეგობართან გამოთხოვების სევდიანი სურათი.
  - ბ) შექმნას სამშობლოსთან განშორების დინამიკური სურათი.

- გ) შექმნას სატროფოსთან განშორების დინამიკური სურათი.
- დ) შექმნას სიჭაბუკესთან გამოთხოვების ტრაგიკული სურათი.

(1) 11. **ვის მიმართავს ლირიკული გმირი VI სტროფში?**

- ა) სამშობლოს.
- ბ) სატროფოს.
- გ) უფალს.
- დ) ღვთისმშობელს.

(1) 12. **ლირიკული გმირის რა განცდას გამოხატავს სტრიქონი: „და ვინ განმიღოს აწ კარი ბედისა დაკარგულისა?“**

- ა) აღშფოთებას.
- ბ) გაოგნებას.
- გ) მრისხანებას.
- დ) სასოწარკვეთას.

(1) 13. **რა იგულისხმება VIII სტროფის I სტრიქონში?**

- ა) უგუნურებაა გჯეროდეს, რომ ბედი აუცილებლად გიმუხთლებს.
- ბ) უგუნურებაა გჯეროდეს, რომ ბედნიერება დაუსრულებელია.
- გ) უგუნურებაა გჯეროდეს, რომ სიყვარული არ არსებობს.
- დ) უგუნურებაა გჯეროდეს, რომ სიყვარული ნეტარებაა.

(1) 14. **რით არის გამოწვეული მწუხარება, „არ აქვს ნუგეში რომელსა“?**

- ა) მეგობრის დაკარგვით.
- ბ) რწმენის დაკარგვით.
- გ) სამშობლოს დაკარგვით.
- დ) სიყვარულის დაკარგვით.

(1) 15. **რა კმნის კონტრასტს IX სტროფში?**

- ა) გარინდებული არე და თერგის ღრიალი.
- ბ) გარინდებული არე და მდუმარე მთები.
- გ) ვარსკვლავის ნათება და მყინვარის სითეთრე.
- დ) თერგის ღრიალი და კლდეების ექო.

(1) 16. **რის შესახებ არ საუბრობს გრიგოლ ორბელიანი ამ ლექსში?**

- ა) ბუნების სილამაზის.
- ბ) სამშობლოს სიყვარულის.
- გ) სიყვარულის წარმავლობის.
- დ) სულიერი ამადლების.

(1) 17. **რა არის ამ ნაწარმოების უმთავრესი აზრი?**

- ა) ბუნების მარადიულობის ფონზე ადამიანური ტკივილი ლირიკული გმირისათვის უმნიშვნელოდ გამოიყურება.
- ბ) ზნეობრივად არასრულფასოვანია ის ადამიანი, რომელიც სიყვარულის მარადიულობას არაფრად მიიჩნევს.
- გ) მხოლოდ მშვენიერი და მარადიული ბუნება ანიჭებს ადამიანს სულიერ სიმშვიდეს.
- დ) სიყვარულია ამქვეყნად ის ერთადერთი გრძნობა, რომელიც ადამიანს სულიერად აღამადლებს.

წერილი დავალების ინსტრუქცია:

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ ნაშრომი დავალებას არ უპასუხებს, მოცემული ტექსტის პერიფრაზია, არ არის შესრულებული არც ერთი მითითება ან მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურადაა გაგებულნი, ანდა ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელებულია, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

ორივე წერით დავალებას თან ახლავს სამ-სამი მითითება. ამ მითითებებს უნდა უპასუხოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს და არ იყოს კითხვებზე ცალკე ცალკე გაცემული პასუხების მექანიკური ჯამი ან მოცემული ტექსტის პერიფრაზი (თუნდაც მთელი თხზულების შინაარსის გადმოცემა). გაითვალისწინეთ, რომ დავალების მითითება შესრულებულად არ ჩაითვლება, თუ მასზე მხოლოდ ერთი-ორი წინადადებით იქნება პასუხი გაცემული.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ, დეტალურად და დასაბუთებულად. ნაშრომი შეფასდება იმის მიხედვით, თუ რამდენად ჩანს მასში არგუმენტირებისა და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი და არა იმის მიხედვით, ემთხვევა თუ არა თქვენი პოზიცია საყოველთაოდ აღიარებულ თვალსაზრისს. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

შავი სამუშაოსათვის რეგულში დატოვებულია ადგილი, რომელიც შეგიძლიათ გამოიყენოთ. გაითვალისწინეთ, **შავად შესრულებული ნამუშევარი არ გასწორდება.**

პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომა გადახაზეთ და ნუ დაჯღაბნით.

გაანალიზეთ მოცემული ტექსტი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ, რა არის მოცემული ტექსტის მთავარი სათქმელი.
- იმსჯელეთ, რა მხატვრული საშუალებებითაა იგი რეალიზებული.
- ჩამოაყალიბეთ თქვენი პიროვნული დამოკიდებულება ლექსის მთავარი სათქმელის მიმართ. **თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!**

დავალება № 2

ყურადღებით წაიკითხეთ ნაწყვეტი რევაზ ინანიშვილის მოთხრობიდან „ლარა“:

ათი თვის თავზე, რაც ლარა და მისი შვილი ჟულიენი ჩვენს მეზობლად დასახლდნენ, ლარას ცნობილი მამა გაათავისუფლეს. – უკვე თოთხმეტ წელიწადზე მეტი ჰქონდა გათავებული, მაგრამ უფრო ავადმყოფობის გამო გაათავისუფლეს, – მთლად დავრდომილი, დისტროფირებული...

გადმოიყვანეს მანქანიდან ლარამ და ღონიერმა კაცმა ვიღაც თითქოს დაშლილი, არეულ-დარეული. ცალი ხელი რომ მის იდლიაში ჰქონდა შეყოფილი ლარას, მეორე ხელით თავს უჭერდა, უკან არ გადავარდნოდა. რაღაც დიდი შავი კეპი ეხურა ლარას მამას, ის კეპი უყირავდებოდა და იმას კიდევ მამაკაცი უსწორებდა... მე არ მინახავს, როგორა აქვთ გადმოკარკლული თვალები ჩამოხრჩობილებს, მხოლოდ გამიგია, მაგრამ იმ დღის შემდეგ სულ ასე მგონია, ასეთი საშინელი თვალები არც ერთ დამხრჩვალს არ ექნება. გადმოკარკლული არაფერი – დიდები, და ხან აქვთ გადასწევდა იმ თვალებს, ხან იქით, და ეს საშინელი იყო. საშინელი ჰქონდა პირიც, დეფორმირებული შავი ღრუ.

ეგეთი დაშლილი, გაარარავებული ამოიყვანეს მალა. ჟულიენი იდგა, თითქოს ნაბიჯის გადადგმა ვეღარ მოეხერხებინა, მერე მანქანის კარი დაკეტა, წამოვიდა, შორიანხლოს მოსდევდა დედას, პაპას და ღონიერ კაცს. შეიყვანეს შინ ნაპატიმრალი, შეიკეტნენ, ალბათ, დააწვინეს. ღონიერი კაცი წავიდა. შემაშფოთებელი სიჩუმე და უძრობა დააწვა ჩვენს სადარბაზოს.

ჯერ ხომ ისედაც ერიდებოდა მეზობლებს ლარა, მამის მოყვანის შემდეგ, ეტყობოდა, მთლად აღარავისთან უნდოდა შეხვედრა. ალბათ, ვეღარც იცლიდა ვერავისთვის. დილაადრიან რძის რიგისკენ მიახსაკუნებდა ბოთლებს, მერე ბაზარში გარბოდა. ხელით ეჭირა სათვალე, მერე, სამსახურიდან დაბრუნებული, ხან აფთიაქში იყო წასასვლელი, ხან – ვიღაც ექიმებთან. ისედაც

გამხდარი, კიდევ უფრო გახდა, მხრები უარესად აეწურა, თითქოსდა ცხვირიც დაუგრძელდა. გახდა, დანადგლიანდა ჟულიენიც. რამდენჯერაც კი შეეხვდი, ყოველთვის სიგარეტი ეჭირა ხელში.

რა თქმა უნდა, პირისპირაც ვხვდებოდით მეზობლები, მაგრამ ღარა არავისთან გაჩერებულა, არავისთვის შეუჩივლია, როგორც ვიცით ხოლმე, – უდანაშაულო იყო მამა, სხვებს შეაღია თავისი სიცოცხლე და ვინ დაუფასა მერეო. თავდაუზოგავად იბრძოდა მის გადასარჩენად, – ამ საქმეშიც ხომ ცნობილი არიან ჩვენი ქალები, გამორჩევით – დედისერთა ქალები მამებისათვის. საიდან, როგორ, არ ვიცი, მაგრამ მაინც გამოდიოდა გარეთ ნაპატიმრალის ჯანმრთელობის ამბები, – ჰემოგლობინი ჩვიდმეტამდე ჰქონდა დაცემული. საჭმელს კი ვერ ჭამდა. იდგა ღარა, უწურავდა სხვადასხვაგვარ წვენებს, უწურავდა ღვიძლსა და ხორცსაც და პატარა ბავშვსავით აძლევდა კოვხით, ცალი ხელით თავწამოწვეულს. ბიჭიც, ჟულიენი, კარგი მომვლელივით დასტრიალებდა თავს პაპას. წუთით არ ტოვებდნენ მარტოს. ხან დედა იყო ბიულეტენზე, ხან შვილი. ამგვარ რამეებს კოლეგები თუ უხერხებდნენ ღარას. ოთხ თვეს გაგრძელდა ასეთი ბრძოლა, ოთხ თვეზე მეტსაც, და გაზაფხულზე, აპრილის დასაწყისში, აივანზედაც კი გამონჩნდა ნაპატიმრალი. ისევ კი ჩამოფლასული ედგა ტანსაცმელი, მაგრამ შედარება არ იყო, საკუთარ ფეხებზე იდგა, თავიც სწორად ეჭირა და გაშაგებული ხელებით მოაჯირს ჩაჭიდებული გადაჰყურებდა ქვეყანას. ერთხელ ჩემკენაც გამოიხედა, ჩვენი თვალები ერთმანეთს შეხვდნენ. ოო, თვალებში მაინც სინდიის სიმძიმე და სიცივე ედგა.

ღარა გათავისუფლდა მუდმივი დაძაბულობისაგან. დაუბრუნდა კარგი ღიმილი, ტუნებზე რომ აჩნდებოდა ჩვენთან შეხვედრისას. გათავისუფლდა ბიჭიც. ნაპატიმრალს ახლა საათობითაც კი შეეძლო მარტო დარჩენა, იწვა, ალბათ, და კითხულობდა, ან არადა, ფიქრებში წასული, ჭერს შეჰყურებდა.

ერთ დღეს გამოვიდა ღარას მამა სახლიდან, – როცა შინ არ იყო არც ღარა, არც შვილი-შვილი, – ჩავიდა დაბლა, ჩაიარა ჩვენი ქუჩა, ჩაუყვა ვაჟა-ფშაველას პროსპექტს და იქ, ფოსტის მახლობლად, წაიქცა. შემოეხვია ხალხი, გამოუძახეს სასწრაფო დახმარებას, წაიყვანეს საავადმყოფოში, მაგრამ ვერაფერი უშველეს, მოკვდა. ვინ იყო, კაციშვილმა ვერ იცნო, არც პირადობის მოწმობა აღმოაჩნდა არავითარი. ჯიბეში ედო მხოლოდ სამ ფურცელზე დაწერილი და ოთხად გაკეცილი წერილი. წერილი ეგზავნებოდა მარტო სახელითა და მამის სახელით მოხსენიებულ ვიდაც უფროსს, წერილი კი არა, მოხსენებითი ბარათი. იძულებულნი გახდნენ, წაეკითხათ. წაიკითხეს, ყველაფერი გაირკვა, შეატყობინეს ღარას... შემდეგში ამბობდნენ, სისულელე გააკეთესო, მაგრამ გვიან იყო, წერილი უკვე წაკითხული ჰქონდა ღარას.

მე არ მინახავს ის წერილი, მაგრამ დღეს ბევრმა იცის მისი შინაარსი. ნაპატიმრალი იმ ვიდაც დიდ უფროსს სწერდა, უფრო – მოახსენებდა: პირველ რიგში, ვინ იყო და რა დამსახურებები მიუძღოდა საქვეყნო საქმეებში (ჩანდა, უფროსსაც უნდა სცოდნოდა ეს), მერე, რით გადაუხადეს ბოროტმა ადამიანებმა, როგორ ეწამა, მაინც გაუძლო ყველაფერს და დღეს ისევ ფეხზე დგას, და არა მარტო ფეხზე დგას, კვლავაც გააგრძელებს ქვეყნის სამსახურს და ასეთად დარჩება უკანასკნელ ამოსუნთქვამდე. ამის დასადასტურებლად კი აცნობებდა: მას ჰყავს ქალი-შვილი, ექიმი, ამა და ამ პოლიკლინიკის თანამშრომელი, და მისი ვაჟი, პოლიტექნიკური ინსტიტუტის მესამე კურსის სტუდენტი. ეს დედა-შვილი თითქმის ყოველდღე, ყოველთვის, დილა იქნება თუ საღამო, იაპონური ტრანზისტორის მეშვეობით, რომელიც დედა-შვილს საეჭვო გზით უნდა ჰქონდეთ შექენილი მოსკოვში, უსმენენ ჩვენი ქვეყნისთვის მტრულ გადმოცემებს საზღვარგარეთიდან. მერე, რაღა თქმა უნდა, ამ გადმოცემების შინაარსს ავრცელებენ სამსახურში და ინსტიტუტში, ეს კი იწვევს ჩვენი ადამიანების მორალურ გახრწანას... ასეთი დანაშაულებების წინააღმდეგ ყველამ უნდა იბრძოლოს, ყველამ, დიდმაც და პატარამაც, უშუალო დამნაშავენი კი დაუყოვნებლივ იხოლირებულნი უნდა იქნენ ჩვენი საზოგადოებისაგან, პირველ რიგში, თუნდაც, მისი შვილი და შვილიშვილი... თორემ მალე, ალბათ, გვიან იქნება, გვიან...

ქვეყანამ გაიგო ეს ამბავი, მაგრამ ქართველები ვართ, მაინც უამრავნი მოვიდნენ დაკრძალვაზე. მეც მივედი მთელი ოჯახით, ღარას ძაძა ემოსა, თავდახრილი იჯდა, ხელი რომ ჩამოვართვი, ამომხედა, მადლობა გადამიხადა და, შეიძლება მომეჩვენა, მქრქალი მწარე ღიმილი გაუკრთა ბაგეზე.

ა) წაკითხულის გააზრება (15 ქულა)

დავალების შესასრულებლად ყურადღებით გაეცანით ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყეთ, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი და შემოხაზეთ. მონიშნული პასუხი გადაიტანეთ პასუხების ფურცელში ამგვარად: პასუხის შესაბამის უჯრედში გააკეთეთ აღნიშვნა – X.

- (1) 3. **რა ინფორმაციას გვაწვდის პირველი აბზაცი ლარას მამის შესახებ?**
- ა) ლარას მამას თოთხმეტი წელიწადი ჰქონდა მისჯილი სამშობლოს დალატისათვის.
  - ბ) ლარას მამა თოთხმეტი წელიწადზე მეტხანს იყო დაპატიმრებული.
  - გ) ლარას მამა თოთხმეტი წელიწადი მუშაობდა დიდ პარტიულ თანამდებობაზე.
  - დ) ლარას მამა თოთხმეტი წელიწადზე მეტხანს უსამართლოდ იტანჯებოდა.
- (1) 4. **რაზე მიგვანიშნებს ავტორი მეორე აბზაცში ლარას მამის გარეგნობის აღწერით?**
- ა) ლარას მამა იმდენად არის აღშფოთებული, რომ ხელისუფლებისათვის საშიში გახდა.
  - ბ) ლარას მამა იმდენადაა შეშინებული, რომ სახლიდან თავს არ ყოფს.
  - გ) ლარას მამა იმდენადაა შეძრწუნებული, რომ სიცოცხლეც კი აღარ სურს.
  - დ) ლარას მამა იმდენად არის დაუძლურებული, რომ სიკვდილის პირასაა მისული.
- (1) 5. **ქულიენის რა განწყობილებებს იწვევს ბაბუამისის შინ დაბრუნება?**
- ა) შიშსა და შეუწყნარებლობას.
  - ბ) აღშფოთებასა და რისხვას.
  - გ) დაბნეულობასა და სევდას.
  - დ) ზიზღსა და სიძულვილს.
- (1) 6. **რატომ არ უნდა ჰქონოდა ლარას მეზობლებთან შეხვედრის სურვილი მამის მოყვანის შემდეგ?**
- ა) იმდენად რცხვენოდა მამის დანაშაულისა, რომ ხალხთან საუბარს თავს არიდებდა.
  - ბ) იმდენი ამბავი იყო მამის შესახებ მოსაყოლი, ერჩივნა – არაფერი ეთქვა.
  - გ) იმდენი ენერგია სჭირდებოდა მამის მოვლას, რომ დრო აღარაფრისთვის რჩებოდა.
  - დ) იმდენად ეშინოდა – ხელახლა არ დაეჭირათ მამა, რომ ყველას გაურბოდა.
- (1) 7. **რომელ ფრაზაში მიმართავს ავტორი მხატვრულ საშუალებას?**
- ა) „რამდენჯერაც კი შევხვდი, ყოველთვის სიგარეტი ეჭირა ხელში“.
  - ბ) „შეიყვანეს შინ ნაპატიმრალი, შეიკეტნენ, ალბათ, დააწვინეს“.
  - გ) „დილაადრიან რძის რიგისკენ მიაჩხაკუნებდა ბოთლებს“.
  - დ) „შემაშფოთებელი სიჩუმე და უძრაობა დააწვა ჩვენს სადარბაზოს“.
- (1) 8. **ლარას რა თვისება იკვეთება მამის მოვლის ეპიზოდში?**
- ა) ფანატიკური მორჩილება.
  - ბ) მოჩვენებითი პატივისცემა.
  - გ) უშედეგო თავდადება.
  - დ) თავგანწირული ერთგულება.
- (1) 9. **რომელ ფრაზაში იყენებს ავტორი მეტაფორას?**
- ა) „გაშავებული ხელებით მოაჯირს ჩაჭიდებული გადაჰყურებდა ქვეყანას“.
  - ბ) „ბიჭიც, ქულიენი, კარგი მომვლელივით დასტრიალებდა თავს პაპას“.
  - გ) „კითხულობდა, ან არადა, ფიქრებში წასული, ჭერს შეჰყურებდა“.
  - დ) „თვალებში მაინც სინდიყის სიმძიმე და სიცივე ედგა“.
- (1) 10. **რაზე შეიძლება მიგვანიშნებდეს ავტორი იმით, რომ სახლიდან პირველად გამოსული ლარას მამა ფოსტასთან წაიქცა?**
- ა) წერილი უნდა გადაეცა უფროსისათვის.
  - ბ) ფოსტაში სამსახურის დაწყება სურდა.
  - გ) დასმენის წერილის გაგზავნა უნდოდა.
  - დ) ფოსტის შენობასთან შემთხვევით მოხვდა.
- (1) 11. **რატომ ამბობდა ზოგი, სისულელე გააკეთეს, ლარას მამამისის წერილი რომ წააკითხეს?**
- ა) ლარასთვის უმჯობესი იქნებოდა, არ სცოდნოდა, რისთვის იყო მამამისი დაპატიმრებული.
  - ბ) ლარასთვის უმჯობესი იქნებოდა, არ სცოდნოდა, რა ეწერა ამ წერილში.

- გ) ჯობდა, რომ ლარასა და ქულიენს მოგვიანებით გაეგოთ წერილის შინაარსი.
- დ) ჯობდა, ლარას კი არა, ქულიენს გაეგო, რა ეწერა წერილში.

(1) **12. რა დანაშაულს აბრალებდა ლარას მამა საკუთარ შვილსა და შვილიშვილს?**

- ა) უსმენდნენ უცხოურ რადიოსადგურს და არავის არაფერს ეუბნებოდნენ.
- ბ) უსმენდნენ უცხოურ რადიოსადგურს და თვითონაც აწვდიდნენ მას ინფორმაციას.
- გ) უსმენდნენ უცხოურ რადიოსადგურს და ბეჭდავდნენ პოლიტიკურ პროკლამაციებს.
- დ) უსმენდნენ უცხოურ რადიოსადგურს და შემდეგ ავრცელებდნენ ინფორმაციას.

(1) **13. რა შეიძლება ვივარაუდოთ ლარას მამის მიერ დაწერილი მოხსენებითი ბარათის მიხედვით?**

- ა) ლარას მამა საბჭოთა პოლიტიკური სისტემისათვის კატეგორიულად მიუღებელი პიროვნება უნდა ყოფილიყო.
- ბ) ლარას მამა პარტიული მუშაკი ან უშიშროების კომიტეტის თანამშრომელი უნდა ყოფილიყო.
- გ) ლარას მამა ნამდვილი პატრიოტი და საქართველოს დამოუკიდებლობისათვის მებრძოლი უნდა ყოფილიყო.
- დ) ლარას მამა უცხოეთის აგენტი ან მტრისგან შემოგზავნილი დიპლომატი უნდა ყოფილიყო.

(1) **14. რომელ სახელმწიფოს გულისხმობს ლარას მამა ფრაზაში: „უსმენენ ჩვენი ქვეყნისთვის მტრულ გადმოცემებს“?**

- ა) გაერთიანებულ სამეფოს.
- ბ) რუსეთის ფედერაციას.
- გ) საქართველოს რესპუბლიკას.
- დ) საბჭოთა კავშირს.

(1) **15. რას მოითხოვდა ლარას მამა მოხსენებით ბარათში?**

- ა) საკუთარი შვილისა და შვილიშვილის დაპატიმრებას.
- ბ) დამბეზღებლების დაუყოვნებლივ დაპატიმრებასა და დასჯას.
- გ) უდანაშაულობის აღიარებასა და ზარალის ანაზღაურებას.
- დ) სასწრაფო ამნისტიასა და საყოველთაო დაფასებას.

(1) **16. ლარას მამის რა თვისებები გამოიხატა მისივე ხელით დაწერილ მოხსენებით ბარათში?**

- ა) მლიქვნელობა და შურიანობა.
- ბ) ფანატიზმი და უმადურობა.
- გ) ფანატიზმი და გულგრილობა.
- დ) უმადურობა და ამპარტავნობა.

(1) **17. რის შესახებ არ არის საუბარი ამ ტექსტში?**

- ა) ადამიანის ზნეობრივი გადაგვარების.
- ბ) მამისადმი შვილის ერთგულების.
- გ) სასტიკი პოლიტიკური რეპრესიების.
- დ) საქართველოს უანგარო სიყვარულის.

ქართული ენისა და ლიტერატურის ტექსტის შეფასების კრიტერიუმები

I. ტექსტის რედაქტირების შეფასების კრიტერიუმები

I ვარიანტი

- I. მორფოლოგიურ-ორთოგრაფიული და სინტაქსური შეცდომები -----10ქ.
ამ ტიპის ყოველ შეცდომაზე მაქსიმალურ შეფასებას (10) აკლდება თითო ქულა.
- II. სტილისტური ხარვეზები -----2ქ.
ამ ტიპის ყოველ ხარვეზზე მაქსიმალურ შეფასებას (2) აკლდება თითო ქულა.
- III. პუნქტუაციური შეცდომები -----6ქ.
ამ ტიპის ყოველ შეცდომაზე მაქსიმალურ შეფასებას (6) აკლდება თითო ქულა.
- IV. მექანიკური შეცდომები და ტექსტური უზუსტობები -----2ქ.
ამ ტიპის ყოველ შეცდომაზე მაქსიმალურ შეფასებას (2) აკლდება თითო ქულა.

კალისტრატე სალია დაიბადა 1901 წელს სამეგრელოს სოფელ ჯგალში. 1920 წელს იგი თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სიბრძნისმეტყველების ფაკულტეტის სტუდენტი გახდა. საბჭოთა ხელისუფლებამ სალია დააპატიმრა, რამაც ევროპაში ხმაური გამოიწვია. ამის გამო მას და რამდენიმე სხვა ქართველ პატიმარს გერმანიაში წასვლის უფლება მისცეს. სალიამ ჯერ ბერლინის უნივერსიტეტი დაამთავრა, შემდეგ – პარიზის უნივერსიტეტის ისტორიულ-ლიტერატურული ფაკულტეტი. კალისტრატე სალია იყო ანტისაბჭოთა ფრონტის აქტიური წევრი. იგი გერმანულ ჯარში შექმნილ ქართულ ნაწილში ჩაეწერა, რადგან ფიქრობდა, რომ გერმანია საქართველოს გაათავისუფლებდა. სალია აქტიურად მონაწილეობდა ქართველ სამხედრო ტყვეთა გამოხსნისა და ებრაელთა გადარჩენის პროცესში.

წელს კალისტრატემ მეუღლესთან ერთად დააფუძნა ჟურნალი „ბედი ქართლისა“. ეს ჟურნალი იყო პირველი ქართველოლოგიური გამოცემა ევროპაში. იგი 35 წლის განმავლობაში გამოდიოდა საფრანგეთის სამეცნიერო კვლევის ეროვნული ცენტრის დახმარებით. ჟურნალი, რომელმაც თავი მოუყარა უცხოეთში მოღვაწე ქართველოლოგებს, მნიშვნელოვან როლს ასრულებდა ქართული კულტურის პოპულარიზაციაში. კალისტრატე სალია იყო ოსლოს უნივერსიტეტის საპატიო პროფესორი, არაერთი სამეცნიერო საზოგადოების წევრი. კალისტრატე სალია გარდაიცვალა 1986 წელს პარიზში. იგი დაასაფლავეს ლევილის სასაფლაოზე. 1988 წელს, სალიას ანდერძის თანახმად, მისი ფერფლი დიდუბის პანთეონის მიწას მიაბარეს.

II ვარიანტი

- I. მორფოლოგიურ-ორთოგრაფიული და სინტაქსური შეცდომები -----10ქ.
ამ ტიპის ყოველ შეცდომაზე მაქსიმალურ შეფასებას (10) აკლდება თითო ქულა.
- II. სტილისტური ხარვეზები -----2ქ.
ამ ტიპის ყოველ ხარვეზზე მაქსიმალურ შეფასებას (2) აკლდება თითო ქულა.
- III. პუნქტუაციური შეცდომები -----6ქ.
ამ ტიპის ყოველ შეცდომაზე მაქსიმალურ შეფასებას (6) აკლდება თითო ქულა.
- IV. მექანიკური შეცდომები და ტექსტური უზუსტობები -----2ქ.
ამ ტიპის ყოველ შეცდომაზე მაქსიმალურ შეფასებას (2) აკლდება თითო ქულა.

მიხეილ (მიხაკო) წერეთელი დაიბადა 1878 წლის 23 დეკემბერს ზემო იმერეთის სოფელ ცხრუკვეთში. ქუთაისის კლასიკური გიმნაზიის დამთავრების შემდეგ მან სწავლა განაგრძო კიევის უნივერსიტეტში, საიდანაც იგი გარიცხეს, რადგან აქტიურად იყო ჩართული პოლიტიკურ საქმიანობაში. მიხაკო წერეთელი, რომელსაც საუკეთესო ევროპული განათლება ჰქონდა მიღებული სორბონის, ჟენევისა და ჰაიდელბერგის უნივერსიტეტებში, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის დიპლომატიურ მისიებს ხელმძღვანელობდა გერმანიასა და სკანდინავიის ქვეყნებში.

ბოლშევიკური რუსეთის მიერ საქართველოს ოკუპაციის გამო მიხაკო წერეთელი იძულებული გახდა, რომ სამუდამოდ დაეტოვებინა სამშობლო. ემიგრაციაში მყოფი მეცნიერი ნაყოფიერად მოღვაწეობდა. იგი არჩეული იყო დიდი ბრიტანეთისა და ირლანდიის სამეცნიერო საზოგადოებების

ნამდვილ წევრად. გარდა ამისა, იგი იყო „ქართველ ტრადიციონალისტთა კავშირის“ დაფუძნების ერთ-ერთი მოთავე. მეორე მსოფლიო ომის წლებში მიხაკო წერეთლის ძალისხმევით გერმანიის საკონცენტრაციო ბანაკებიდან ასობით ქართველი განთავისუფლდა. სახელოვანმა მეცნიერმა და მამულიშვილმა მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა რუსთველოლოგიის განვითარებაში. 1963 წელს პარიზში დაიბეჭდა „ვეფხისტყაოსანი“, რომელიც გამოსაცემად მოამზადა მიხაკო წერეთელმა. 1975 წელს გამოვიდა პოემის მისეული პროზაული თარგმანი გერმანულ ენაზე. 1945 წელს იგი საცხოვრებლად გადავიდა მიუნხენში, სადაც განაგრძობდა სამეცნიერო მოღვაწეობას. მიხაკო წერეთელი დაკრძალულია საფრანგეთში, ლევილის სასაფლაოზე.

III ვარიანტი

- I. მორფოლოგიურ-ორთოგრაფიული და სინტაქსური შეცდომები** -----10ქ.
ამ ტიპის ყოველ შეცდომაზე მაქსიმალურ შეფასებას (10) აკლდება თითო ქულა.
- II. სტილისტური ხარვეზები** -----2ქ.
ამ ტიპის ყოველ ხარვეზზე მაქსიმალურ შეფასებას (2) აკლდება თითო ქულა.
- III. პუნქტუაციური შეცდომები** -----6ქ.
ამ ტიპის ყოველ შეცდომაზე მაქსიმალურ შეფასებას (6) აკლდება თითო ქულა.
- IV. მექანიკური შეცდომები და ტექსტური უზუსტობები** -----2ქ.
ამ ტიპის ყოველ შეცდომაზე მაქსიმალურ შეფასებას (2) აკლდება თითო ქულა.

მიხეილ თამარაშვილი დაიბადა 1858 წელს ახალციხეში. თამარაშვილმა სასულიერო განათლება ევროპის რამდენიმე ქვეყანაში მიიღო. სამშობლოში დაბრუნების შემდეგ იგი თბილისის მიძინების ტაძრის მღვდლად გაამწესეს. თამარაშვილს, რომელმაც აქტიური მოღვაწეობით მიიქცია ყურადღება, ხელისუფლებამ სამშობლოში მღვდელმსახურების უფლება ჩამოართვა და თბილისიდან გააძევა. თამარაშვილი რომში გაემგზავრა და სწავლა განაგრძო სასულიერო აკადემიაში. სასწავლებლის დამთავრების შემდეგ მას ღვთისმეტყველების დოქტორის წოდება მიანიჭეს და ამავე აკადემიის პროფესორი გახდა.

თამარაშვილი გულდასმით ეცნობოდა უცხოეთში დაცულ ისტორიულ მასალებს, რათა ობიექტურად გამოეკვლია საქართველოს წარსული. 1910 წელს გამოვიდა მისი წიგნი „ქართული ეკლესია დასაბამიდან დღემდე“. ეს იყო ფუნდამენტური ნაშრომი, რომელიც საზოგადოებას ჩვენი ქვეყნის ისტორიას აცნობდა. წიგნში თავმოყრილია ევროპის არქივებში მოძიებული უაღრესად საყურადღებო წყაროები. ამის გამო მას დღემდე არ დაუკარგავს მეცნიერული ღირებულება. თამარაშვილი იყო ერთ-ერთი პირველი მეკლევარი, რომელმაც ევროპელი მეითხველი საქართველოს ისტორიასა და კულტურას აზიარა. გარდა ამისა, მან შეძლო ცნობების მოძიება სულხან-საბა ორბელიანის ევროპაში მოგზაურობის შესახებ. სამწუხაროდ, თამარაშვილის ცხოვრება ტრაგიკულად დასრულდა. 1911 წელს მან იტალიის ერთ ზღვისპირა ქალაქში დახრჩობისაგან იხსნა უცნობი ადამიანი, თვითონ კი დაიღუპა. ოთხმოცი წლის შემდეგ, 1978 წელს, მისი ნეშტი ქართულ მიწას მიაბარეს.

IV ვარიანტი

- I. მორფოლოგიურ-ორთოგრაფიული და სინტაქსური შეცდომები** -----10ქ.
ამ ტიპის ყოველ შეცდომაზე მაქსიმალურ შეფასებას (10) აკლდება თითო ქულა.
- II. სტილისტური ხარვეზები** -----2ქ.
ამ ტიპის ყოველ ხარვეზზე მაქსიმალურ შეფასებას (2) აკლდება თითო ქულა.
- III. პუნქტუაციური შეცდომები** -----6ქ.
ამ ტიპის ყოველ შეცდომაზე მაქსიმალურ შეფასებას (6) აკლდება თითო ქულა.
- IV. მექანიკური შეცდომები და ტექსტური უზუსტობები** -----2ქ.
ამ ტიპის ყოველ შეცდომაზე მაქსიმალურ შეფასებას (2) აკლდება თითო ქულა.

ექვთიმე თაყაიშვილი დაიბადა 1863 წელს სოფელ ღიხაურში. ქუთაისის კლასიკური გიმნაზიის დასრულების შემდეგ მან სწავლა განაგრძო პეტერბურგის უნივერსიტეტში. 1887 წელს იგი სამშობლოში დაბრუნდა და თბილისის გიმნაზიაში მასწავლებლად დაიწყო მუშაობა. თაყაიშვილი აქტიურად მონაწილეობდა არაერთ არქეოლოგიურ ექსპედიციაში. მან დააარსა საისტორიო-საეთნოგრაფიო საზოგადოება, რომელსაც თოთხმეტი წლის განმავლობაში ხელმძღვანელობდა. ეს საზოგადოება მიზნად ისახავდა განაგებებისაგან ეხსნა ჩვენი კულტურული მემკვიდრეობა. ექვთიმე თაყაიშვილი

ლი გახლდათ საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის დამფუძნებელი კრების თავმჯდომარის მოადგილე. იგი იყო თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ერთ-ერთი დამაარსებელთაგანი.

1921 წელს საქართველოს მთავრობა იძულებული გახდა, რომ ემიგრაციაში წასულიყო და თან წაეღო სამუზეუმო ძვირფასეულობა. ოფიციალურად განძის მესაკუთრე მთავრობა იყო, თუმცა ეროვნულ საგანძურს ფაქტობრივად ექვთიმე თაყაიშვილი მეურვეობდა. მიუხედავად პრობლემებისა, ექვთიმემ ყველაფერი გააკეთა, რათა ღირსეულად შეესრულებინა ეს უმნიშვნელოვანესი მისია. საფრანგეთში იგი განაგრძობდა ნაყოფიერ სამეცნიერო მოღვაწეობას. 1925 წელს იგი აზიის შემსწავლელი სამეცნიერო საზოგადოების ნამდვილ წევრად აირჩიეს. მეორე მსოფლიო ომის დასრულების შემდეგ, როდესაც შესაძლებელი გახდა ჩვენი საგანძურის სამშობლოში ჩამოტანა, ექვთიმე თაყაიშვილი თბილისში დაბრუნდა. მეცნიერი გარდაიცვალა 1953 წელს. საქართველოს ეკლესიამ 2002 წელს იგი წმინდანად შერაცხა.

II. არგუმენტირებული ესეს შეფასების კრიტერიუმები

I კრიტერიუმი

№	დავალების პირობის ადეკვატური გაგება და გააზრება	ქულები
1.	დავალების პირობა ადეკვატურადაა გაგებული.	2
2.	დავალების პირობა ნაწილობრივ არაადეკვატურადაა გაგებული.	1
3.	დავალება მთლიანობაში არაადეკვატურადაა გაგებული.	0 ნაწერი აღარ სწორდება

II კრიტერიუმი

№	ნაშრომის აგება	ქულები
1.	ნაშრომი კარგადაა ორგანიზებული, მონაკვეთები თანამიმდევრულად და ლოგიკურად ენაცვლება ერთმანეთს, აბზაცები სწორადაა გამოყოფილი.	1
2.	ნაშრომში დარღვეულია ტექსტის ლოგიკა და/ან იგი ორგანიზებული არ არის.	0

III კრიტერიუმი

№	მსჯელობის დასაბუთება	ქულები
1.	მსჯელობა დამაჯერებლადაა დასაბუთებული და არგუმენტები გამყარებულია შესაფერისი მაგალითებით.	5
2.	მსჯელობა მთლიანობაში დასაბუთებულია, თუმცა ცალკეულ შემთხვევებში არგუმენტაცია არასაკმარისია და/ან არ არის გამყარებული შესაფერისი მაგალითებით.	4
2.	მსჯელობა დასაბუთებულია, თუმცა ცალკეულ შემთხვევებში არგუმენტებსა და მოხმობილ მაგალითებს დამაჯერებლობა აკლია.	3
3.	მსჯელობა ზერელედაა დასაბუთებული და არგუმენტები არადამაჯერებელია.	2
4.	მსჯელობა ძალზე ზოგადია, არგუმენტების და/ან მაგალითების მოხმობისას დაშვებულია უზუსტობა ან ფაქტობრივი შეცდომა.	1
5.	მსჯელობა დასაბუთებული არ არის.	0

IV კრიტერიუმი

№	დამოუკიდებელი აზროვნება და ზოგადი განათლება	ქულები
1.	ნაშრომში <i>მკაფიოდ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, შეხედულებათა და შეფასებათა არაშაბლონურობა და ზოგადი განათლება.	3
2.	ნაშრომში <i>ნაწილობრივ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, თუმცა <i>მკაფიოდ</i> გამოვლინდა ზოგადი განათლება; ანდა ნაშრომში <i>მკაფიოდ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, შეხედულებათა და შეფასებათა არაშაბლონურობა, თუმცა <i>ნაწილობრივ</i> გამოვლინდა ზოგადი განათლება.	2
3.	ნაშრომში <i>ნაწილობრივ</i> გამოვლინდა ზოგადი განათლება და/ან დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი.	1
4.	ნაშრომში <i>არ</i> გამოვლინდა დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი და ზოგადი განათლება.	0

V. კრიტერიუმი

№	ლექსიკა და სტილი	ქულები
1.	ნაშრომში აზრი ენობრივად (ლექსიკურად) <i>ზუსტად და მკაფიოდაა</i> გამოხატული, <i>შერჩეულია</i> დასმული ამოცანის შესაფერისი სტილი, <i>დაცულია</i> ნაშრომის სტილისტური ერთგვაროვნება. გვხვდება <i>ორიოდე</i> სტილისტური ხარვეზი.	3
2.	ნაშრომში აზრი ენობრივად (ლექსიკურად) <i>ზუსტად და მკაფიოდაა</i> გამოხატული, მაგრამ გვხვდება სტილისტური <i>ხარვეზები</i> .	2
3.	ნაშრომში აზრი <i>გასაგებია</i> , მაგრამ ლექსიკა <i>მწირია</i> , გვხვდება <i>არაადეკვატური</i> ლექსიკა და სტილისტური <i>ხარვეზები</i> .	1
4.	ნაშრომი სტილისტურად <i>გაუმართავია</i> .	0

VI. კრიტერიუმი

№	მორფოლოგია, ორთოგრაფია, სინტაქსი	ქულები
1.	<i>არ არის</i> დაშვებული <i>ერთზე</i> მეტი შეცდომა.	4
2.	<i>არ არის</i> დაშვებული <i>ორზე</i> მეტი შეცდომა.	3
3.	<i>არ არის</i> დაშვებული <i>ოთხზე</i> მეტი შეცდომა.	2
4.	<i>არ არის</i> დაშვებული <i>ექვსზე</i> მეტი შეცდომა.	1
5.	დაშვებულია <i>ექვსზე მეტი</i> შეცდომა.	0

VII. კრიტერიუმი

№	პუნქტუაცია	ქულები
1.	<i>არ არის</i> დაშვებული <i>სამზე</i> მეტი შეცდომა.	2
2.	<i>არ არის</i> დაშვებული <i>ექვსზე</i> მეტი ამ ტიპის შეცდომა.	1
3.	დაშვებულია <i>ექვსზე მეტი</i> შეცდომა.	0

III. წაკითხულის გააზრებისა და წერითი დავალების შეფასების კრიტერიუმები

ა) წაკითხულის გააზრება

I ვარიანტი

3. ბ) ----- <i>1ქ.</i>	4. გ) ----- <i>1ქ.</i>	5. ბ) ----- <i>1ქ.</i>	6. დ) ----- <i>1ქ.</i>	7. ბ) ----- <i>1ქ.</i>
8. ა) ----- <i>1ქ.</i>	9. ა) ----- <i>1ქ.</i>	10. ბ) ----- <i>1ქ.</i>	11. ბ) ----- <i>1ქ.</i>	12. გ) ----- <i>1ქ.</i>
13. ა) ----- <i>1ქ.</i>	14. გ) ----- <i>1ქ.</i>	15. დ) ----- <i>1ქ.</i>	16. დ) ----- <i>1ქ.</i>	17. ბ) ----- <i>1ქ.</i>

II ვარიანტი

3. ა) ----- <i>1ქ.</i>	4. გ) ----- <i>1ქ.</i>	5. ბ) ----- <i>1ქ.</i>	6. ა) ----- <i>1ქ.</i>	7. ბ) ----- <i>1ქ.</i>
8. დ) ----- <i>1ქ.</i>	9. ა) ----- <i>1ქ.</i>	10. გ) ----- <i>1ქ.</i>	11. ა) ----- <i>1ქ.</i>	12. ბ) ----- <i>1ქ.</i>
13. დ) ----- <i>1ქ.</i>	14. გ) ----- <i>1ქ.</i>	15. გ) ----- <i>1ქ.</i>	16. ა) ----- <i>1ქ.</i>	17. ბ) ----- <i>1ქ.</i>

III ვარიანტი

3. დ) ----- <i>1ქ.</i>	4. დ) ----- <i>1ქ.</i>	5. დ) ----- <i>1ქ.</i>	6. გ) ----- <i>1ქ.</i>	7. ა) ----- <i>1ქ.</i>
8. დ) ----- <i>1ქ.</i>	9. ბ) ----- <i>1ქ.</i>	10. დ) ----- <i>1ქ.</i>	11. გ) ----- <i>1ქ.</i>	12. გ) ----- <i>1ქ.</i>
13. გ) ----- <i>1ქ.</i>	14. დ) ----- <i>1ქ.</i>	15. დ) ----- <i>1ქ.</i>	16. გ) ----- <i>1ქ.</i>	17. დ) ----- <i>1ქ.</i>

IV ვარიანტი

3. ბ) ----- <i>1ქ.</i>	4. დ) ----- <i>1ქ.</i>	5. გ) ----- <i>1ქ.</i>	6. გ) ----- <i>1ქ.</i>	7. დ) ----- <i>1ქ.</i>
8. დ) ----- <i>1ქ.</i>	9. დ) ----- <i>1ქ.</i>	10. გ) ----- <i>1ქ.</i>	11. ბ) ----- <i>1ქ.</i>	12. დ) ----- <i>1ქ.</i>
13. ბ) ----- <i>1ქ.</i>	14. დ) ----- <i>1ქ.</i>	15. ა) ----- <i>1ქ.</i>	16. ბ) ----- <i>1ქ.</i>	17. დ) ----- <i>1ქ.</i>

ბ) წერითი დავალების შეფასების კრიტერიუმები

წერითი დავალების მაქსიმალური ქულაა **25**. უპირველეს ყოვლისა, გამსწორებელმა უნდა განსაზღვროს, **უპასუხებს თუ არა ნაწერი მოცემულ დავალებას.**

თუ აბიტურიენტის ნაშრომი დავალებას არ უპასუხებს, მოცემული ტექსტის პერიფრაზია, მითითებები მხოლოდ ერთ-ორი წინადადებით არის შესრულებული ან ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურადაა გაგებელი, ანდა ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს, **დაიწერება 0 ქულა და ნაწერი აღარ გასწორდება.**

თუ ნამუშევარი დავალებას უპასუხებს, იგი უნდა გასწორდეს ქვემოთ მოცემული შეფასების კრიტერიუმების მიხედვით.

I კრიტერიუმი

№	<i>დავალების ადეკვატურად გაგება და გააზრება</i>	<i>ქულები</i>
1.	დავალების პირობა <i>ადეკვატურადაა</i> გაგებული, ტექსტი <i>ღრმად</i> აა გააზრებული, ნაშრომში იგრძნობა ავტორის უმთავრესი სათქმელისა და ემოციური მიზანდასახულობის წვდომა.	4
2.	დავალების პირობა და ტექსტი <i>ადეკვატურადაა</i> გაგებული.	3
3.	დავალების პირობა და ტექსტი <i>მთლიანობაში ადეკვატურადაა</i> გაგებული და გააზრებული, თუმცა <i>ერთ</i> შემთხვევაში შეინიშნება დავალების პირობის ან ტექსტის არაადეკვატური გაგება.	2
4.	<i>ერთზე მეტ</i> შემთხვევაში დავალების პირობა ან/და ტექსტი <i>არაადეკვატურადაა</i> გაგებული.	1
5.	ტექსტი <i>მთლიანობაში არაადეკვატურადაა</i> გაგებული.	0 ნაწერი აღარ სწორდება

II კრიტერიუმი

№	<i>ნაშრომის აგება</i>	<i>ქულები</i>
1.	ნაშრომი უპასუხებს <i>სამივე</i> მითითებას და <i>კარგადაა ორგანიზებული</i> , მონაკვეთები <i>თანამიმდევრულად და ლოგიკურად</i> ენაცვლება ერთმანეთს, აბზაცები <i>სწორადაა</i> გამოყოფილი (დავალების მითითება შესრულებულად არ ჩაითვლება, თუ მასზე მხოლოდ <i>ერთი-ორი</i> წინადადებით იქნება პასუხი გაცემული).	3
2.	ნაშრომი უპასუხებს <i>სამ</i> მითითებას, თუმცა <i>ნაწილობრივ დარღვეულია</i> ტექსტის ლოგიკა ან/და ზოგან აბზაცები <i>არასწორადაა გამოყოფილი</i> ; ან ნაშრომი უპასუხებს <i>ორ</i> მითითებას და <i>კარგადაა ორგანიზებული</i> , მონაკვეთები <i>თანამიმდევრულად და ლოგიკურად</i> ენაცვლება ერთმანეთს, აბზაცები <i>სწორადაა</i> გამოყოფილი.	2
3.	ნაშრომი უპასუხებს <i>ორ</i> მითითებას, თუმცა <i>ნაწილობრივ დარღვეულია</i> ტექსტის ლოგიკა ან/და ზოგან აბზაცები <i>არასწორადაა</i> გამოყოფილი; ან ნაშრომი უპასუხებს <i>ერთ</i> მითითებას და <i>კარგადაა ორგანიზებული</i> , მონაკვეთები <i>თანამიმდევრულად და ლოგიკურად</i> ენაცვლება ერთმანეთს, აბზაცები <i>სწორადაა</i> გამოყოფილი.	1
4.	ნაშრომი უპასუხებს <i>ერთ</i> მითითებას, თუმცა <i>ნაწილობრივ დარღვეულია</i> ტექსტის ლოგიკა ან/და ზოგან აბზაცები <i>არასწორადაა</i> გამოყოფილი.	0

III კრიტერიუმი

№	<i>მოსაზრებების არგუმენტირება და ადეკვატური ციტირება</i>	<i>ქულები</i>
1.	მსჯელობა <i>სამივე</i> მითითების მიხედვით <i>დასაბუთებულია</i> (არგუმენტირებულია) და არგუმენტები <i>გამყარებულია</i> ტექსტური მასალით.	6
2.	მსჯელობა <i>ორი</i> მითითების მიხედვით <i>დასაბუთებულია</i> და არგუმენტები <i>გამყარებულია</i> ტექსტური მასალით, ხოლო <i>მესამე</i> მითითებაზე მსჯელობისას არგუმენტები <i>არადამაჯერებელია</i> და/ან <i>არ არის</i> გამყარებული ტექსტური მასალით.	5
3.	მსჯელობა <i>ორი</i> მითითების მიხედვით <i>დასაბუთებულია</i> და არგუმენტები <i>გამყარებულია</i> ტექსტური მასალით, ხოლო <i>მესამე</i> მითითება საერთოდ <i>არ არის</i> შესრულებული (პერიფრაზია ან მსჯელობა ორიოდვე წინადადებითაა გადმოცემული).	4
4.	მსჯელობა <i>ერთი</i> მითითების მიხედვით <i>დასაბუთებულია</i> და არგუმენტები <i>გამყარებულია</i> ტექსტური მასალით, ხოლო <i>ორ</i> მითითებაზე მსჯელობისას არგუმენტები <i>არადამაჯერებელია</i> და/ან <i>არ არის</i> გამყარებული ტექსტური მასალით.	3
5.	მსჯელობა <i>ერთი</i> მითითების მიხედვით <i>დასაბუთებულია</i> და არგუმენტები <i>გამყარებულია</i> ტექსტური მასალით, <i>მეორე</i> მითითების მიხედვით მსჯელობისას არგუმენტები <i>არადამაჯერებელია</i> და/ან <i>არ არის</i> გამყარებული ტექსტური მასალით, ხოლო <i>მესამე</i> მითითება საერთოდ <i>არ არის</i> შესრულებული (პერიფრაზია ან მსჯელობა ორიოდვე წინადადებითაა გადმოცემული).	2
6.	<i>სამივე</i> მითითების მიხედვით მსჯელობისას არგუმენტები <i>არადამაჯერებელია</i> და/ან <i>არ არის</i> გამყარებული ტექსტური მასალით.	1
7.	<i>ორი</i> მითითების მიხედვით მსჯელობისას არგუმენტები <i>არადამაჯერებელია</i> და/ან <i>არ არის</i> გამყარებული ტექსტური მასალით, ხოლო <i>მესამე</i> მითითება საერთოდ <i>არ არის</i> შესრულებული; ან მსჯელობა <i>ერთი</i> მითითების მიხედვით <i>დასაბუთებულია</i> და არგუმენტები <i>გამყარებულია</i> ტექსტური მასალით, ხოლო დანარჩენი მითითებები საერთოდ <i>არ არის</i> შესრულებული; ანდა <i>ერთი</i> მითითების მიხედვით მსჯელობისას არგუმენტები <i>არადამაჯერებელია</i> და/ან <i>არ არის</i> გამყარებული ტექსტური მასალით, ხოლო დანარჩენი მითითებები საერთოდ <i>არ არის</i> შესრულებული.	0

IV კრიტერიუმი

№	<i>ტექსტის მხატვრული თავისებურებების შეფასება</i>	<i>ქულები</i>
1.	ნაშრომში <i>გამოყოფილია</i> ტექსტის <i>არაერთი</i> მხატვრული თავისებურება (<i>მოცემულია</i> მსჯელობა ავტორის სტილისა და/ან მხატვრული საშუალებების შესახებ) და მსჯელობა <i>დასაბუთებულია</i> კონკრეტული მაგალითებით.	2
2.	ნაშრომში <i>გამოყოფილია</i> ტექსტის <i>არაერთი</i> მხატვრული თავისებურება (<i>მოცემულია</i> მსჯელობა ავტორის სტილისა და/ან მხატვრული საშუალებების შესახებ) და მსჯელობა <i>დასაბუთებულია</i> კონკრეტული მაგალითებით, თუმცა მოხმობილია <i>ერთი</i> არაადეკვატური მაგალითი; ანდა გამოყოფილია ტექსტის <i>ერთი</i> მხატვრული თავისებურება და მსჯელობა <i>დასაბუთებულია</i> კონკრეტული მაგალითით.	1
3.	ნაშრომში <i>გამოყოფილია</i> ტექსტის მხატვრული თავისებურებები (<i>მოცემულია</i> მსჯელობა ავტორის სტილისა და/ან მხატვრული საშუალებების შესახებ), მაგრამ <i>არ არის</i> დასაბუთებული კონკრეტული მაგალითებით ან მოხმობილია <i>ერთზე მეტი</i> არაადეკვატური მაგალითი; ანდა ნაშრომში <i>არ არის</i> გამოყოფილი ტექსტის მხატვრული თავისებურებები (<i>არ არის</i> მოცემული მსჯელობა ავტორის სტილისა და/ან მხატვრული საშუალებების შესახებ).	0

V კრიტერიუმი

№	<i>დამოუკიდებელი აზროვნება და ზოგადი განათლება</i>	<i>ქულები</i>
1.	ნაშრომში <i>მკაფიოდ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, შეხედულებათა და შეფასებათა არაშაბლონურობა და ზოგადი განათლება.	3
2.	ნაშრომში <i>ნაწილობრივ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, თუმცა <i>მკაფიოდ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის ზოგადი განათლება; ანდა ნაშრომში <i>მკაფიოდ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, შეხედულებათა და შეფასებათა არაშაბლონურობა, თუმცა <i>ნაწილობრივ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის ზოგადი განათლება.	2
3.	ნაშრომში <i>ნაწილობრივ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის ზოგადი განათლება და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარიც; ან <i>არ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, თუმცა <i>ნაწილობრივ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის ზოგადი განათლება; ანდა ნაშრომში <i>ნაწილობრივ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, მაგრამ <i>არ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის ზოგადი განათლება.	1
4.	ნაშრომში <i>არ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, აგრეთვე <i>არ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის ზოგადი განათლება.	0

VI კრიტერიუმი

№	ფაქტობრივი შეცდომები	ქულები
1.	ნაშრომში არ არის დაშვებული ფაქტობრივი შეცდომა.	1
2.	ნაშრომში დაშვებულია ფაქტობრივი შეცდომა.	0

VII კრიტერიუმი

№	ლექსიკა და სტილი	ქულები
1.	ნაშრომში აზრი ენობრივად (ლექსიკურად) ზუსტად და მკაფიოდ აა გამოხატული, შერჩეულია დასმული ამოცანის შესაფერისი სტილი , აგრეთვე დაცულია ნაშრომის სტილისტური ერთგვაროვნება, გვხვდება ორიოდე სტილისტური ხარვეზი.	2
2.	ნაშრომში აზრი გასაგებია, მაგრამ ლექსიკა მწირია , გვხვდება რამდენიმე სტილისტური ხარვეზი.	1
3.	თხზულება სტილისტურად გაუმართავია .	0

VIII კრიტერიუმი

№	სინტაქსური კონსტრუქციები	ქულები
1.	ნაშრომში დაშვებულია ერთი სინტაქსური შეცდომა.	2
2.	ნაშრომში დაშვებულია ორი სინტაქსური შეცდომა.	1
3.	ნაშრომში დაშვებულია ორზე მეტი სინტაქსური შეცდომა.	0

IX კრიტერიუმი

№	მორფოლოგია, ორთოგრაფია და პუნქტუაცია	ქულები
1.	არ არის ოთხზე მეტი ამ ტიპის შეცდომა.	2
2.	არ არის ცხრაზე მეტი ამ ტიპის შეცდომა.	1
3.	დაშვებულია ცხრაზე მეტი ამ ტიპის შეცდომა.	0

გთავაზობთ 2013 წლის გამოცდაზე აბიტურიენტების მიერ შესრულებული წერითი დავალებების საუკეთესო ნიმუშებს (სტილი ყველგან დაცულია):

„სოსუმში დაბრუნება“
(იხ. I ვარიანტის №2 წერითი დავალება)

საშინელება, რომელსაც ომი ჰქვია, თითოეულ ადამიანზე მოქმედებს. დევნილობის სიმძიმე ის ტვირთია, რომლის ზიდვა ნებისმიერი პიროვნების ხასიათის ფორმირებასა თუ რწმენის, ნდობის რყევას გამოიწვევდა. სწორედ ომით გაბოროტებულ ადამიანთა ურთიერთობას აღწერს გურამ ოდიშარია წიგნში „სოსუმში დაბრუნება“.

„გიდის სავარძელში მოკალათებული ქალი“ თვალეში შესცქერის იმას, რასაც ომი ჰქვია. ის ერთია მრავალთა შორის, ისიც შემთხვევით გადაურჩა სიკვდილს... ამიტომ ეძებს მიზეზს, მიზეზს საკუთარი უბედურებისა, რადგან ლამის „აფხაზეთის ომი სანატრებელი გაუხდა...“ ეძებს და პოულობს, რადგან მარტივია დაადანაშაულო სხვა, ოღონდ საბაბი დაინახო შენი ცხოვრების ასეთი ცვლილებებისა: „ეს სოსუმელები სულ არ არიან გასაშვები იქით... გადადიან და მერე იმათ ყველაფერს ეუბნებიან... მერე ისინი ბომბავენ ჩვენებს...“ ქალს თვითონაც სჯერა თავისი ნათქვამისა, რადგან უნდა, რომ სჯეროდეს, მაგრამ არც ფიქრობს, არის თუ არა მართალი. რა საჭიროა სამართლიანობაზე ფიქრი, თუ თავს „ავტობუსის მეუფედ გრძნობს, წინამძღოლად, ლიდერად (რა თქმა უნდა, ერთპიროვნულად)“. ქალი გარეგნულად „სუსტია, მკაცრი იერის“, „თავისი შემართული სხეულით ხაზგასმით და წამდაუწუმ“ აღნიშნავს, რომ „არც მეტი, არც ნაკლები, ეკატერინე ჭავჭავაძე-დადიანის მემკვიდრეა“ და არავის არაფერს შეარჩენს. თუმცა ყველაფერი არც ასე მარტივადაა. ის არ ებმება ბრძოლაში, რომელშიც იწვევენ, უარს ამბობს „ავტობუსის მბრძანებლის სკიპტრაზე“... რატომ? ალბათ იმიტომ, რომ თვითონაც იცის, არ შეიძლება „გადმოიყვანონ ეს სოსუმელები ავტობუსიდან და დახვრიტონ“, შეუძლებელია „ამ გაჭირვებულ და ბედშავ ხალხს“ ნიღაბი ჰქონდეს აფარებული... მას ომმა რწმენა დააკარგვინა, ადამიანთა რწმენა, სწორედ ამიტომაც ქცეულა ის უკმეხ და ანხსლ ადამიანად.

გურამ ოდიშარიას თხრობის სტილი მეტად თავისებური და საინტერესოა. ის მიახლოებულია ყოველდღიურ მეტყველებასთან, სწორედ ამიტომ იშვიათად ვხვდებით ტროპულ საშუალებებს. ტექსტში მოცემულია სულ რამდენიმე ეპითეტი. მაგალითად: „გაჭირვებული და ბედშავი ხალხი“ დევნილთა მძიმე სულიერ თუ ფიზიკურ მდგომარეობას აღწერს, კონტრასტს კი ჰქმნის „საიდუმლო რუკები“, „დაშიფრული უსტარები“, „დანაშაულობათა გრძელი სია“. შედარებები განსაკუთრებულ ელფერს სძენს ნაწყვეტს: „ბიბლიური მეუღაბნოესავით ნახევრადწამოწოლილი“, „გლადიატორებით... ვეტაკებით ერთმანეთს“. ეს შედარებები ავტორს ეხმარება გაამძაფროს ის ირონია, რომელიც მთელ ნაწარმოებს უწყვეტ ხაზად გასდევს. სარკაზმი მართლაც ის მხატვრული ხერხია, რომელიც ყველაზე დიდ ყურადღებას იპყრობს. ოდიშარია დასცინის არსებულ ვითარებას: „აბაშა: ჩვენ შევწყვეტთ, თუ თქვენ შევწყვეტთ, სამტრედია: ჩვენ შევწყვეტთ. თქვენ? აბაშა: ჩვენც. თქვენ? სამტრედია: ჩვენც. თქვენ?“ ავტორი ასევე ირონიით აღწერს ომით დაღლილი ადამიანების განწყობას: „მათ ჩვენი სისხლის ხილვა სწყურიათ, სად დაიღვრება ეს სისხლი – არენის ქვიშაზე თუ ავტობუსის საფენებზე, მათთვის სულერთია“. ირონია კულმინაციას აღწევს ბოლო წინადადებაში: „გიხაროდენ, მამულიშვილნო, ღმერთი ჩვენთანაა!“ ეს წინადადება მკითხველს უმძაფრებს შეგრძნებას, რომ რომ ეს ყველაფერი დიდი აბსურდია, აბსურდი, რომელიც მთელ ქვეყანაში იყო გამეფებული.

და მაინც, რა არის მთავარი პრობლემა, მთავარი სათქმელი? ალბათ ის, რომ ომი ყველაფერს ანადგურებს: რწმენას, სიყვარულს, ერთიანობის განცდასა და შეგრძნებას. რუსთაველი XII საუკუნეში წერდა: „ოდეს კაცსა დაეჭირვოს, მაშინ უნდა ძმა და თვისი“, XX საუკუნეში კი ქართველებს სწორედ ეს დაავიწყდათ. ორ ნაწილად გაყოფილ საზოგადოებაში ადამიანი კარგავს ინდივიდუალურ თვისებებს. ის იქცევა ბრბოს ნაწილად, თავისი თავის გადასარჩენად კი სრულიად უდანაშაულო ადამიანსაც კი დასწამებს ცილს და ესვრის ქვას. სწორედ ეს დაემართა „გიდის სავარძელში მოკალათებულ ქალს“, „ზუგდიდის წმინდა მიწასთან“ დამხვედრ ქალს, ხალხს, რომელიც ამბობდა: „ლტოლვილები სულ ზვიადისტები არიან რა! ერთი მაგათი!“... თუმცა გასაკვირი აქ არაფერია, რადგან თითქმის შეუძლებელია შეინარჩუნო პრინციპები და პრიორიტეტები ურყევად, როცა ქვეყანა გენგრევა თავზე, როცა ხედავ, როგორ კლავს შენი ძმა შენივე ძმას... სწორედ ამიტომ, მე მეცოდება თითოეული მათგანი, რადგან ომის სისასტიკე ადამიანის სულიერი სამყაროს ნგრევას იწვევს; რწმენადაკარგული, უსიყვარულო ადამიანები კი ძლიერ ქვეყანას ვერ ააშენებენ.

„ანტონიო და დავითი“

(იხ. II ვარიანტის №2 წერითი დავალება)

მოცემულ ტექსტში ჩვენ ვეცნობით ძალიან საინტერესო პერსონაჟს – ანტონიოს. მკითხველი თავიდანვე ამჩნევს მის მკვერმეტყველებასა და ჭკუას, რადგან ის თავის აზრს ოსტატურად აყალიბებს და გასაგებად, ლოგიკურად მსჯელობს. თუმცა ეს მისი მთავარი დამახასიათებელი თვისება არაა. შეუძლებელია მკითხველი არ აღივსოს გარკვეული მოწიწებით ანტონიოს მიმართ, როდესაც გაიაზრებს, თუ რამდენად მამაცია ევროპელი მისიონერი. ის იმდენად გამბედავია, რომ უიარაღოდ მიდის ყაჩაღთა ბუნავში, საიდანაც ცოცხლად დაბრუნებას არ ელის, შემდეგ კი პირდაპირ ესაუბრება ყაჩაღ დავითს მის არაერთ ნაკლზე და შეურაცხყოფასაც კი აყენებს – არაერთხელ უწოდებს ლაჩარს. ამ შესაშური სიმშვიდის, სიმამაცის საფუძველს ანტონიოს საუბრიდანვე ვიგებთ: იგი არის ისეთი ადამიანი, რომელსაც „...ჰყოფნის გამბედაობა, თვალი გაუსწოროს თავის შიშს“. მართალია, შემდეგ თავად აკრიტიკებს საკუთარ თავს, „სიკვდილის შიში თურმე ჯერ კიდევ ვერ დამეძლიაო“, მაგრამ თვალს უსწორებს და არ ძრწის მის წინაშე, რაც მხოლოდ გამორჩეულ ადამიანებს გამოსდით. სიკვდილის შიში ხომ ბუნებრივია, მის წინააღმდეგ ბრძოლა კი საკუთარი ბუნების წინააღმდეგ ბრძოლაა, რაც უდიდეს ნებისყოფასა და პიროვნულ სიმტკიცეს მოითხოვს. სწორედ ასეთი პიროვნებაა ანტონიო: ბრძენი, მამაცი, უდიდესი ნებისყოფის მქონე ადამიანი, რომელმაც თითქმის დაძლია სიკვდილის შიში და ამით – ბოროტება საკუთარ თავში.

მხატვრულ ნაწარმოებში შინაარსზე არანაკლებ მნიშვნელოვანია, თუ როგორაა ნათქვამი გადმოცემული, რა მხატვრულ მეთოდებსა და საშუალებებს იყენებს ავტორი. ეს არცთუ დიდი ფრაგმენტი მდიდარია მხატვრულ-გამომსახველობითი საშუალებებით, ამიტომ მხოლოდ რამდენიმე მათგანზე გავამახვილებ ყურადღებას. აღსანიშნავია გაპიროვნება ფრაზაში: „შენი შიში ცოცხალია, დავით“. ამით ხაზგასმულია ის, რომ დავითს მუდამ ეშინია სიკვდილის და ეს შიში ისე მართავს მას, თითქოს მისი მბრძანებელი, ცოცხალი არსება იყოს. „შენი მბრძანებელი“, სწორედ ამ მეტაფორით მოიხსენიებს მწერალი დავითის შიშს შემდგომ მონაკვეთში, როცა ის მკითხველის ამ განცდას კიდევ უფრო ამძაფრებს. შემდგომ მწერალი ცოდვებს მატლებს ადარებს, რაც თვალსაჩინოდ წარმოაჩენს, თუ როგორ დატანჯავს კაცს საიქიოში საკუთარი ცოდვები. მეტაფორა „სიბრაზის ტალღა“ კი დავითის მძინვარებასა და სახიფათოობას უსვამს ხაზს. აღსანიშნავია ტექსტის ინტონაცია, რიტმი. ტექსტის დრამატულობის ზრდასთან ერთად იზრდება რიტმიც ისე, რომ მკითხველი იძაბება და მთლიანად ერთვება ტექსტში, თითქოს თავად იყოს მოქმედების თანამონაწილე. ამასთან, ტონი დიდაქტიკურია, რიტორიკული, რაც ტექსტის რიტმთან ერთად ხელს უწყობს იმას, რომ მკითხველმა კარგად გაიგოს და შეისისხლხორცოს ავტორის სათქმელი. ეს, ჩემი აზრით, ამ ფრაგმენტის უდიდეს მხატვრულ ღირებულებას განაპირობებს.

სათქმელი კი, ანუ ის პრობლემა, რომელსაც ავტორი წამოჭრის, ძალიან მნიშვნელოვანი და საინტერესოა. ეს არის სიკვდილის შიშის პრობლემა. სიკვდილი ბუნების ნაწილია, მას ვერავინ გაექცევა, მისი შიში კი ყველას თან დაჰყვება. თუმცა, ჩემი აზრით, არსებობენ ისეთი ადამიანებიც, რომლებიც საკუთარი სიცოცხლით ანდა სიკვდილით ახერხებენ, დასძლიონ ბუნების ეს საშინელი კანონზომიერება, დაამარცხონ იგი. სწორედ ასეთ განსაკუთრებულ ადამიანებს აღწერს ჯემალ ქარჩხაძე თავის მოთხრობაში. თუმცა, ავტორი კიდევ უფრო შორს მიდის. ის ყველანაირი ბოროტების სათავედ ამ შიშს მიიჩნევს, მის დაძლევა კი – სიკეთის წინაპირობად. ამაში მე მას მხოლოდ ნაწილობრივ ვეთანხმები. ვიზიარებ მის აზრს, რომ ბოროტებას შიში შობს. მაგრამ მხოლოდ მისი დაძლევა რომ იყოს სიკეთის გზა, ძალიან ბევრი ბოროტი ადამიანი იარსებებდა, რადგან, როგორც უკვე აღვნიშნე, შიშის დაძლევა განსაკუთრებულ ნებისყოფას მოითხოვს. მე ვფიქრობ, მთავარია დადამიანი ჩაწვდეს ბოროტების მიზეზს და დაუპირისპირდეს მას, მაგრამ სიკვდილის შიშის დაძლევა მხოლოდ ერთეულთა ხვედრია, რომელთაც ჩვენ გმირებს ვუწოდებთ.

„ფიქრნი მტკვრის პირას“

(იხ. III ვარიანტის №1 წერითი დავალება)

„ამაოება ამათა და ყოველივე ამაო“ – წუთისოფლის ასეთი ტრაგიკული აღქმის ფონზე ნიკოლოზ ბარათაშვილი შეგვახსენებს, რომ ამქვეყნად უმიზნოდ არავინ ჩნდება, წუთისოფელი ყოველ ადამიანს დანიშნულებად მასზე, „მშობელზე“, ზრუნვას აკისრებს.

რომანტიკოს პოეტს გულს უღრღნის შინაგანი „საკვირველი ხმის“ მიერ დასმული შეკითხვა – რა მიზანი აქვს ჩვენს არსებობას? ამ შეკითხვაზე პასუხს ის ბუნების წიაღში, მტკვრის ნაპირთან, ეძებს. წყალთან ურთიერთობა პოეტს „ტბის სკოლის“ პოეტებს, უპირველეს ყოვლისა კი, ბაირონს ამსგავსებს. გარემო თანაუგრძნობს პოეტს, იზიარებს მის განწყობას („აქაც ყოველი არემარე იყო მოწყენით“), მაგრამ მწუხარებას ვერ უქარწყლებს, რადგან პოეტი, როგორც ყველა ადამიანი, აგნოსტიციზმით შეპყრობილია და მისთვის მტკვარი მხოლოდ „პბუტბუტებს“.

„არსებობს ისეთი მდგომარეობა, როცა ხელოვანი ყველაფერს უზიარებს ბუნებას, მაგრამ ბუნება არ გაენდობა ხოლმე მას“. ასე ხდება ნ. ბარათაშვილის შემთხვევაშიც. ეს პოეტს ადამიანურ თვისებებზე ჩააფიქრებს. ის ხვდება, რომ ადამიანის ცხოვრება „ფუჭი და მხოლოდ ამაოებაა“; მიუხედავად ამისა, მისი სურვილები შეუზღუდავია.

„ვინ არის იგი, ვისთვის გული ერთხელ აღევსოს,
და რაც მიეღოს ერთხელ ნატვრით ისი ეკმაროს?“

ადამიანის გაუმაძღრობის იდეა საუცხოოდ აქვს წარმოჩენილი ბალზაკს თავის „შაგრენის ტყავში“. აქ ჩანს, რომ ადამიანს სიკვდილის საფრთხეც კი ვერ აიძულებს, სურვილებს საზღვარი დაუდოს. ასეთ გაუმაძღრობას პოეტი მეფეთა მაგალითზე წარმოაჩენს – მეფენი ხომ ყველაზე დიდი ძალაუფლების მპყრობელნი არიან. მიუხედავად ამისა „შფოთვენ და დრტვინვენ“ გავლენის გასაფართოებლად. სურვილთა რაოდენობაზე საუბრისას იშლება საზღვარი სიკეთესა და ბოროტებას შორის. მიზნების განსხვავებულობის მიუხედავად, ამბიციის დოზა ყველაში ერთნაირია. პოეტი, ამ მხრივ, გამორჩეული ადამიანია, ხვდება ამგვარი ამბიციის საცოდაობას. ამ მონაკვეთში მისი სიტყვები ცნობილი ფრაზის – „მიწა ხარ და მიწად იქცევი“ – ასოციაციას იწვევს.

სწორედ ადამიანთა ამგვარი აღწერის ფონზე ჩნდება პოეტის მთავარი სათქმელი, რაც ჩვენი ყოფითი ამბიციების დაოკებისაკენ მოწოდება და ზნეობრივი ვალის აღსრულებაა. ეს ვალი სიცოცხლის გამოვლინებაა წუთისოფელზე ზრუნვაში. სანამ ვცოცხლობთ, მკვდრისგან „მშობელზე“ ზრუნვის უნარით უნდა განვსხვავდებოდეთ, სწორედ ეს შეგვიმსუბუქებს ტანჯვას და მოგვეგვრის შეგებას.

პოეტი ლექსის მელანქოლიური განწყობის შესაქმნელად გვიხატავს მტკვრის პეიზაჟს და მის ფონზე ლირიკულ ავტობიოგრაფიას. თვალწინ გვიდგება იდაყვდაყრდნობილი, ჩაფიქრებული მგოსანი, რომელიც მტკვარს შესწივის: „ვინ იცის, მტკვარო, რას ბუტბუტებ, ვისთვის რას იტყვი?“ ამ ტაეაში, მტკვრისადმი მიმართვაში, ავტორი გაპიროვნებას იყენებს. სხვა მხრივ, მხატვრული ხერხებით ტექსტი ღარიბია. გამოყენებულია ეპითეტები: „ცლა ქებული“, „განსვენებული“ (მეფე)... პეიზაჟი ბუნდოვანდება, როცა პოეტი ჰორიზონტს მიღმა იტყობს, „სამყაროს იქით ეძიებს სადგურს“. ეს მისი ფიქრისა და ტანჯვის უსასრულობაზე მეტყველებს. აღსანიშნავია, რომ უსასრულობის განცდის შექმნა გერმანელმა მხატვარმა კასპარ დავიდ ფრიდრიხმა ჰორიზონტის უარყოფით მოახერხა.

ლექსში რითმა ზოგჯერ ორმარცვლიანია – ქალური (ცრემლით, მოწყენით), გვხვდება ერთმარცვლიანი – ვაჟური (იტყვი, უტყვი) და სამმარცვლიანი – დაქტილური (კამარა – ანკარა) რითმებიც. გამოყენებულია არაზუსტი რითმები.

პირადად მე მიმაჩნია, რომ მართლაც სავალალოა, როცა ადამიანებმა წინასწარ ვიცით ჩვენი გარდაუვალი სიკვდილი, ჩვენ კი სიცოცხლეს ვებლაუტებით. მიუხედავად ამისა, ნ. ბარათაშვილისეულ რომანტიკულ პესიმიზმს არ ვიზიარებ. მიმაჩნია, რომ აზრს მოკლებულია, მუდმივად ცრემლს ღვრიდე იმის გამო, რაც აუცილებლად მოხდება. თუმცა მეჩვენება, რომ რომანტიკული ფონი, მელანქოლიური მიზანსცენა მგოსანს ჩვენს გამოსაფხიზლებლად სჭირდება. პოეტიც ფიქრობს, რომ უმჯობესია, მოვალეობათა, დანიშნულებათა შესრულებაზე ვიფიქროთ, ვიზრუნოთ. ესაა ჩვენი ცხოვრების არსი. ამ მხრივ, ჩემი პიროვნული მრწამსი შემოქმედის მორალურ კრედოს ემთხვევა. მეც მიმაჩნია, რომ სიცოცხლის ნაბიჯებმა კეთილი კვალი უნდა აღბეჭდოს, რათა შემდგომ თაობებს „სიძნელე გზისა გაუადვილდეს“.

ჩემი ღრმა რწმენით, ადამიანს წუთისოფლის წესებით ცხოვრება მოეთხოვება, თუმცა ამქვეყნიურ ცხოვრებაზე ზრუნვას მე დავამატებდი სამშობლოზე, ენაზე, მომავალ თაობაზე, კულტურულ ფასეულობებზე, ისტორიულ და სოციალურ ღირებულებებზე ზრუნვასა და მათ გაფრთხილებას. ვიტყვოდი, როგორც ილია იტყვოდა: „ყოველ დღესა შენს თავს ჰკითხე, აბა, მე დღეს ვის რა ვარგე“. თუ ამ პრინციპს შევასრულებთ, ცხოვრებისეულ ვალსაც პირნათლად მოვიხდით.

„სამოსელი პირველი“
(იხ. III ვარიანტის №2 წერითი დავალება)

გურამ დოხანაშვილი რომან „სამოსელი პირველის“ მოცემულ ეპიზოდში მოგვითხრობს ღამაზ-ქალაქელების ერთ განსხვავებულ დღეზე და ქალზე, რომელიც იმ დღეს ამინდთან ერთად საოცრად შეიცვალა. „სანამ გაოცებული ღამაზ-ქალაქელები დატყევილ თვალებს დაახამხამებდნენ, ტერეზა ოდნავ, მსუბუქად შეხტა და ყველანი ერთად მიხვდნენ – ცეკვადა ქალი“. ჩასაქოლი იყო, – ავტორი გვეუბნება, – მაგრამ კარგად იცოდა ტერეზამ, რომ დაცინვასაც ვერაფერს გაუბედავდა – ღამაზი იყო და მოსწონდა ყველას. თავდაჯერებულობაც არ აკლდა და საკუთარი თავის ფასიც მშვენივრად იცოდა. ყველას საოცრად იზიდავდა და მაინც მიუწვდომელი რჩებოდა მათთვის, ამიტომ იყო ერთდროულად „საყვარელიც და საძულველიც“.

ტერეზა არის მხატვრული სახე ადამიანისა, რომელსაც შეუძლია ერთ დღეში მთლიანად შეიცვალოს, რომელიც პატივს სცემს საკუთარ გრძნობებს და მათი გამოხატვის არ ეშინია. ემოციის ზღვა იყო ტერეზას ცეკვა. გრძნობააშლილი ცეკვადა ქალი და არას დაგიდევდათ, სხვები ამას თუ ვერ ხვდებოდნენ. არც ქალაქელების დატყევილი თვალები და გაოცებული სახეები ანადვლებდა. ტერეზა გრძნობდა, უყვარდა და თავდავიწყებით გამოხატავდა ამ სიყვარულს, ოღონდ ცოტა განსხვავებულად. „ცეკვადა რომელიღაც უცნობ, სახელდახელოდ გამოგონილ ცეკვას. გრძელი თმა უფრიალებდა, უცახცახებდა მხრები, ერთიანად ცახცახებდა და გამწარებული იდუმებოდა ცეკვისას თვალდახუჭული ქალი და ირგლივ თოვდა...“ მერე რა, თოვლმა ხომ ღამაზ-ქალაქში მეტ-ნაკლებად ყველა შეცვალა.

თხრობის სტილი თავისებურია. იგრძნობა ის ორიგინალობა, რომელიც დოხანაშვილის ყველა ნაწარმოებში ჩანს. ავტორი ამბავს გვიყვება ძალიან ღალად, თითქოს რომანს კი არ წერს, მეგობრებს უამბობს საინტერესო ისტორიას. „...და უუ, როგორ სძულდათ ყველაფერი“. მიუხედავად ამისა, ნაწარმოები მდიდარია მხატვრული საშუალებებით. მოცემული ეპიზოდი იწყება თოვლიანი ქალაქის პეიზაჟის აღწერით. ამას მოსდევს ტერეზას პორტრეტი. გვხვდება გაპიროვნება: „ფიფქები ხალისიანად ეშვებოდნენ...“ მეტაფორა: „ათასგან თეთრად ფეთქდებოდა გაოცებულ თვალებში თოვლი“. ეპითეტები: „ნამდვილი თოვლი“, „სქლად შედებილი წამწამები“, „დიდი, დაცვრეტილი, მსუბუქი ფიფქები“, „თხელი, ფაქიზი ნესტოები“, „წითელი სისხლი“ – გიჟი უგოს სიტყვები, რომლებიც საყოველთაო მხიარულების ფონზე აშკარა კონტრასტს ქმნის.

ბედნიერება სილადესა და თავისუფლებაშია – ესაა მთავარი განცდა, რაც ამ ეპიზოდის წაკითხვის შემდეგ ყველაზე მკაფიოდ გრჩება და ტექსტის მთავარ სათქმელადაც შეიძლება მოვიანროთ. ღამაზ-ქალაქელებიც ამიტომ იყვნენ ასეთი ბედნიერნი. ტერეზასაც ეს ახარებდა: გრძნობებს გამოხატავდა, სულს ათავისუფლებდა და ბედნიერი იყო ამით.

შეიძლება უპოვარი იყო. ღირებული არაფერი გაგაჩნდეს და ბედნიერი გეთქმოდეს მაინც, რადგან ბედნიერება სულიდან მოდის. თუ სულით ვერ გაღალდი, რამდენი ფულიც გინდა, იმდენი გქონდეს – მოგხუთავს და შეიძლება დაგახრჩოს კიდევ. „ანა ფრანკის დღიური“ გავისხენოთ თუნდაც: გოგონა, რომელიც იმდენი ხანი შიშსა და სიკვდილის მოლოდინში ცხოვრობდა, მაინც ღალი და ბედნიერი იყო, რადგან ყოველთვის გამოხატავდა საკუთარ გრძნობებს. თუ არავისთან ლაპარაკობდა, წერდა მაინც. არსებობს ერთი შესანიშნავი საბავშვო წიგნი, რომელიც მოგვითხრობს ბიჭზე, რომელმაც დიდძალ ქონებაში საკუთარი სიცილი გაცვალა და როგორც კი გაღიმება ვეღარ შეძლო, მაშინვე მიხვდა, რომ ბედნიერება ძვირფას ტანსაცმელსა და უამრავ საჭმელში კი არა, მის ღალ კისკისში იყო, რომელსაც გულს აყოლებდა ხოლმე.

„ლარა“
(იხ. IV ვარიანტის №2 წერითი დავალება)

„ერთხელ ჩემკენაც გამოიხედა, ჩვენი თვალები ერთმანეთს შეხვდნენ. ო, თვალებში მაინც სინდიყის სიმძიმე და სიცივე ედგა“, – მოხრობელის შეშფოთება წარმოაჩენს ლარას მამის დეფორმირებულ, მძიმე სულს. გარშემომყოფების განცდათა ფონზე ღიადება, იშლება კაცის ზოგადი ფსიქოტიპი გარკვეული წარსულით, ფიქრებით, მიზნებით. მის ყოველ გამოჩენას თან სდევს გაუცნობიერებელი შიში, შეძრწუნება. განკაცებული ბოროტება დაუძღურებულია, თუმცა კვლავ იბრძვის აღსაზევებლად. ტოტალიტარული რეჟიმის მონსტრის გარეგნობა მისი სამშინველის, ფსიქიკის იდენტურია. თვალები ირეკლავს დაფარულ შინაგან „მეს“: „მე არ მინახავს, როგორა აქვთ გაღმო-

კარკლული თვალები ჩამოსრჩობილებს... მაგრამ იმ დღის შემდეგ სულ ასე მგონია, ასეთი საშინე-
ლი თვალები არც ერთ დამხრჩვალს არ ექნება“.

პერსონაჟის სულიერ მოძრაობას, მოქმედების დინამიკას საბჭოთა სოციალისტური სისტემისთ-
ვის დამახასიათებელი ფანატიზმი, ავადმყოფური ერთგულება განაპირობებს. უმადური „ვიღაც დი-
დი უფროსისთვის“ უგულებელყოფს ღარას თავდადებას, საკუთარ „სისხლსა და ხორცს“ აბეზ-
დებს, გაურკვეველი მომავლისთვის იმეტებს. კაცის მხატვრული სახე ემსგავსება ჯორჯ ორუელის
რომანში – „1984“ – აღწერილ „საბჭოსებრ ადამიანთა“ ფსიქოლოგიურ პორტრეტებს. სოციალიზ-
მის ზომები „სიყვარულის სამინისტროში“ აბეზდებენ ახლობლებს, ნათესავეებს, ნაცნობებს. რე-
ვაზ ინანიშვილი სწორედ ამგვარი „რეჟიმის ზომებზე“, ფიტულზე გვიამბობს.

ეპიზოდის თემა მხატვრული ხერხებითაა რეალიზებული. ფსევდოგმირის სულიერი პორტრეტის
შექმნისას მნიშვნელოვანია ეპითეტები: „გადმოკარკლული“, „დავრდომილი“, „დისტროფირებული“...
გარემოს სურათის უკეთ აღსაქმელად ჰიპერბოლიზებულია იდიომი: „შემაშფოთებელი სიჩუმე და
უძრაობა დააწვა ჩვენს სადარბაზოს“. მიზანთროპის პიროვნული „მე“ „ლიტერატურული ამოცანე-
ბით“ – მეტაფორებითაა აღწერილი: „თვალებში მაინც სინდიყის სიმძიმე და სიცივე ედგა“, „საშინე-
ლი ჰქონდა პირიც, დეფორმირებული შავი ღრუ“. ტექსტის მხატვრულ ეფექტს აძლიერებს ფრაზეო-
ლოგიზმი: „მწარე ღიმილი გაუკრთა ბაგეზე“. სასვენ ნიშანთა, კონკრეტულად კი მძიმეთა, სიმრავ-
ლე თხრობას გრადაციულობას, დინამიკას მატებს. პერსონაჟთა ემოციის, განწყობის აღსაქმელად
უმნიშვნელოვანესია შორისდებულები – „ოო, თვალებში მაინც...“ მწერალი სათქმელს პირველ
პირში გადმოგვცემს. შესამჩნევია რევაზ ინანიშვილისათვის დამახასიათებელი ექსპრესიულობა.

ეპიზოდის მორალურ-ეთიკური პრობლემა XX საუკუნისთვის კარგად ნაცნობ ზნეობრივ გადა-
გვარებას, დევრადირებას უკავშირდება. ვგმობ რა ღარას მამის ტიპს, საბჭოთა კავშირში ფორმი-
რებულ „ჩამშვებთა“ ინსტიტუტს, ჩემი აპათია, სიძულვილი ემსგავსება მწერლისეულ პროტესტს.
კაცი მორალური გახრწნის, დაკნინების „საყოველთაო“ მაგალითია: „ჯიბეში ედო მხოლოდ სამ
ფურცელზე დაწერილი და ოთხად გაკეცილი წერილი“, – უმთავრესი იარაღი შვილისა და შვილი-
შვილის გასანადგურებლად.

მამა-შვილის თვისობრივი კონტრასტის ფონზე იბადება რევაზ ინანიშვილის მთავარი სათქმე-
ლი – დიდბუნებოვანი ადამიანები იობის მოთმინებით იტანენ მიყენებულ ტკივილს, ცხოვრებისე-
ულ განსაცდელს. ღარას სახით მწერალი თავდადების, მოთმინების აპოლოგიას ქმნის: „ღარა
არავისთან გაჩერებულა, არავისთვის შეუჩივლია, როგორც ვიცით ხოლმე...“ ქალის შინაგანი ხატი
მსგავსია ოთარ ჭილაძის რომანის – „ყოველმან ჩემმან მპოვნელმან“ – გმირისა: ანა ყველას სჭირ-
დებოდა, როგორც მონასტერს მონაზონი... თუმცა, როგორც ღარას, არც მას უფასებდნენ თავდა-
დებას, გაცემულ ენერგიას. მამისთვის თავგანწირული ღარას ფატუმი უბრალოდ ასე შეიძლება
დავახასიათოთ: „ყოველმან ჩემმან მპოვნელმან მომკლას მე!“

„დავრდომილი“, „დისტროფირებული“, „თითქოს დაშლილი“ – ასე გვიხასიათებს ეპიზოდის და-
საწყისში ავტორი ღარას ნაპატიმრალ მამას. მისი სულიერი და ფიზიკური მდგომარეობა კარგად
ჩანს. ის დაბეჩავებული, დავრდომილია, დამოუკიდებლად გადაადგილების უნარიც არ შერჩენია.
როგორც ავტორი აღნიშნავს, „ასეთი საშინელი თვალები არც ერთ დამხრჩვალს არ ექნება“. თუ
„თვალები სულის სარკეა“, მაშინ ამ კაცს სული საერთოდ აღარ აქვს. მისი მოვლა იმდენად უმ-
ძიმთ ღარას და მის შვილს, რომ სხვა საქმისთვის დრო აღარც რჩებათ. მოხუცი თავდაპირველად
მკითხველში დიდ სიბრალულს იწვევს. შეუძლებელია, მომაკვდავი ადამიანის მდგომარეობის და-
ხატვისას თანაღმობის გრძნობა არ გაგვიჩნდეს, მაგრამ უეცრად ვხედავთ, რომ მოხუცი საკუთარ
შვილსა და შვილიშვილს დასმენას უპირებს, რადგან ისინი „აკრძალულ ხილს“ აგემოვნებენ, უც-
ხოურ რადიოსადგურს უსმენენ და მიღებულ ინფორმაციებს ხალხში ავრცელებენ. დასმენის წერილ-
ში ისიცაა ნათქვამი, რომ ისინი „იზოლირებული უნდა იქნენ საზოგადოებისგან“. მამა დასადუჰად
იმეტებს შვილს, რომელმაც არ დაიზარა მისი ფეხზე დაყენება, უწურავდა ათასგვარ წვესს,
ხორცს პატარა ბავშვივით აჭმევდა. ჩვენ თვალწინ იხატება პერსონაჟის სახე, რომელიც უმადურია
ოჯახის მიმართ, ფანატიზმითაა შეპყრობილი. მისი ცნობიერება დამყაყებული, აზროვნება კი და-
ჭაობებულია. „აზრის პოლიციას“ კარგად უმუშავია! როგორც ჩანს, „რკინის ბაწარი“ ყელზე კარ-
გად მოუჭირეს და ჩაკლეს მასში პიროვნება, ინდივიდი, აქციეს სულგაყიდულ ადამიანად. როცა
ღარას მამა ამბობს: „ჩვენი ქვეყნისთვის მტრულ გადმოცემებს უსმენდნენო“, სიტყვაში – „ჩვენი“,
საბჭოთა კავშირს გულისხმობს, „გიგანტის შოლტის მუსკულები“ რომ მოუქნია. იგი უსამშობლო
კაცად ქცეულა, საკუთარი ოჯახის დასმენა რომ არ უჭირს, საკუთარ შვილიშვილს პარტიას ანა-

ცვალებს და ამიტომაც, ალბათ, „ბედი მღევარის“ სასჯელიც სწორი და ლოგიკურია, იგი ფოსტის ჯიხურთან უეცრად კვდება.

ავტორი იმდენად ზუსტად წარმოგვიჩენს ლარას მამის მხატვრულ სახეს, რომ მისი პორტრეტი წარმოგვიდგება თვალწინ, თითქოს ვხედავთ სიტყვებს, დასმენის წერილში რომ წერია. მახსენდება „ჩაკლული სულის“ მთავარი გმირი, ბოლშევიკებით დაშინებული, მეგობარს რომ გასცემს. ასევე „1984“, რომლის მთავარ პერსონაჟს „სიყვარულის სამინისტრომ“ ვერ ასწავლა $2+2=5$, კოლექტიურმა აზრმა ორივე გმირი მაინც ვერ დაჯაბნა, განსხვავებით ლარას მამისგან, რომელიც სუსტი აღმოჩნდა და საკუთარი გონება ნებაყოფლობით დაუთმო ტირანებს სამართავად.

ავტორი ტექსტის მთავარი სათქმელის გადმოსაცემად სხვადასხვა მხატვრულ-გამომსახველობით საშუალებას იყენებს. მაგალითად, ნაპატიმრალი მოხუცის ფიზიკურ მდგომარეობას აღწერს ეპითეტებით: „დაშლილი“, „არეულ-დარეული“, „გაარარავებული“. მამის „ლალატით“ დამწუხრებულ ლარაზე ამბობს: „მქრქალი მწარე ღიმილი გაუკრთა ბაგეზე“, კაცის დაბრუნებით გამოწვეულ მდგომარეობას აღწერს მეტაფორით: „შემამუფოთებელი სინუმე და უძრაობა დააწვა ჩვენს სადარბაზოს“, მოხუცის თვალებს ისევ მეტაფორით აღწერს: „თვალეში მაინც სინდიყის სიმძიმე და სიცივე ედგა“. ავტორის თხრობის სტილი არ არის რთული, იგი დინამიკური და ექსპრესიულია, განსაკუთრებით მაშინ, როცა ფოსტასთან მოხუცის წაქცევის ეპიზოდს აღწერს. ამ მხატვრული თავისებურებებით ტექსტის ძირითადი სათქმელი უფრო ცხადია, ემოციაც, რომელიც მკითხველს წაკითხვისას ეუფლება, გამძაფრებულია.

მახსენდება ფედერიკო ფელინის ფილმი „ამარკორდი“. ერთ ეპიზოდში მუსოლინის თავი ამოიზრდება მიწიდან, ამ დროს ადამიანები შიშნარევი თვალებით იყურებიან, პარალელურად, ჯარისკაცები გაუთავებლად მოძრაობენ მათ ირგვლივ. ეს მაგალითი ტირანული რეჟიმის ზეგავლენას ასახავს ადამიანებზე, რომლებიც შიშმა უსახურ მარიონეტებად აქცია. მე ლარას მამასაც ასეთ მარიონეტად მოვიაზრებ, რომელსაც შიშმა ოჯახის გაყიდვა აიძულა. „მორალურ გახრწნად“ მე სულაც არ აღვიქვამ უცხოური რადიოსადგურის მოსმენას. „რკინის ფარდა“, რომელიც თავის დროზე ჩამოეფარა თავისუფალ სამყაროსა და სადამსჯელო სისტემას – სსრკ-ს შორის, ბევრისთვის თავისუფლების შემზღვეველი არ აღმოჩნდა. ჩემში მოხუცი საოცარ სიბრალულს იწვევს იმიტომ, რომ ვერ შეძლო წინააღმდეგობა გაეწია იმ ძალისთვის, რომელმაც გონებაში უაზრო, ძალადობრივი სისტემის ერთგულება შთაუწერა. საბჭოთა ფანატიზმით შეპყრობილი მოხუცი უძლური აღმოჩნდა. მე ვფიქრობ, რომ ყველა ადამიანისგან ვერ მოვითხოვთ ერთგულებას, ზოგი ამისთვის მზად არ არის. არც ის მიკვირს, ადამიანმა შეიღის დასმენა რომ განიზრახა. ტოტალიტარული რეჟიმების „მონაპოვარია“ ე. წ. ჩამშვები ადამიანების გამოწრთობა. ვფიქრობ, ყოველი ძალადობრივი სისტემა თავის საკირეში ხარშავს მოხუცისნაირ ადამიანებს.

„ლარა“

(იხ. IV ვარიანტის №2 წერითი დავალება)

რევაზ ინანიშვილის მოთხრობაში „ლარა“ აღწერილია მორალურ-ეთიკური პრობლემა, რომელიც ფანატიზმით შეპყრობილ, უმადურ ჩინოვნიკს ეხება. ნაწარმოების ერთ-ერთი პერსონაჟია ლარას ნაპატიმრალი მამა, რომელმაც თოთხმეტ წელიწადზე მეტი გაატარა ციხეში და ახლა მთლად დავრდომილი და დისტროფირებული გამოვიდა გარეთ. ავტორი ყოფილი პატიმრის გარეგნობის აღწერით გვიჩვენებს, რომ იგი იმდენადაა დაუძლურებული, უკვე სიკვდილის პირასაა მისული. როგორც ტექსტიდან ვიგებთ, ლარას მამის დაბრუნება იწვევს არეულობას, დაბნეულობასა და სევდას დედა-შვილში. ჩანს, ოჯახის წევრები ყველაფერს აკეთებდნენ იმისათვის, რომ ფეხზე დაეყენებინათ ყოფილი ჩინოვნიკი. მწერალი ლარასა და ჟულიენის საქმიანობით აღწერს იმ თავგანწირულ ერთგულებას, რომელიც მათ გააჩნდათ და სწორედ ამ თავდაუზოგავი შრომის დამსახურება იყო ის, რომ ოთხი თვის შემდეგ ლარას მამა ფეხზე დადგა.

ავტორს ლარას მამის გარეგნობის აღწერით სურს ჩასწვდეს პერსონაჟის სულიერ სამყაროს, მაგალითად, თვალების აღწერისას მწერალი ამბობს, რომ ყოფილ ჩინოვნიკს თვალეში სინდიყის სიმძიმე და სიცივე ედგა, რითაც გვიჩვენებს, რომ პერსონაჟი შინაგანად დეგრადირებული ადამიანია. რევაზ ინანიშვილი ლარას მამის სახით გვიხატავს სისტემის მიერ გამოწრთობილ ადამიანს, რომლისთვისაც უცხოა ოჯახის წევრების სიყვარული, ვერ აფასებს მათ მიერ გაღებულ ამბავს, ცდილობს დაასმინოს ისინი და ამით აიმაღლოს დაცემული რეპუტაცია. არავის სჭირდებოდა ის უაზრო ფანატიზმი სისტემისადმი, რომელიც ამ ადამიანს გააჩნდა, მაგრამ მასში ჩაბეჭდილი რწმე-

ნა და უაზრო ერთგულება საბჭოთა კავშირისადმი უფრო ძლიერი აღმოჩნდა, რომელმაც გადაფარა ყოველგვარი სიყვარულის გრძნობა და დასმენისაკენ უბიძგა უმადურ ადამიანს, ამით კი ავტორმა სისტემის ზნედაცემული მხარე წარმოგვიდგინა.

სათქმელის უკეთ გადმოსაცემად მწერალი იყენებს მხატვრულ საშუალებებს, მაგალითად ეპითეტებითაა აღწერილი შემაშფოთებელი სიჩუმე, რითაც დაძაბულ სიტუაციას გვიხატავს. გამოყენებულია მეტაფორა „თვალეში მაინც სინდიის სიმძიმე და სიცივე ედგა“, შედარებაა გამოყენებული ჟულიენის კარგ მომგლეღთან შედარებისას. თუ დავაკვირდებით, თხრობა ექსპრესიულია, დაძაბული, საინტერესო, რომელიც გადმოცემულია ლარასა და ჟულიენის მეზობლის მიერ.

ჩემი აზრით, ტექსტში წამოჭრილი პრობლემა მეტად მძიმეა და არ არის გათვლილი მხოლოდ ერთ ოჯახზე. ვფიქრობ, რომ ამით მწერალი გვიჩვენებს სისტემის უარყოფით მხარეს, რომლისთვისაც უცხოა ზნეობრივი იდეალები. ჩაკეტილ გარემოში აწრთობდნენ ადამიანებს, რომლებსაც არ შესწევდათ სიყვარულის უნარი. პარალელი შეგვიძლია გავავლოთ მოთხრობასთან „ჩაკეტილი სული“, სადაც იოსებ სტალინი ხასიათდება ადამიანად, რომელსაც არ ჰქონდა ორგანო სიყვარულისთვის. სწორედ ამაშია მთელი საკაცობრიო პრობლემა. სისტემაში მომწვედელი ადამიანების აზროვნება მეტად განსხვავებულია, მათი აზროვნების არეალი არ სცილდება ამ ჩაკეტილობას და, ალბათ, ამიტომაცაა მათთვის ასეთი პრიორიტეტული უაზრო ერთგულება და ფანატიზმი, რომელმაც შეიძლება დაჩრდილოს ისეთი ადამიანური გრძნობა, როგორც, მაგალითად, ოჯახური სიყვარულია.

ყველივე ზემოთ თქმულიდან გამომდინარე, ჩემი დამოკიდებულება ტექსტში წამოჭრილი პრობლემის მიმართ ცალსახაა და ვთვლი, რომ სისტემამ შეიძლება წარმოშვას წესრიგი, მაგრამ ანადგურებს ყველაფერ იმას, რაც ცხოვრებაში ღამაში და მისაღებია. მის მიერ გამოწრთობილი ადამიანი უაზროდ მორჩილი და დაბეჩავებული ხდება, ასეთი პიროვნება კი ღარას მამაა, რომელიც ჩემთვის მიუღებელი ადამიანია.

„ღარა“

(იხ. IV ვარიანტის №2 წერითი დავალება)

ადამიანი ბიოლოგიურად და ფსიქოლოგიურად „მექანიზმია“. მხოლოდ მას ძალუძს ისეთი საოცრებების ჩადენა, როგორებიც პენიცილინის შექმნა და უამრავი სიცოცხლის გადარჩენაა და „ჰოლოკოსტის“ მოწყობაც, რათა ხელის ერთი მოსმით ათასები გაანადგუროს.

რევაზ ინანიშვილის მოთხრობის მოცემულ ნაწყვეტში ღარას მამის სახე მწერლის მიერ მართლაც საოცრადაა ასახული. რა შეიძლება ვუწოდოთ ასეთ არსებას? უცნაური, ახირებული კაცი? დეფორმირებული, უზნეო არარაობა თუ უბრალოდ ფანატიკოსი? მიხეილ ჯავახიშვილს დავესესხები და „ნაკაცარსაც“ დაგუმატებ იმ ეპითეტების გრძელ სიას, რომლებითაც რევაზ ინანიშვილი „ამკობს“ თავის პერსონაჟს (თუმცა, ამის გამო, ვგონებ, თეიმურაზ ხევისთავი უფრო მიწყენდა).

მოთხრობის დაწყებისთანავე მწერალი გვაჩვენებს ღარას მამის ქმედებებისთვის, „დაშლილ“ და „არეულ-დარეულ“ კაცად წარმოგვიდგენს. ერთგვარ ჟრუნტელს გვავრის სიტყვები – ასეთი გადმოკარკლული თვალები მხოლოდ ჩამოხრჩობილს თუ ექნებაო.

მხოლოდ ხორცია ამ კაცისა ასეთი გახრწნილი? არა, სულიც მისი ანარეკლია – „დეფორმირებული შავი ღრუ“! ღარას მამის აღსაწერად გამოვიყენებ ისეთ სიტყვებს, როგორებიცაა: „საჭურისი“ და „მონა“ და მიზეზსაც ახლავე განვმარტავ: „არა სხეულის, არამედ სულის საჭურისობას ჰქვია მონობა და ვინც სხვას ართმევს თავისუფლებას, მონაა ისიც“ (ოთარ ჭილაძე, „ადამიანი გაზეთის სვეტში“).

ღარას მამას ჩვენ, მკითხველი, ერთგვარი იმედითაც შევეყურებთ: იქნებ ამ „დაშლილი“ კაცის ფერფლიდან ფენიქსი უნდა წამოიმართოს? იქნებ როგორი სიყვარული და პატივისცემა უნდა მიავსოს დედა-შვილს სანაცვლოდ?.. და უცებ... გულდაწყვეტით ვამბობთ: „არცა კუდი ძაღლისა განიმართების და არცა კირჩხიბი მართლად ვალს“. ქართული ანდაზა კი უფრო სასტიკად გამოგვიხმინებოდა: „კუზიანს სამარე გაასწორებს“.

მოცემული ტექსტიდან ვიგებთ, ღარას მამა პარტიული მუშაკი ან უშიშროების საბჭოს თანამშრომელი უნდა ყოფილიყო. ვინ იცის, ვის სულში აფათურებდა ხელებს (ამიტომ თუ გაუშავდა). ყოველივე ამის შემდეგ ეგ კაცი მთლიანადაა გახრწნილი, გადაგვარებული, „ასეთად დარჩება უკანასკნელ ამოსუნთქვამდე“. ცოტა თუ შევიბრალებთ, მსხვერპლიც შეგვიძლია ვუწოდოთ: წითელი ტერორის ერთ-ერთი, რიგითი მსხვერპლი. მახსენდება კუზმა კილგას ფრაზა ჰაკი აბბას მიმართ:

„ეს მონა ადამიანად მაინც აღარ ივარგებდა“. სინამდვილეში, ეს ფრაზა ღარას მამას უფრო შეჰფერის. იგი ფანატიზმისა და უმადურობის სრულყოფილი განსახიერებაა, ღირსეული მამის (რეჟიმის ვეჟლისხმობ) ღირსეული შვილი. იგი მაგონებს ბერზინს გრიგოლ რობაქიძის „ჩაკლული სულიდან“: უდმერთო, უსხეულო და უთვისტომო, მხოლოდ იდეისა და „დიადი ქვეყნის“ მორჩილი. ბერზინიც ხომ არ აძლევს თავს უფლებას ნატას სიყვარულისას, გპუ-ს თანამშრომლის გონებას გული ვერ უნდა მოერიოს. ღარას მამა კი თითქოს საბაგელი სიამაყით აბეზღებს შვილსა და შვილიშვილს, ცხოველის ინსტიქტითდა მოქმედებს: პატრონს იცავს უცხო მტრისაგან.

რევაზ ინანიშვილი პერსონაჟებს პირდაპირი დახასიათების გზითაც წარმოგვიდგენს („გამხდარი კიდევ უფრო გახდა“, გაშავებული ხელები“ და სხვ.). მისი ეპითეტები ზუსტად ხვდება მიზანს და მკითხველზე დიდ შთაბეჭდილებას ახდენს („გადმოკარკლული თვალები“, „შემაშფოთებელი სინუმი“, „მქრქალი, მწარე ღიმილი“ და ა. შ.). არც შედარებების ნაკლებობას განვიცდით, ეს თითოეული ნიუანსის უკეთ დანახვაში გვეხმარება („ჟულიენი... კარგი მოძველებით დასტრიალებდა“), მეტაფორით კი საოცარი სიცხადით არის წარმოდგენილი ღარას მამის ნამდვილი სახე („თვალებში მაინც სინდიყის სიმძიმე და სიცივე ედგა“).

მწერლის თხრობის სტილი დინამიკურია. გაფაციცებით ვადვენებთ თვალს პერსონაჟების ქმედებებს, ავტორი, ამ შემთხვევაში, ხომ პერსონაჟიცაა. მის კვადდაკვალ ვხდებით თითოეული მოვლენის მოწმე. ეს განსაკუთრებულ მრავალფეროვნებას სძენს ტექსტს და მკითხველსაც მეტი ემოციით აგსებს.

მე პირადად გული მწყდება ღარასა და ჟულიენის გამო. მათი თავგანწირვა უანგაროა, სიყვარული – წმინდა, მაგრამ ცხოვრება სასტიკი და ისინიც რეჟიმის მსხვერპლნი არიან. ტოტალიტარიზმი სპობს ადამიანთა ფსიქიკას და, ღარას მამასავით, ხალხს საკუთარ „მეს“ აკარგვინებს, ჯოჯოხეთის ქურუმებად აქცევს. მათ „ჰმართობ“ დაბეზღება, შური, ცილისწამება, საკუთარ სისხლსა და ხორცსაც აღარ ინდობენ.

ჩემთვის მიუღებელია ყოველგვარი ძალადობა, ყოველგვარი გახრწნა ადამიანის სულისა და გონებისა. საბოლოოდ რა მოაქვს ამას? „ან სიკვდილი ან გამარჯვება!“ თუ მოკვდი, ესე იგი რეპრესიებს შეეწირე და აი, თუ გაიმარჯვე, ზიხარ სადმე ბაღში და ბერლიოზივით (მიხეილ ბუღაკოვი, „ოსტატი და მარგარიტა“) ვინმე „უვიცს“ უმტკიცებ, რომ ქრისტე არც ყოფილა და პილატე ხომ მონაჭორია. სინამდვილეში, ალბათ, გასაგებია რისი თქმაც მსურს: ყოველგვარი რეჟიმი, რომელიც ადამიანს „ცით მონაბერ სულს“ აკარგვინებს და „გაარარავებულ ბერიკაცად“ აქცევს, დასაგმობია და არა მხოლოდ ერთი პიროვნების, არამედ მთელი კაცობრიობის მიერ.

საგანგებოდ უნდა გავამახვილოთ ყურადღება 2013 წლის ერთიანი ეროვნული გამოცდების დროს გამოვლენილ საგანგაშო ვითარებაზე: აბიტურიენტთა საკმაოდ დიდმა ნაწილმა ვერ გაიგო რევაზ ინანიშვილის მოთხრობის, „ღარას“, შეთავაზებული მონაკვეთის მთავარი სათქმელი. მეტიც, მათ ავტორის მიზანდასახულობის საპირისპირო შინაარსი ამოიკითხეს ტექსტში – შვილისა და შვილიშვილის დამსმენი მამა დაახასიათეს, როგორც ქვეყნის პატრიოტი და, ზოგ შემთხვევაში, საქართველოს დამოუკიდებლობისათვის მებრძოლიც კი. თავისთავად ცხადია, რომ ასეთი კურიოზი გამოიწვია საქართველოს ისტორიის ამ კონკრეტული პერიოდის არცოდნამ, თუმც აბიტურიენტებს მოეთხოვებათ ისტორიულ-კულტურული კონტექსტის ცოდნა – სხვაგვარად შეუძლებელია, თუნდაც, მიხეილ ჯავახიშვილისა და პოლიკარპე კაკაბაძის საგამოცდო პროგრამაში მითითებული ტექსტების ადეკვატური გააზრება. საგამოცდო დავალებების ნიმუშთა კრებულის ფორმატი არ იძლევა იმის საშუალებას, საფუძვლიანად გავაანალიზოთ ჩვენი სასწავლო პროცესის ეს სერიოზული ხარვეზი, ამისათვის მიზანშეწონილია დიდი საჯარო დისკუსიის წამოწყება. ამჯერად კი ამ ტექსტის არაადეკვატურად გაგების მხოლოდ ორიოდ ნიმუშს შევთავაზებთ მკითხველს.

„ლარა“

(იხ. IV ვარიანტის №2 წერითი დავალება)

მოცემულ ტექსტში რევაზ ინანიშვილის მოთხრობიდან „ლარა“ ავტორი გადმოგვცემს ლარას მამის პატრიოტული სულისკვეთების შესახებ. თუ როგორ ძლიერად უყვარს მისი სამშობლო და მზადაა ემსახუროს უკანასკნელ ამოსუნთქვამდე.

მას დამსახურებები მიუძღოდა საქვეყნო საქმეებში. ბოროტმა ადამიანებმა მისი ღვაწლი არ დააფასეს. ის ეწამა, მაგრამ ციხიდან გამოსვლის შემდეგ როცა გამოჯანმრთელდა და ფეხზე შედგა მან კვლავ განაგრძო სამშობლოსათვის სამსახური. ის ძალიან კარგი მამა იყო, რადგან წინააღმდეგ შემთხვევაში, ლარა მისთვის თავს არ შეიწუხებდა. მას იმდენი დრო სჭირდებოდა მამის მოვლაში, რომ არაფრისთვის აღარ ეცადა.

შეეძლო კი საერთოდ დაემალა მისი შვილის და შვილიშვილის საიდუმლო ტრანზისტორის შესახებ? რათქმაუნდა შეეძლო მაგრამ ეს არ გააკეთა. მან თავისი ქვეყნის მოქალაქეების მორალურ გახრწნას შეუშალა ხელი თავისი ქმედებით, რაც მის ღირსებას და პატრიოტიზმს უსვამს ხაზს. მისი ამგვარი ქმედება შეიძლება ჩაითვალოს უმადურობად და გულგრილობად რადგან ავადმყოფობის დროს სწორედ ლარა დასტრიალებდა თავს, უვლიდა, პატრონობდა. მისთვის დროს და ენერჯიას არ იშურებდა, სწორედ მისი შვილის და შვილიშვილის დაუზარავი მოვლით შეძლო მან ფეხზე წამოდგომა. მაგრამ გამოჯანმრთელების შემდეგ რა გაუკეთა მათ? ისინი დაასმინა და პატიმრობისთვის გაწირა. ამგვარი მისი ქმედება შეიძლება არასამართლიანად ჩაითვალოს მაგრამ მას ამის მიზეზი ჰქონდა

ამ ტექსტის მთავარი აზრით რ. ინანიშვილს სურდა, რომ ჩვენთვის თვალსაჩინო გამხდარიყო ამ პერსონაჟის საშუალებით, რომ ადამიანს საკუთარი სამშობლოს კეთილდღეობის მიზნით შეუძლია საკუთარ ოჯახის წევრებზეც კი უარი განაცხადოს.

ჩემი აზრით ამ ადამიანმა სწორი ნაბიჯი გადადგა. მან საკუთარი ქვეყნის ინტერესები ოჯახზე მაღლა დააყენა და ამით საკუთარი სამშობლოს ინტერესები დაიცვა. აი ასეთი ადამიანები არიან ჩვენი დროის ზნეობრივი გმირები. მათი ასეთი ქმედებით მოვედით დღეს ჩვენს დღევანდელ ყოფაში. არიან კი დღესაც ასეთი ადამიანები? რათქმაუნდა არიან, მაგრამ სამწუხაროდ ცოტა. დღესდღეობით ცოტაა იმ ადამიანთა რიცხვი ვინც ასეთი პატრიოტული სულისკვეთებით გამოირჩევა.

„ლარა“

(იხ. IV ვარიანტის №2 წერითი დავალება)

მოცემულ მონაკვეთში ლარას მამა არის თავისი ქვეყნის დიდი პატრიოტი. მას უანგაროდ უყვარს თავისი სამშობლო, რის გამოც იგი ოჯახსაც კი წირავს. წარმოუდგენლად დიდია მისი პატრიოტული სულისკვეთება და საქართველოსათვის თავდადება. იგი მებრძოლი სულის ადამიანია და სამშობლოზე ფანატიკურად შეყვარებული, რაც ნათლად და მკაფიოდ ჩანს ტექსტში. მე ვფიქრობ ცოტა არ არის უდანაშაულოდ თოთხმეტი წელი გაატარო ციხეში ამის შემდეგ კი გაწირო ერთადერთი შვილი და შვილიშვილი ქართველი ხალხის გადასარჩენად, იმ ხალხის, რომელთაც ნაკლებად სჯეროდათ შენი უდანაშაულობის. ადამიანთა უმეტესობას შეიძლება ლარას მამის ამგვარი ქმედება უმადურობად ჩაეთვალოს, თუმცა მე ამ აზრს არ ვიზიარებ და ვფიქრობ, რომ იგი სწორად მოიქცა. მე ვფიქრობ ავტორს გამიზნულად მიჰყავს მოხუცი ფოსტასთან, რათა მიგვახედროს მის განზრახვას. ტექსტში მრავალი მხატვრული ხერხია გამოყენებული ლარას მამის გარეგნული და შინაგანი მდგომარეობის გადმოსაცემად. მაგალითად, მეტაფორა, რომელიც მოხუცის სულიერ მდგომარეობას აღწერს: „თვალებში მაინც სინდიყის სიმძიმე და სიცვივე ედგა“. ასევე მისი ფიზიკური აღწერისთვის ავტორი იყენებს ფრაზას: „გადმოიყვანეს მანქანიდან ლარამ და ღონიერმა კაცმა ვიღაც თითქოს დაშლილი, არეულ-დარეული“.

ავტორი ტექსტში იყენებს მრავალ მხატვრულ ხერხს. იგი სიუჟეტს მონოლოგის ხერხით მოგვითხრობს, რაც განსაკუთრებულობას სძენს ტექსტს. მოცემულ მონაკვეთში მრავლადაა გამოყენებული ავტორისეული აზრი და ხშირადაც გამოთქვამს საკუთარ თვალსაზრისს მოცემულ საკითხთან დაკავშირებით. მწერალი, როგორც მეტაფორას ასევე იყენებს გაპიროვნების ხერხს: „შემაშფოთებული სიჩუმე და უძრაობა დააწვა ჩვენს სადარბაზოს“. ასევე მინდა აღვნიშნო, რომ ავტორი განსაკუთრებით გვიხასიათებს ლარას მდგომარეობას. მამის ერთგულება და მის გადასარჩენად თავდაუზოგავი შრომა მის კეთილ და მოსიყვარულე ბუნებაზე მიუთითებს, თუმცა ბოლოს ავტორი რა-

დიკალურად გვიცვლის აზრს მის მიმართ და უცებ აღმოვაჩინეთ, რომ ეს ერთი უსიტყვო და გულჩათხრობილი გოგო თურმე მოღალატეა. ეს კონტრასტი კი კიდევ უფრო საინტერესოს ხდის ტექსტს.

როგორც ვიცით საქართველო ეს არის ქვეყანა, რომელსაც მრავალი ომი აქვს გადატანილი მათი უმრავლესობა კი ისევ ქართველი ხალხის ორგულობამ განაპირობა. მე მინდა გავიხსენო ფილმი: „მაია წუნეთელი“, რომელშიც ნათლად ჩანს ქართველი ხალხის მოღალატეობრივი და ორგული ბუნება. უამრავი შინაომი ახსოვს ქვეყნის ისტორიას სწორედ ჩვენი მთავარი პერსონაჟის – ლარას მსგავსი მოღალატე ქართველების გამო. აი ლარას მამის მსგავსი ქართველი კი სამწუხაროდ უფრო ნაკლები ჰყავდა ქვეყანას. ამიტომაც მე დადებითად შემიძლია შევაფასო მისი თავგანწირვა და მოვუწოდო ყველას ამგვარი ქმედებისკენ.

ჩემი აზრით დასაფასებელია იმ გმირთა საქმეები, რომლებმაც დღეს აქამდე მოგვიყვანა და დასაძრახია ისეთი მოღალატეების ქმედებები, როგორც თუნდაც მოცემული ტექსტის მიხედვით ლარამ და თავისმა შვილმა ჩაიდინეს.